

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

**YAŞAM BOYU ÖĞRENME BAĞLAMINDA DÖNÜŞTÜRÜCÜ ÖĞRENME
KURAMINA GÖRE HAZIRLANMIŞ BİR İÇERİK YÖNETİM SİSTEMİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Mustafa ÖNCEL

Danışman: Doç. Dr. Ahmet TEKİN

Elazığ, 2017

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı

Mustafa ÖNCEL'in, Doç. Dr. Ahmet TEKİN danışmanlığında hazırlamış olduğu "Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Dönüştürücü Öğrenme Kuramına Göre Hazırlanmış Bir İçerik Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesi" başlıklı tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 22.12.2016 tarih ve 177227 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından 13.01.2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1: Doç. Dr. Ahmet TEKİN (Danışman)
- 2: Doç. Dr. Bünyamin ATICI
- 3: Yrd. Doç. Dr. Pelin YÜKSEL ARSLAN

İmza

Ahmet Tekin
Bunyamin Atici
Pelin Yüksel Arslan

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve .....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ayşegül GÖKHAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Ahmet TEKİN danışmanlığında hazırlamış olduğum "Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Dönüştürücü Öğrenme Kuramına Göre Hazırlanmış Bir İçerik Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Mustafa ÖNCEL

...../...../.....

ÖNSÖZ

Yaptığım bu çalışmada bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım değerli danışman hocam Doç. Dr. Ahmet TEKİN' e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca fikir ve önerileriyle bana desteklerini sunan hocalarım Sayın Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL ve Sayın Doç. Dr. Bünyamin ATICI' ya teşekkür ederim. Tez çalışmam boyunca manevi desteğini her zaman hissettiğim eşime de teşekkürü bir borç bilirim.

Mustafa ÖNCEL

Elazığ, 2017

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Dönüştürücü Öğrenme Kuramına Göre Hazırlanmış Bir İçerik Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesi

Mustafa ÖNCEL

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı

Elazığ, 2017, Sayfa: 120+XVI

Günümüzde var olan bilginin sabit olmaması ve çok hızlı değişim göstermesi, insan profilini de değiştirmiştir. 21. yüzyılda bilgi toplumu bireylerinden bilgiyi öğrenmeleri, öğrendiklerini özümsemesi, günlük hayatında kullanmaları ve değişen şartlara göre yenilemeleri beklenmektedir. Bu durum yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin yaygınlaştırılması ile mümkündür. Yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireyler, piyasanın ihtiyacı olan nitelikli iş gücü haline gelerek küresel kalkınmada etkin rol üstlenebilirler.

Yaşam boyu öğrenme faaliyetleri ülkemizde ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen çeşitli kurslarla devam ettirilmektedir. Kurslara katılan kişiler geleneksel eğitim yaşını doldurmuş, fiziksel ve ruhsal olarak belirli bir olgunluğa erişmiş yetişkin bireylerdir

Bu araştırmanın amacı, Halk Eğitim Merkezi bünyesinde açılan bilgisayar işletmenliği kurslarında eğitim gören kursiyerlere, yetişkin eğitimi kuramlarından dönüştürücü öğrenme kuramına göre (DÖK) özelleştirilmiş Moodle Öğretim Yönetim Sistemi (ÖYS) ile desteklenerek verilen eğitimin; kursiyerlerin akademik başarılarına etkisini araştırmak, öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarına etkisini araştırmak ve özelleştirilen ÖYS' yi değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada doğrudan ve dolaylı değerlendirmelerin bir arada kullanıldığı tümeleşik değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın deseni, biri olan ön test - son test kontrol gruplu desendir.

Araştırmanın çalışma grubu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Bingöl Halk Eğitim Merkezi tarafından verilen “Bilgisayar İşletmenliği” kurslarına katılan 69 kurs öğrencisidir. Araştırmadaki deney ve kontrol gruplarının oluşturulması amacıyla, 69 kişilik grup, evde internet erişimine sahip olma ve eğitim durumları göz önünde alınarak rastgele şekilde 32 kişi (deney grubu) ve 37 kişi (kontrol grubu) olarak ikiye ayrılmıştır. Kontrol grubunda yer alan öğrencilere yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze, deney grubu öğrencilerine de, bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze ve özelleştirilen Moodle ÖYS üzerinden eğitim verilmiştir. Uygulama yaklaşık dört hafta sürmüştür.

Yapılan araştırmada dört adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama araçlarından ilki, demografik bilgilerin yer aldığı sekiz maddelik anket sayfasıdır. İkinci veri toplama aracı, Elçiçek (2015) tarafından geliştirilen ve 48 sorudan oluşan “Akademik Başarı Testi” dir. Üçüncü veri toplama aracı, J. M. Keller tarafından geliştirilen, Kutu ve Sözbilir (2011) tarafından Türkçe’ ye uyarlanmış 24 maddeden oluşan “Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi (ÖMMA)” dir. Dördüncü veri toplama aracı ise, araştırma sonunda yalnızca deney grubuna uygulanmak üzere Ateş (2013) tarafından geliştirilen ve 41 maddeden oluşan “Eğitsel Web Sitesi Değerlendirme Ölçeği” dir.

Araştırma sonunda; uygulanan her iki yöntemin de öğrencilerin akademik başarılarını ve öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı fakat özelleştirilen ÖYS ile desteklenerek verilen eğitimdeki öğrencilerin akademik başarı ve öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarının, yalnızca bilgisayar laboratuvarında yüz yüze verilen eğitimdeki ortalamalardan yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca hazırlanan ÖYS’ yi değerlendirmek amacıyla deney grubu öğrencilerine uygulanan ölçek maddelerine öğrencilerin genel olarak “İyi” ve “Çok İyi” aralığına gelen cevaplar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, özelleştirilen ÖYS’ nin genel olarak kullanışlı bir sistem olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dönüştürücü öğrenme kuramı, yaşam boyu öğrenme, içerik yönetim sistemi, Moodle, öğretim materyalleri motivasyonu.

ABSTRACT

Master of Arts Thesis

Evaluation of a Content Management System Prepared According to Transformative Learning Theory within the Context of Lifelong Learning

Mustafa ÖNCEL

Fırat University

Institute of Educational Science

Department Of Computer and Instructional Technologies Education

Elazığ, 2017, Paper: XVI+120

Instability of the information today and its fast changing nature have also changed the human profile. Information society of the 21st century expect individuals to learn the information, absorb the learnt information, use them in real life and renew them according to changing conditions. This is possible with the spread of lifelong learning activities. Individuals with lifelong learning skills can become the qualified labor force that the market needs and have an effective role in global development.

Lifelong learning activities are mostly being continued by various courses given by Public Training Centers under Ministry of National Education. Participants of the courses are adults who have passed conventional age of education and reached a physical and mental maturity.

Purpose of this study is to study the effect of education given with the support of Moodle Learning Management System (LMS) customized according to transformative learning theory from adult education theories to trainees being trained at computer operating opened within Public Training Centers on academic success of trainees, on motivations towards training materials and to evaluate customized LMS. In line with this purpose, integrated evaluation in which direct and indirect evaluations are made together was carried out in this study. Research design is a pretest - posttest control group design.

Study group of the study is 69 course students participating in "Computer Operating" course given by Bingöl Public Training Center during 2015-2016 educational year. To create research and control groups in the study, 69 people were divided into two groups as 32 people (research group) and 37 people (control group) considering having internet access at home and their educational levels. The students in control group were given training only face to face on computer lab setting while research group students were given on computer lab setting and also customized Moodle LMS. The implementation lasted for almost four weeks.

During the conducted study, four data collection tools were used. First data collection tool was the questionnaire page in which eight items containing demographic information are located. Second data collection tool was the "Academic Achievement Test" consisting of 48 questions developed by Elçiçek (2015). Third data collection tool was "Training Materials Motivation Questionnaire (TMMQ)" consisting of 24 items, adopted to Turkish by Kutu ve Sözbilir (2011) and developed by J. M. Keller. Fourth data collection tool was "Educational Website Evaluating Scale" consisting of 41 items and developed by Ateş (2013) to be applied only on research group at the end of the study.

At the end of the study, it was found that both method increased the academic success of the students and their motivation towards learning materials; however, academic success and motivations toward learning materials of students in training supported with customized LMS were higher than the ones who received the training only face to face on computer lab setting. It was also determined that students mostly gave answers between "Good" and "Very Good" to items of the scale applied to research group students to evaluate LMS. So, customized LMS can be said to be an useful system in general.

Keywords: Transformative learning theory, lifelong learning, content management system, Moodle, learning materials motivation.

İÇİNDEKİLER TABLOSU

BEYANNAME	II
ÖNSÖZ	IV
ÖZET	V
İÇİNDEKİLER TABLOSU	IX
TABLolar LİSTESİ	XII
ŞEKİLLER TABLOSU	XIII
EKLER LİSTESİ	XV
KISALTMALAR	XVI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırma Problemi.....	6
1.2. Araştırmanın Amacı.....	8
1.3. Araştırmanın Önemi.....	9
1.4. Sayıtlar.....	9
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	10
İKİNCİ BÖLÜM.....	11
II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	11
2.1. Yaşam Boyu Öğrenme.....	11

2.1.1. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tanımı	12
2.1.2. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tarihi	13
2.1.3. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amaçları ve Stratejik Hedefleri	14
2.1.4. Yaşam Boyu Öğrenmenin Ülkemizdeki Amaçları	16
2.1.5. Yaşam Boyu Öğrenme Kabiliyetleri	16
2.1.6. Geleneksel Eğitim Açısından Yaşam Boyu Öğrenme	19
2.1.7. Yaşam Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitimin Yeri	22
2.1.8. Yaşam Boyu Öğrenme Uygulamaları	22
2.1.9. Yaşam Boyu Öğrenmede Karşılaşılan Bazı Sorunlar	24
2.2. Yetişkin Eğitimi	25
2.2.1. Yetişkinlerin Özellikleri	25
2.2.2. Yetişkin Eğitiminin Tanımı	27
2.2.3. Yetişkin Eğitimi Gerektiren Sebepler ve Yetişkin Eğitimi İhtiyacı	28
2.2.4. Yetişkin Eğitiminin Amaçları	30
2.2.5. Yetişkin Eğitimi İlkeleri	31
2.2.6. Yetişkin Öğrencilerin Motivasyonunu Sağlayacak Faktörler	32
2.2.7. Yetişkin Eğitiminde Karşılaşılan Bazı Sorunlar	32
2.2.8. Dünyada Yetişkin Eğitimi	32
2.2.9. Türkiye’ de Yetişkin Eğitimi	33
2.2.10. Halk Eğitimi	33
2.3. İçerik Yönetim Sistemleri ve Öğretim Yönetim Sistemleri	37
2.3.1. Öğretim Yönetim Sistemlerinin Özellikleri	38
2.3.2. ÖYS Teknolojileri ve Analiz Tablosu	40
2.4. Dönüştürücü (Transformatif) Öğrenme Kuramı	42
2.4.1. Dönüştürücü Öğrenme Basamakları	45
2.4.2. Dönüştürücü Öğrenme Sürecinde Eğitimci Rollerini	45
2.4.3. Dönüştürücü Öğrenme Sürecinde Öğrenen Rollerini	46
2.5. Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar	47
2.6. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar	49
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	54
3.1. Araştırmanın Modeli	54

3.2. Çalışma Grubu.....	55
3.3. Araştırmaya Katılan Yetişkinlere Ait Demografik Bilgiler	56
3.4. Veri Toplama Araçları	57
3.5. Uygulamanın İçeriği ve Süresi	59
3.5.1. Kontrol Grubuna Yönelik Uygulama	59
3.5.2. Deney Grubuna Yönelik Uygulama	59
3.5.3. Öğretim Yönetim Sisteminin Özelleştirilme Aşamaları.....	60
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	82
IV. BULGULAR VE YORUMLAR.....	82
4.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar.....	82
4.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	82
4.3. Üçüncü Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	83
4.4. Dördüncü Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	84
4.5. Beşinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	85
4.6. Altıncı Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	86
4.7. Yedinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar	87
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	91
V. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	91
5.1. Sonuç.....	91
5.2. Öneriler.....	95
KAYNAKLAR	96
EKLER	108
ÖZGEÇMİŞ	120

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Açık Kaynak Kodlu Eğitim Yazılımları Analiz Tablosu (Önal, Kaya ve Draman, 2006)	42
Tablo 2. Ön test-Son test Kontrol Gruplu Desen (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013)	54
Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının “Ön test” Açısından Denkliklerine Ait t-testi Analiz Sonuçları	55
Tablo 4. Kursiyerlere Ait Demografik Bilgiler	56
Tablo 5. Kontrol Grubunun Ön test ve Son test Başarı Puanlarına Ait t-testi Analiz Sonuçları.	82
Tablo 6. Deney Grubunun Ön test ve Son test Başarı Puanlarına Ait t-testi Analiz Sonuçları...	83
Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Son test Başarı Puanlarına Ait t-testi Analiz Sonuçları	83
Tablo 8. Kontrol Grubu Öğrencilerinin ÖMMA Ön-Test ve ÖMMA Son-Test Puanlarının t-testi Analiz Sonuçları.....	84
Tablo 9. Deney Grubu Öğrencilerinin ÖMMA Ön-Test ve ÖMMA Son-Test Puanlarının t-testi Analiz Sonuçları.....	85
Tablo 10. Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin ÖMMA Son-Test Puanlarının t-testi Analiz Sonuçları.....	86
Tablo 11. DÖK’ e Göre Özelleştirilmiş Moodle ÖYS İle İlgili Deney Grubu Öğrencilerinin Görüşlerinin Madde Bazında Sonuçları	87
Tablo 12. DÖK’ e Göre Özelleştirilmiş Moodle ÖYS İle İlgili Deney Grubu Öğrencilerinin Görüşlerinin Faktör Bazında Sonuçları.....	89

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Gereksinimi (Akkoyunlu, 2008).....	11
Şekil 2. Yaşam Boyu Öğrenme Ve Geleneksel Öğrenme Yöntemleri Arasındaki Farklar (Erdamar, 2011)	21
Şekil 3. İçerik Yönetim Sisteminin Blok Şeması (Doğan ve Şen, 2007).....	38
Şekil 4. Moodle’ da Bulunan Kaynak ve Modüller	40
Şekil 5. ÖYS’ lerin Ortak Özellikleri (Erguzen, Basal ve Erel, 2012).....	40
Şekil 6. ÖYS’ lerde Kullanılan Teknolojiler (Erguzen, Basal ve Erel, 2012)	41
Şekil 7. Gelecekte ÖYS’ lerde Kullanılabilecek Teknolojiler (Erguzen, Basal ve Erel, 2012)..	41
Şekil 8. Moodle ÖYS İle Eğitim Gören Yetişkinlerin Dönüşüm Şeması	60
Şekil 9. ADDIE Modeli Şeması.....	61
Şekil 10. Özelleştirilen Platformun Kullanıcı Girişi Sayfası	64
Şekil 11.Özelleştirilen Platformun Ana Sayfası.....	65
Şekil 12. Ana Menü Bloğu.....	65
Şekil 13. Gezinme Bloğu	66
Şekil 14. Takvim Bloğu	66
Şekil 15. Kişisel Dosyalarım Bloğu.....	66
Şekil 16. Wikipedia Bloğu	67
Şekil 17. Yaklaşan Olaylar Bloğu.....	67
Şekil 18. Çevrimiçi Kullanıcılar Bloğu.....	68
Şekil 19. Yorumlar Bloğu	68
Şekil 20. Facebook Bloğu	69

Şekil 21. Mesajlar Bloğu.....	69
Şekil 22. RSS Bloğu.....	70
Şekil 23. HTML Bloğu	71
Şekil 24. Ders Anlatım Etkinliği.....	72
Şekil 25. Video Etkinliği.....	73
Şekil 26. Videokonferans Etkinliği.....	74
Şekil 27. Sohbet Etkinliği	75
Şekil 28. Forum Etkinliği.....	76
Şekil 29. Sözlük Modülü.....	77
Şekil 30. Grup Etkinliği	78

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Akademik Başarı Testi

Ek 2. Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi

Ek 3. Eğitsel Web Sitesi Değerlendirme Ölçeği

Ek 4. Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 47256827/44/271250 sayı ve 09/01/2015 tarihli resmi izin belgesi

KISALTMALAR

CMS	: Content Management System
DÖK	: Dönüştürücü Öğrenme Kuramı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
HEM	: Halk Eğitim Merkezi
İYS	: İçerik Yönetim Sistem
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MOODLE	: Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
ÖMMA	: Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi
ÖYS	: Öğretim Yönetim Sistemi
RSS	: Really Simple Syndication
UNESCO	: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Eğitim, ilk insandan bugüne her zaman insan hayatının en önemli değerlerinden biri olmuştur. Yaşamı boyunca fiziksel gelişimine paralel olarak zihinsel gelişimini de sürdüren insanoğlu, karşılaştığı hemen her değişik olay ve durumda doğrudan veya dolaylı olarak kendisini eğitim sürecinin içerisinde bulmuştur. Yaşantısı boyunca sahip oldukları deneyim ve becerileri geliştirme isteği, farklı birikimlere ihtiyaç duyması gibi nedenler bireyleri eğitsel faaliyetlere yönlendirmektedir. Eğitim, birçok eğitimci tarafından konuşulan, ifade edilmeye çalışılan bir konu olsa da, topluma olan etkilerinin farklı olması ve soyut bir kavram olması nedeniyle farklı tanımları ortaya çıkmıştır.

Eğitimi birkaç açıdan tanımlamak gerekirse; Ertürk (1998) tarafından yayınlanan çalışmada, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla veya kasıtlı olarak istendik yönde değişim meydana getirme süreci olarak tanımlamıştır. Eğitim daha geniş anlamıyla bir kişilik gelişimi ve toplumsal yaşam şeklidir. (Ünal ve Ada, 2007). Emile Durkheim, sosyal hayat bakımından yetişmiş nesillerin, bu hayata ulaşamamış nesiller üzerindeki etkilerini eğitim olarak tanımlamıştır. J. J. Rousseau' ya göre eğitim, fitrata göre insan yetiştirir. Yusuf Has Hacıp' e göre ise, olumlu davranış kazanma ve bu şekilde hayata hazırlanma sürecidir (Kıncal, 2009). Dewey (2010) bir çalışmasında; eğitimin, insanın sosyal bilinci içerisinde kişilerin sürece katılımıyla ilerlediğine inandığını ve bu sürecin insanların doğumuyla birlikte başladığını, bilinci zenginleştirdiğini, fikirlerini geliştirdiğini, duyguları ve hisleri harekete geçirdiğini belirtmiştir. Bireyler farkında olmadan aldıkları eğitim ile ahlaki ve zihinsel birtakım kaynakları paylaşırlar. Teknik olarak nitelendirilen eğitim bile bu genel algıdan ayrı değildir.

Görüldüğü gibi farklı tanımları olsa da genel olarak eğitim, insan hayatının hemen her kademesinde yer almaktadır. Özellikle bilginin çok hızlı yenilediği, hemen her gün yeni teknolojilerin üretildiği 21. yüzyılda, insanlar eğitime daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Bilgi ve teknolojilerin gelişmesi ile insanların bunları yeniden düzenleyip hayatlarında kullanmaları da bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeler günümüzde eğitime de yansımıştır.

Eğitim, informal ve formal olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilebilir. İnformal eğitim, gelişigüzel ve kasıtsız olarak düzenlenen eğitim faaliyetlerinden oluşmaktadır. Ailede olağan süreç içindeki öğrenmeler, gençlerin kendi aralarında yardımlaşmayı, kurallara uymayı öğrenmeleri veya işyerindeki çırakların ustalarını gözlemleyerek meslekleri ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmeleri ve bu sürecin sonunda da usta olmaları informal eğitim ile açıklanır (Erden, 2012).

Bu sistem, formal eğitime göre daha ulaşılabilir ve yüksek maliyet gerektirmeyen bir öğrenme ortamına sahip olsa da denetime kısmen kapalı olması bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Bununla ilgili olarak Erden' in (2012) yayınlanan bir çalışmasında şu bilgilere yer verilmektedir: İnformal eğitim tam olarak kontrol edilebilir bir yapıda olmadığı için bireylerde istendik davranışların yanında istenmeyen bazı davranışların da görülebildiği söylenebilir. Örnek olarak ise sigara içmek, kopya çekmek, argo konuşmak bunlardan birkaçıdır. Ayrıca bu sistem, ekonomisi daha çok tarım ve avcılık gibi insanlar arası ilişkilerin karmaşık olmadığı mesleklere dayalı olan toplumlarda, bireylerin hayata hazırlanmaları adına yeterli olabilmektedir. Fakat günümüzdeki sanayi toplumunda, bireylerin sosyal bir varlık olabilmesi ve hayata daha hazır olabilmeleri adına yeterli olamamaktadır.

Formal eğitim ise okul çatısı altında planlı ve programlı yürütülmekte olan eğitimidir. Yakın tarihe kadar bu eğitimin bireylerin temel ihtiyaçlarının karşılanması adına yeterli olduğu düşünülürdü. Bugün ise ihtiyaçları karşılamada yetersiz kaldığı birçok kesim tarafından görülmektedir (Koç, 2005).

Bilgi çağında yaşayan günümüz insanına geleneksel eğitim sisteminin dışında yer ve zamandan bağımsız olarak eğitim alma imkânları sunulmalıdır. John Dewey' in, bireylerin yaşam içerisinde öğrendikleri deneyimlerin diğer öğrenme ortamları

açısından önemine ilişkin çalışmalarından sonra okulda öğrenme faaliyetleri yeniden sorgulanmıştır (Taşpınar, 2013).

Geleneksel eğitim ortamlarında belirli bir plan dâhilinde verilen eğitim, bu ortamların dışında informal olarak ta verilerek, daha etkili bir öğrenme oluşabilir. Bunun sağlanması ise, bazı teknolojilerin eğitimde kullanılması ile mümkün olabilmektedir.

Eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapılmış ve önemi hakkında çeşitli görüşler ifade edilmiştir. Uzunboyulu (2008)' ya göre bilgi toplumunda teknolojinin yeri çok önemlidir. Bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma imkânı veren teknolojik materyaller sayesinde, öğrenme-öğretme sürecinde bilgiler daha somut hale getirilmekte, böylelikle kalıcılık sağlanmaktadır. İnsanoğlunun eğitim yoluyla kazandığı bilgi ve becerilerin daha etkin bir şekilde kullanılmasında, onlardan daha fazla yararlanmasında ve insanlığın gelişip çevresinde etken rol almasında teknolojinin büyük etkisi vardır (Alkan, 2011).

Teknolojideki gelişmeler, birçok alanda değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bunlar arasında eğitim kurumları ilk sıralarda yer almaktadır. İletişim, endüstri, ekonomi gibi birçok toplumsal sistem, eğitim kurumlarından teknolojiyi kullanabilen bireyler yetiştirmesini beklemektedir (Akpınar, 1999). Teknolojik gelişmelere bağlı olarak kullanılan eğitim araçları da yenilenmektedir. Teknolojiden faydalanmayan eğitimin toplumdaki ihtiyaçlara cevap veremeyeceği ortadadır. Bundan dolayı bu alanda güncel teknolojilerin kullanılması önem arz etmektedir (Karasar, 2004).

Günümüzde eğitimde kullanılan teknolojiler incelediğinde bilgisayarlar üzerinden gerçekleştirilen eğitsel faaliyetler ilk sıralarda yer almaktadır. Bilgisayarlar, ileri düzeydeki gerçekleştirilmesi zor matematiksel ve mantık problemlerini çözmek için kullanılmaktadır. Bilgisayarın eğitimde kullanılması; bireylerde başarıyı artırdığı, düşünme becerilerini geliştirdiği, dolayısı ile bireylerde ezberleme yerine kavrayarak öğrenmeyi sağladığı görülmüştür (Renshaw and Taylor, 2000). Endüstrinin çeşitli alanlarında, ticarete, sekreterlik alanında kullanımının yanı sıra eğitimde ise; dokümantasyon, rehberlik, ölçme-değerlendirme, öğretim faaliyetleri

alanında çokça kullanılmaktadır. Ayrıca yükseköğretim ve ortaöğretimlerde bilgisayar bir eğitim aracı olarak ta yerini almıştır (Alkan, 2011).

Bilgisayar kullanımının günümüzde artarak devam etmesinin altında yatan sebepler sadece gerçekleştirilmesi insan kabiliyetini aşan bu tür faaliyetlerin yerine getirilmek istenmesi değildir. Eğitimin birçok alanında farklı sebeplerden dolayı da sıklıkla kullanılmaktadır. Bu sebepler arasında; öğrenci sayılarındaki artış, öğretmen yetersizliği, bilginin giderek çoğalması, bireysel kabiliyetlerdeki farklılıklar gibi nedenler sıralanabilir.

Bilginin sabit olmayıp gün geçtikçe artması, birçok teknolojik gelişmenin de temelinde yatan önemli etkenlerden birisidir. Bireylerin nitelikli sayılabilmesi bu teknolojileri etkin kullanabilmesine bağlıdır. Bunun için sürekli öğrenme esastır. Sürekli öğrenme faaliyeti ile bireyler bilgiye olan ihtiyacı hisseder, gereken bilgiye ulaşır, değerlendirir ve günlük yaşantısında etkili bir şekilde kullanır (Kurbanoglu ve Akkoyunlu, 2002).

Günümüz toplumundaki bireylerden; bilgilerin alınması, özümsemesi, hayatlarında aktif olarak kullanmalarının yanında, gelişen şartlara ve ihtiyaçlara göre bilgiyi yeniden yapılandırmaları beklenmektedir. Bu da bize yaşam boyu öğrenmenin önemini göstermektedir. Sahip olunan bilginin üç beş sene gibi çok kısa bir zamanda güncelliğini yitirebildiği bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenme sayesinde bireyler kendilerini yenileyip geliştirerek günümüz toplumunun beklediği insan gücü profilini elde edebilir. Böyle bir toplumda yaşayan bireyler sürekli yeni bilgiler öğrenmekte ve öğrendiklerini yaşamlarında kullanarak “öğrenen toplum” (learning society) kategorisi içerisinde yer alırlar (Polat ve Odabaş, 2008). Ayrıca iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle beraber, ülkelerin sahip oldukları teknolojik araçlar, kullanılan yöntemler, insan kabiliyetleri ve deneyimleri ülkeler arasında daha hızlı paylaşılır bir duruma gelmiştir. Bu durum, örgün eğitim kurumlarında eğitimlerini tamamlamış kişilerin de eğitim almalarını gerektirmektedir (Bülbul, 1987).

Karasar (2004), internet teknolojilerinin eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılmasıyla klasik olarak ifade edilen öğretmen ve öğrenci tanımlarının değişerek, kolaylaştıran ve öğrenen olarak tanımlandığını ifade etmiştir. Günümüzdeki

öğrencilerin, bilgilerin kendilerine hazır olarak verilmesinden öte, o bilgiyi arayıp bulan ve günlük yaşantısında kullanan bireyler olması, yaşam boyu öğrenmeyi daha da uygulanabilir hale getirmiştir. Bu durum yakın bir gelecekte çoğu bireyin yaşam boyu öğrenen bireyler olacağını göstermektedir.

Bireylerde yaşam boyu öğrenme becerilerinin geliştirilmesi sadece ilkokul, ortaokul, lise, yüksek öğretim gibi örgün eğitim kurumlarında verilen eğitsel faaliyetlerle sınırlı değildir. Bu kurumlardan mezun olduktan sonra veya herhangi bir nedenle bu kurumlarda verilen eğitsel faaliyetlerin dışında kalmış yetişkinlere yönelik yürütülen yaşam boyu öğrenme faaliyetleri de önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenme ile yetişkin eğitimi kavramları arasında yakın ilişki olduğu söylenebilir.

Yetişkin eğitimi, bu kategoride yer alan bireylerin mesleki becerilerini geliştirmelerine, bilgi birikimlerini arttırmalarına, tutum ve davranışlarını toplumsal ve kültürel gelişime bağlı olarak değiştirmelerini kapsayan bir eğitimidir (Titmus, Buttedahl, Ironside and Lengrand, 1985).

Ülkemizde yetişkin eğitimine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde, ilk sırada Halk Eğitim Merkezleri (HEM) alanında yapılan çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Bunun nedenleri; yetişkinlere yönelik yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinin sistemli bir şekilde ülkenin birçok yerinde uygulanmasına olanak sağlaması ve birçok yerde HEM' in açılmış olmasıyla hedef kitleye ulaşılabilirliği kolaylaştırmış olmasıdır (Okçabol, 1987).

Yetişkinlere yönelik düzenlenen eğitsel faaliyetlerde kullanılan öğrenme nesnelerinin, bireysel eğitime olanak sağlayacak şekilde ve mümkün olduğu kadar düşük maliyetle hazırlanmaları gerekmektedir (Sezgin, 1987). Bunun yanında yetişkinlerin farklı becerilere sahip olma ve iş bulma isteklerinin yakın zamanda oldukça artmasıyla (Okçabol, 2006), bu alanda gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerinde teknolojik araçların kullanımı gereklilik haline gelmiştir.

Bilgisayarların her yaş grubundaki bireylerde merak uyandırdığı, öğretimi zevkli hale getirdiği (Şenol, 2011), ayrıca yetişkinlerin toplumda belli sorumluluklarının olmasından dolayı birçoğunun geleneksel ortamlarda verilen eğitime katılacak zamanlarının olmaması gibi nedenler, yetişkin eğitiminde bilgisayarlar üzerinden yapılacak etkinliklerin birçok avantaj sağlayacağını göstermektedir. Bu avantajlardan tam olarak yararlanabilmek için de uygun yazılımlar kullanılmalıdır.

Son yıllarda özellikle İçerik Yönetim Sistemleri (İYS) adı verilen yazılımların yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. İçerik yönetim sistemleri katılımcı teknikler ile doküman ya da benzeri içeriklerin yaratılmasına ve organize edilmesine yardımcı olan yazılım sistemleridir (Elmas, Doğan, Biroğul ve Koç, 2008). Literatürde Öğretim Yönetim Sistemleri (ÖYS) adıyla da yer alan bu sistemler ile birçok kişinin paylaşılan verilere ulaşmaları ve onları değiştirebilmeleri, erişimi sağlayanların rollendirilmesi, verilerin kolay saklanıp okunması, raporların kolayca hazırlanabilmeleri, kullanıcılar arasında iletişimin sağlanması gibi birçok faaliyet yerine getirilebilir. Ayrıca; kolay kurulum, admin paneli ile kolay yönetim sağlama, içerik üretmede kolaylık sağlama, değiştirilebilir tema özellikleri, birçok dinamik ve etkileşimli uygulamayı içermeleri nedeniyle de birçok alanda kullanılmaktadır. Web tabanlı olarak uzaktan eğitim alma imkânı sunan bu sistemler sayesinde (Aslantürk, 2002), sanal bir öğrenme ortamı oluşturularak eğitimci ve öğrencilerin yüz yüze gelme zorunlulukları ortadan kalkmaktadır.

1.1. Araştırma Problemi

Okul öncesinden yüksek öğrenime kadar, örgün eğitim kurumlarında eğitimlerine devam eden öğrenciler ile o yaş aralığındaki nüfus karşılaştırıldığında arada farklar olduğu hatta bazı ülkelerde temel eğitimden bile yararlanamamış birçok kişinin olduğu bilinmektedir. Bu bireylerin temel eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, niteliksiz işgücünün nitelikli hale getirilmesi, maddi sorunlardan kaynaklanan nedenlerden dolayı öğretim faaliyetlerini sürdüremeyen kişilerin bu sorunlarının giderilerek topluma daha yararlı hale getirmesi gibi nedenler yetişkin eğitimini önemli kılmaktadır (Yıldız ve Uysal, 2009). Yaşam boyu öğrenme ile benzer anlamlar taşıyan yetişkin eğitiminin kuramsal çerçevesi hakkında yeteri kadar bilimsel araştırma

yapılmadığı (Yıldız, 2002) ve dünyada bu olgunun giderek yaygınlaşmaya başlaması (Özcan, 2008) nedeniyle bu alanda yapılacak çalışmalar daha da önem kazanmaktadır.

Artan nüfus sayısı, serbest piyasa koşulları ve iş koşullarındaki değişmelerin gelişmiş ülkelerde birçok sorunu beraberinde getirdiği görülmektedir. İş alanları farklı sahalara kaymakta ve bu işlerde istihdam edilecek kişilerin yeterli becerilere sahip olmalarının önemi giderek artmaktadır. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ülkelerinde her yıl işçilerin % 18' inin işsiz kaldığı (Erdamar, 2011) düşünüldüğünde, destekleyici eğitimlerin öneminin daha da arttığı söylenebilir.

İşman (2011), tüm ülkelerin eğitim alanında bazı değişiklikler yaparak, bireylerinin ilgi ve yeteneklerini öne çıkacak şekilde onlara imkânlar sunması gerektiğini belirtmiştir. Fakat bazı yetersizlikler nedeniyle, birçok kimse bu imkânlardan tam olarak yararlanamamaktadır. Ayrıca temel eğitim, mesleki ve teknik eğitim, kişiye özel eğitim, yüksek öğretim gibi imkânlara herkesin kolayca ulaşamaması, geleneksel eğitim ortamlarının dışında da eğitimi gerekli kılmaktadır. Bununla ilgili olarak başka bir çalışmada da; çocukların, gençlerin ve yetişkin bireylerin birlikte öğrendiği, nesillerin birbirlerine bilgi ve birikimlerini aktarabildiği ve okul ortamının dışında da öğrenmenin gerçekleşebildiği ortamlara ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Torres, 2002).

Türkiye' de, bu yönde çeşitli kurslar veren HEM ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, bazı eksiklikler olduğu söylenebilir. Bununla ilgili olarak Yıldız (2004) tarafından yapılan bir çalışmada; HEM alanında yapılan araştırma konularının genel olarak kursiyer özellikleri ve ihtiyaçları, personelin eğitim ihtiyacı, kurs programlarının içeriği, HEM' in denetimi, yönetim sistemleri gibi konulara odaklandığı ifade edilmiştir. Haseski, Odabaşı ve Kuzu (2015) tarafından yapılan başka bir çalışmada; yaşam boyu öğrenme konusunda yapılan tez çalışmalarının, diğer çalışma türlerine kıyasla daha az olduğu belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada; Türkiye' de, 2006-2014 yılları arasında yaşam boyu öğrenme konusunda yapılan araştırmadaki örneklem grupları incelenmiş ve HEM' lere ait oranın % 10,6 olduğu belirtilmiştir. Bu oranın da yetersiz olduğu söylenebilir.

Ayrıca, HEM' lerde verilen kursların çoğunlukla bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verildiği düşünüldüğünde (Okçabol, 2006), bu kurslara katılan yetişkinlerin, uzaktan eğitim ortamında eğitim almaları sağlanabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, HEM bünyesinde açılan bilgisayar kurslarında eğitim gören öğrencilere, yetişkin eğitimi kuramlarından dönüştürücü öğrenme kuramına (DÖK) göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen eğitimin; kursiyerlerin akademik başarılarına etkisini araştırmak, öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarına etkisini araştırmak ve özelleştirilen ÖYS' yi değerlendirmektir.

Bu amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrenciler ile yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, öğretim materyallerine yönelik motivasyon ön test ve motivasyon son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, öğretim materyallerine yönelik motivasyon ön test ve motivasyon son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrenciler ile yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında

yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, öğretim materyallerine yönelik motivasyon son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

7. DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar kursunu alan öğrencilerin, kullandıkları Moodle ÖYS' yi değerlendirme sonuçları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

İçinde yaşadığımız bilgi toplumunda, bireylerden sadece bilgiyi öğrenmeleri değil, aynı zamanda değişen şartlara göre yeniden yapılandırmaları ve gerektiğinde günlük yaşamlarında kullanabilmeleri beklenmektedir. Sahip olunan bilginin kısa zamanda güncelliğini yitirebileceği düşünüldüğünde, yaşam boyu öğrenme becerilerinin daha da önem kazandığı söylenebilir (Polat ve Odabaş, 2008). Bu becerilere sahip bireylere, farklı kişilerle bilgi ve deneyimlerini paylaşabilme imkânı sunulmalıdır.

Bu çalışmada, yaşam boyu öğrenme aktivitesi içerisinde yer alan yetişkin bireylere, farklı kişilerle bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri uygun ortamlar oluşturulmuştur. Böylelikle örgün eğitimini tamamlamış veya herhangi bir nedenle devam edememiş bireylerin de, “öğrenen toplum” niteliğini kazanmaları düşünülmüştür. Ayrıca, geliştirilen sistemin yetişkin eğitimi kuramlarından DÖK çerçevesinde verilmesinin, bu alanda yapılacak diğer çalışmalara da yön verebileceği düşünüldüğünden, önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Örnekleme yer alan kişilerin verilerin toplanması amacıyla hazırlanan ölçeklere samimi cevap verdikleri kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma sonunda elde edilen yargılar aşağıda belirtilen sınırlılıklar içerisinde genellenebilir.

1. Araştırma, Bingöl il merkezinde bulunan Halk Eğitim Merkezince uygulanan Bilgisayar İşletmenliği kursu ile sınırlıdır.

2. Araştırma, 2015-2016 eğitim ğretim yılı içerisinde elde edilen bulgular ile sınırlıdır.
3. Araştırma, veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklere verilen yanıtlar ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Yetişkin: Fiziksel ve ruhsal olarak gelişimini tamamlamış, bireysel kararlar alabilecek olgunluğa erişmiş bireydir.

Yetişkin Eğitimi: Örgün eğitimden yararlanamamış veya bu eğitimi tamamladığı halde sahip olduğu becerileri yenilemek isteyen yetişkinlere yönelik; mesleki becerilerini geliştirmek, bilgi seviyelerini yükseltmek, gelişen ve değişen imkânları tanımak, amacıyla düzenlenen eğitsel faaliyetlerdir.

Yaşam Boyu ğrenme: Hayatın hemen her alanını kapsayan bir öğrenme çeşididir.

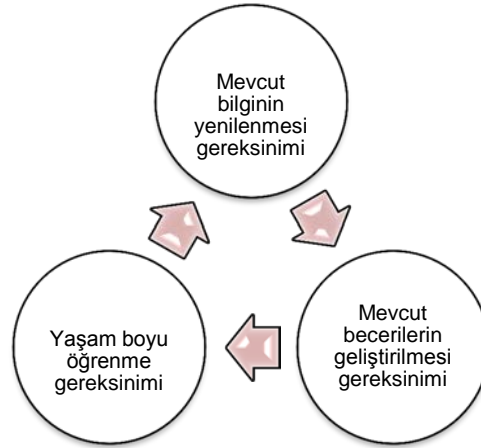
Moodle: Kişilerin uzaktan eğitim ortamında eğitim almalarını sağlayan ve bu amaçla ihtiyaç duyulabilecek etkinliklerin birçoğunu yerine getirebilecek özelliklere sahip bir çevrim içi kurs yönetim sistemidir.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Yaşam Boyu Öğrenme

21. yüzyıl bilginin baş döndürücü bir şekilde arttığı, buna bağlı olarak yeni teknolojilerin de hızla üretildiği bir dönemdir. Eski bilgi ve birikimlerini yenilemeyen, çağın gereklerine göre şekillenmeyen bireyler, iş ve sosyal hayatlarında çeşitli problemler yaşayabilirler. Sahip olunan bilginin yenilenme ve geliştirilme ihtiyacı, Şekil 1’ de görüldüğü gibi bireylerde yaşam boyu öğrenme ihtiyacı doğurur. Yaşam boyu öğrenme aktivitelerinde bulunan kişilerde, sahip oldukları bilgileri güncelleme isteği oluşur. Bilgilerini güncelleyen kişiler farklı bilgiler öğrenir. Bu durum bir döngü halinde birbirini takip eder (Akkoyunlu, 2008). Bu bağlamda yaşam boyu öğrenme aktiviteleri ile bireylere gerekli eğitimlerin verilmesi sağlanarak çağın ihtiyaç duyduğu insan profili elde edilmelidir. Günümüzde modern eğitimin en önemli hedefleri arasında yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirebilen bireylerin yetiştirilmesi yer almaktadır.

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Gereksinimi (Akkoyunlu, 2008).

2.1.1. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tanımı

Yaşam boyu öğrenme; bireylerin sahip oldukları bilgi ve kabiliyetleri geliştirmeleri amacıyla kişisel, toplumsal ve iş hayatlarında yürüttükleri tüm öğrenme faaliyetleridir (Avrupa Komisyonu, 2006; Aktaran: Diker Coşkun ve Demirel, 2012). Avrupa Parlamentosu' nun bir raporunda yaşam boyu öğrenme şu şekilde tanımlanmaktadır; bireylerin kişisel ve sosyal alanlarda istihdam edilmelerine olanak sağlayan, bilgi, beceri ve kabiliyetlerini geliştiren tüm genel, mesleki, resmi olmayan öğrenimleri içeren bir sistemdir (Diker Coşkun, 2009). Kulich' e (1982) göre kişilerin yaşamları boyunca eğitim almalarını sağlamaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı' nın (MEB) hazırladığı Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi'ndeki tanıma göre yaşam boyu öğrenme; kişilerin bireysel ve sosyal alanlarda istihdamının sağlanması amacıyla her türlü bilgi ve birikimlerini geliştirme faaliyetleridir (MEB, 2009). Başka bir çalışmada yaşam boyu öğrenmenin evde, okulda, işte kitle iletişim araçları ile gerçekleşen bir öğrenme çeşidi olduğu ifade edilmektedir (Skager ve Dave, 1978; Aktaran: Erdamar, 2011).

Ünal (2006)' a göre yaşam boyu öğrenme, demokrasiden mesleki eğitime kadar hayatın birçok alanını kapsayan, yer ve zaman bakımından uyarlanabilir bir yapıda olan küresel eğitim projesidir. Aksoy tarafından 2008 yılında yapılan bir çalışmada ise yaşam boyu öğrenme; kişisel, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda bireylerin ilgi alanlarının tespit edilerek bilgi, beceri ve tutumlarını arttırmaya yönelik her türlü yaygın ve örgün eğitimi içeren bir öğrenme türü olarak tanımlanmıştır.

Yaşam boyu öğrenme bireylerin temel becerilerini geliştirerek onlara ileri düzeyde öğrenme imkanları sunar. Ayrıca bireylerin ufuklarını genişleterek entelektüel seviyelerini arttırır (Akkoyunlu, 2008). Yaşam boyu öğrenme; belirli bir plan dâhilinde verilen eğitimin dışındaki öğrenmeleri de kapsayan, bireylerin doğumundan ölümüne kadar geçen süreçte elde ettikleri değerleri geliştiren, yenileyen ve günlük yaşamında kullanmalarını sağlayan bir öğrenme çeşitidir (Candy, 2002).

Yaşam boyu öğrenme bireylerin hayatları boyunca süren gelişimlerini içerir. Onu, hayata hazırlık süreci olarak değil, hayatın ayrılmaz bir parçası olarak görmek gerekir. Burada okullardaki aktivitelerin de yeniden gözden geçirilmesi gerekir.

Okullar, öğrencileri belirli bir alanda bilgi beceri sahibi yapmaktan daha çok, karar verme becerisine sahip, bir sorun ile karşılaştığında problem çözebilen ve yaşam boyu öğrenmeye açık bireyler konumuna getirmelidir (Erdamar, 2011).

Yaşam boyu öğrenme bir kurs almadan öte planlı veya plansız olan deneyimsel gelişmeleri içeren bir öğrenme çeşididir (Holmes, 2002). Aktan' ın (2007) tanımına göre yaşam boyu öğrenme; formal ve informal eğitimleri kapsayan, e-öğrenme, uzaktan eğitim, açık öğretim gibi metotlarla gerçekleştirilmeye çalışılan bir eğitim şeklidir.

Yaşam boyu öğrenme, insanın kendi hayatında bir davranış değiştirme biçimi oluşturma ve öğrenme alışkanlığını oluşturmaktır. Temel ilkesi ise bilinçli olarak bir amaç dâhilinde her an öğrenmeye açık olmak demektir (Erdamar, 2011). Hayatın kendisi bir başlı başına bir öğrenmedir. İnsanların değişen hayat şartlarına kendilerini hazırlayabilmeleri için devamlı ve birbirlerini takip eden öğrenme faaliyetlerinde bulunmaları ve bu imkânların da onlara sağlanması gerekir. Hayat boyu eğitim, hem istedik hem de öngörülemeyen ani öğrenmeleri içerir (Titmus ve diğerleri, 1985).

Yaşam boyu öğrenmede yer ve zaman uygunluğu, yaş denkliği, benzer eğitim düzeylerine sahip olma gibi durumlar aranmadan kişilerin birlikte eğitim görmeleri sağlanabilir (Dinevski ve Dinevski, 2004). Yakın bir ifadeyi Mahiroğlu (2005) da şu şekilde belirtmiştir; yaşam boyu öğrenmenin eğitimde eşitliğin sağlanmasına katkıda bulunduğu da söylemek gerekir. Örneğin fiziksel özrü nedeniyle yer ve zaman problemi yaşayan kişilerin uzaktan eğitim almaları sağlanarak topluma kazandırılmaları mümkün olabilmektedir.

2.1.2. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tarihi

Yaşam boyu öğrenme kavramı olarak 20. yüzyıla ait bir terim olsa da (Özcan, 2008), dayandığı ilkeler olarak Çek öğretmeni Comenius' un düşüncelerine kadar uzanmaktadır (Wain, 1989). Hatta bir kısım araştırmacılar tarafından, okullaşmadan önceki süreçlere dayandırılmaktadır (Griffin, 1999).

Yaşam boyu öğrenme kavramı ilk olarak 1960 yılında, United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO) tarafından düzenlenen konferansta ifade edilmiştir. Kısa bir süre sonra Hamburg'da UNESCO Eğitim

Enstitüsü tarafından bu kavram tekrar ele alınarak geliştirilmiştir. 1970 ve 1980'li yıllarda araştırmacılar tarafından yaşam boyu öğrenmeye yönelik birçok çalışma yapılmıştır (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012).

2.1.3. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amaçları ve Stratejik Hedefleri

Yaşam boyu öğrenmenin asıl amacı bireysel gelişimi sağlamaktır. Daha önceleri bunun sağlanması adına gerekli imkânlarla sahip olmayan bireylere okuma yazma, hesap yapabilme gibi alt düzey becerilerin verilmesi, böylelikle toplumsal standartların yükseltilmesi yeterli olmaktadır. Fakat günümüzde bunların çok üzerinde becerilere sahip bireylerde bile kendini geliştirme, farklı alanlarda beceri sahibi olma gibi istekler görülmektedir. Bunların sağlanması adına etkili bir yaşam boyu öğrenme stratejisinin uygulanması önemli görülmektedir (Diker Coşkun, 2009).

Jarvis' e (2009) göre yaşam boyu öğrenmede amaç, öğrenme duygusunu içselleştirmek ve sosyo-ekonomik alanda yenilenmeyi sağlamaktır. Chapman ve Aspin (1997) tarafından yapılan bir çalışmada ise bu amaçlar üç başlık altında toplanmıştır.

1. Nitelikli iş gücü oluşturmak.
2. Hayat kalitesini arttırmak için bireysel gelişimi sağlamak.
3. Güçlü toplum oluşturmak.

Koç' a (2005) göre yaşam boyu öğrenmedeki temel ilke, bireylerin bilinçli olarak belirli bir hedef dâhilinde hayatı boyunca öğrenme faaliyetinde bulunmasıdır. Bu faaliyetler kişinin sosyal ve mesleki gelişimlerini de kapsar.

Yaşam boyu öğrenmeye ait hedeflerden bazıları 1996 yılında UNESCO tarafından belirlenmiştir. Bu yıl Avrupa birliği tarafından yaşam boyu öğrenme yılı olarak kabul edilmiştir ve bu kavramın yaygınlaştırılması adına birçok seminer, konferans, pilot uygulama ve çeşitli yarışmalar düzenlenmiştir (Murphy, 1999).

Bu yılın 3 ana amacı vardır (Akbaş ve Özdemir, 2002):

1. Yaşam boyu öğrenmeyi yaygınlaştırmak.
2. Ne anlam ifade ettiğini ve neleri içerdiğini belirlemek.

3. Tüm Avrupa birliği vatandaşları için yaşam boyu öğrenmenin gerçekliğini vurgulamak.

Kurt' un 2000 yılında yayınladığı bir çalışmasında yaşam boyu öğrenmeyi gerektiren nedenler şöyle belirtilmiştir:

1. Toplumdaki teknik ve sosyal değişikliklere uyum sağlamak.
2. Kendi ile ilgili durumlarda meydana gelen değişikliklere uyum sağlamak.
3. Kendi yeteneklerini en üst seviyede kullanabilmek.
4. Yaşam standartlarını iyileştirmek.
5. Mesleki alanda ilerlemek.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Özel İhtisas Komisyon Raporunda birçok ülkede uygulamaları olan yaşam boyu öğrenmenin ortak stratejik hedefleri şu şekilde ifade edilmiştir (Diker Coşkun, 2009):

1. *Okul öncesi eğitimi nitelikli hale getirip yaygınlaştırma:* Yaşam boyu öğrenmede en önemli evrelerden birisi de okul öncesi dönemdir. Bu dönemde düzeltilmeyen sorunların ileride düzelmesinin daha zor olacağı ifade edilmektedir.
2. *İlköğretim ve ortaöğretimde sağlam bir temel oluşturma:* Bu dönemde sağlam bir eğitim temeli almak, ileride alınacak eğitim adına gerekli motivasyonu sağlamaktadır. Bunun için gerekli öğrenme ortamlarının oluşturulması, oluşturulan bu öğrenme ortamlarında kişiselleştirilmiş öğrenme stratejileri, ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının olması gerekmektedir.
3. *İş hayatına geçişte kolaylık sağlanması:* Gençlerin okul eğitimlerini tamamlayıp iş hayatına geçiş sürecinde bazı sorunların yaşandığı görülmektedir. Bu sorunların ortadan kaldırılması adına gerekli danışmanlık hizmetlerinin sağlanması ve gençlerin iş hayatına adaptasyonlarının sağlanması gerekmektedir.
4. *Yetişkinlere öğrenme aktivitesi kazandırma:* İş hayatında görülen değişkenlikler, yetişkinlerin kendilerini yenilemeleri gerektiğini göstermektedir. Bunun için gerektiğinde ödüllendirme, motivasyonlarını takviye etme gibi faaliyetler yürütülmelidir.

5. *Sistem ögelerinin birbirleri ile uyumlu çalışması:* Bunun sağlanması için kurum içi ve kurum dışı ögeler arasında geçişlerin yapılabilmesi ve öğrenmeleri değerlendiren bir yapının olması gerekmektedir.
6. *Kaynakların yenilenmesi:* Öğrenme ortamlarının etkinliğinin artırılması sadece fiziki alt yapı, gerekli materyallerin sağlanması ile değil aynı zamanda eğitimcilerin kendilerini yenilemeleri ve değişik öğrenme stratejilerine açık olmaları ile mümkün olmaktadır.

2.1.4. Yaşam Boyu Öğrenmenin Ülkemizdeki Amaçları

Ülkemizde yaşam boyu öğrenme ile amaçlanan: Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı, cumhuriyetçi, bilimsel düşünme becerilerine sahip, laik, bilgili, problem çözüme becerisine sahip, insan haklarına saygılı, toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilen bireylerin yetiştirilmesidir. Ayrıca teknolojik ve sosyal gelişmelerin hızına ayak uydurarak, içinde yaşadığı toplumda meydana gelen siyasi, kültürel, ekonomik gelişmelere göre kendini yenileyebilen bireyleri yetiştirmektir (DPT Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2001).

2.1.5. Yaşam Boyu Öğrenme Kabiliyetleri

Yaşam boyu öğrenme kabiliyetlerine sahip olan bireyler, belirli bir plan dâhilinde öğrenen, farklı kaynaklardan yararlanabilen ve sahip olduğu şartları göz önünde bulundurarak gerektiğinde öğrenme stratejisini değiştirebilen bireylerdir (Knapper ve Cropley, 2000).

Aynı çalışmada bireylerin sahip olması gereken özellikler şu şekilde belirtilmiştir (Knapper ve Cropley, 2000):

1. Pasif değil aktiftirler.
2. Geleneksel ve geleneksel olmayan ortamların her ikisinde de öğrenmeyi gerçekleştirebilir.
3. Duruma göre öğrenme stratejilerini değiştirebilirler.
4. Diğer bireylerle iletişimde bulunarak gerektiğinde öğrenme faaliyetlerini ortak yürütürler.
5. Kendi plan ve ölçme tekniklerini kullanırlar.
6. Gerektiğinde farklı alanlardan bilgi edinebilirler.

Erdamar (2011), yaptığı bir çalışmada bu becerileri üç ana başlık altında gruplamıştır:

1. Temel Beceriler

- a. *Okuma*: Bireyler, kendi meslekleri ile ilgili yazılı ve görsel kaynakları takip etmelidirler. Kendisine yabancı gelen kelimeleri anlamaya çalışmalı, önemli olabilecek yerleri belirlemelidir.
- b. *Sayısal Beceri*: Bireylerin temel sayısal bilgilerinin, kavrama-yorumlama kabiliyetlerinin geliştirilmesi.
- c. *İletişim*: Kişilerin grafiksel bilgileri yorumlayabilmesi, karşıdaki kişiye vermek istediği mesajı veya ondan neyi öğrenmek istediğini ifade ederken gerekli iletişim becerilerine sahip olması, kısacası iletişim teknolojilerine sahip olması gereklidir.
- d. *Teknoloji Kullanımı*: Bilgisayar ve diğer teknolojilerin kullanılabilmesi de çok önemlidir. Hangi meslekte olursa olsun bireylerin temel düzeyde bilgi teknolojilerine sahip olması gerekir.
- e. *Farklı Strateji Üretebilme*: Etkili öğrenmenin oluşabilmesi için; uygun tekniklerin kullanılması, performans değerlendirmesi yapma, yeni fikirler üretebilme çok önemlidir.
- f. *Öğrenilenleri Uygulama ve Hafıza*: Hemen her meslek için önemli noktalardan birisi de, öğrendiklerini günlük hayatta uygulayabilmek ve o mesleğe ait bazı bilgilerin bellekte tutulması, gerektiği yerde kullanılmasıdır.
- g. *Çağın Gereklilerine Ayak Uydurabilme*: Yaşam boyu öğrenmenin oluşabilmesi için değişen dünyanın gerekliliklerine uygun yaşayabilmek gereklidir.

2. *Düşünme Becerileri*: Bireylerin yeni fikirlere açık olması, elde ettikleri bilgileri daha kavranabilir ve uygulanabilir hale getirmeleri, eski bilgileri ile yenilerini uygun biçimde birleştirebilmesi yaşam boyu öğrenmede önemli gereklilerdendir.

3. *Kişisel Özellikler*: Özellikle dünyanın küresel bir köy haline geldiği günümüzde insanların birbirleri ile sorumluluk içinde yaşamaları, görev paylaşımı yapabilmeleri ve karşıdaki kişiye saygı duyması daha da önemli olmuştur.

Başka bir çalışmada ise yaşam boyu öğrenme becerileri şu şekilde açıklanmıştır (Duffy, 2003; Aktaran: Atik Kara ve Kürüm, 2007):

1. Bilginin elde edilip işlenmesi için iletişim becerilerine sahip olmak.
2. Neye ihtiyacı olduğunu belirlemek ve bunun için gerekli plan ve programı yapmak adına öz yönetimli öğrenme becerilerine sahip olmak.
3. Bilgiyi elde etmek, düzenlemek ve doğru kullanmak için bilgi okuryazarı olmak.
4. Yaratıcı düşünme, farklı açılardan bakabilme ve olaylara eleştirel yönden bakabilmek adına üst düzey düşünme becerilerine sahip olmak.

Akkoyunlu' ya (2008) göre yaşam boyu öğrenme becerileri öğretmen ve öğrenciler için ayrı ayrı tanımlanmaktadır. Öğrenciye göre; okuma ya da farklı etkinliklerle alışlagelen ortamın dışına çıkmak, nasıl öğreneceğini öğrenmek, ihtiyaç duyacağı kaynağa nereden ulaşacağını bilmektir. Öğretmenler için ise; kendi alanının dışında da sürekli bir araştırma, inceleme faaliyeti içerisinde bulunma anlamlarını içermektedir. Buna göre yaşam boyu öğrenen bireylerde genel olarak şu özellikler bulunmalıdır:

1. Bilgi okuryazarı.
2. Yeni gelişmelere açık.
3. Meraklı.
4. Öğrenme becerilerine sahip olma.
5. Örgütlenme becerisine sahip olma.

Bunların dışında yaşam boyu öğrenmede sahip olunması gerek kabiliyetlere bakıldığında bireylerin şu özellikleri taşıması gerektiği görülmektedir (Adams, 2007; Cornford, 2002; Crowther, 2004; Koç, 2007; Aktaran: Diker Coşkun ve Demirel, 2012):

1. Öğrenmeyi öğrenme.
2. Sorumluluk bilinci içerisinde hareket etme.
3. Temel düzeyde sayı ve sözlü-yazılı iletişim becerilerine sahip olma.
4. Kendini geliştirme.
5. Etkili öğrenmede farklı öğrenme stratejilerine sahip olma.
6. Araştırma yapabilme becerisi.
7. Eleştirel ve üst düzey düşünebilme becerisi.

Yaşam Boyu Öğrenmenin Öğeleri

Yaşam boyu öğrenmenin sahip olduğu öğeleri Erdamar (2011) şöyle ifade etmiştir:

1. *Süreklilik*: Eğitim belirli bir süreci değil hayatın sonuna kadar devam eder. Daha önce de ifade edildiği gibi, öğrencilerin sadece geleneksel okullarda aldıkları eğitim ile iktifa etmeleri onların çağın gerisinde kalmalarına neden olacaktır.
2. *Yaratıcılık*: Yaratıcılık demek sadece yeni bir şey ortaya koymak demek değildir. Burada önemli olan bireylerin sahip oldukları kabiliyetlerin farkına varması ve her an yaşamın içinde olmalarıdır. Bunun için sürekli yeni şeyler öğrenmek, onları uygulamak, eski öğrendiklerini tekrar gözden geçirip bir sentez yapmak gerekir.
3. *Bireysel Öğrenme*: Öğrenenleri sadece hazır bilgileri alıp kullanan bireyler olarak görmemek gerekir. Burada okulların öğrencilerdeki problem çözme yeteneklerini geliştirmeleri gerekmektedir. Öğrenme faaliyetleri içinde daha fazla yer alan kişilerde daha kalıcı bir öğrenme oluşur.

2.1.6. Geleneksel Eğitim Açısından Yaşam Boyu Öğrenme

Yaşam boyu eğitimin sağladığı birçok avantaj olsa da geleneksel eğitimin tamamen kaldırılmasının kişilerin çok yönlü gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği de unutulmamalıdır (Özcan, 2008). Bu bağlamda yaşam boyu öğrenme ile geleneksel eğitimin birbirini tamamlamaktadır. Her iki eğitim anlayışı arasındaki farklılıklar şu şekilde belirtilebilir (Bagnall, 2005; Aktaran: Özcan, 2008):

1. Geleneksel eğitim müfredat eksenli, yaşam boyu öğrenme sonuç eksenli ilerler.
2. Geleneksel eğitim daha önceden hedeflenen becerilere ulaşıldığında büyük oranda sona erer, yaşam boyu öğrenmede yeni durum ve koşullara adapte olma söz konusudur.
3. Geleneksel eğitim toplumun ihtiyaçlarını, yaşam boyu öğrenme bireyin ihtiyaçlarını öne çıkarır.

4. Geleneksel eğitimde belli sınırlar içerisinde hareket edilirken, yaşam boyu öğrenmede ilgili kurum ve kuruluşların istekleri doğrultusunda genişleyebilen bir eğitim söz konusudur.
5. Geleneksel eğitimde amaç eğitimin sağlanması, yaşam boyu öğrenmede ise öğrenmenin oluşmasıdır.
6. Geleneksel eğitim bazı gelenek, kültür ve ideolojilere göre şekillenebilirken, yaşam boyu öğrenen bireyler böyle bir şekillenme içerisinde olmayabilir.
7. Geleneksel eğitimde çocuk ve gençler öne çıkarken, yaşam boyu öğrenmede tüm bireyler öne çıkar.

Dünya Bankasının 2003 yılında yayınladığı raporda (A World Bank Report), yaşam boyu öğrenme ve geleneksel öğrenme yöntemleri arasındaki farklar Şekil 2' de gösterilmiştir.

Yaşam Boyu Öğrenme	Geleneksel Öğrenme
<ul style="list-style-type: none"> •Hayatın her anında (evde, işte, okulda) öğrenmeyi içerir. •Öğretmen öğrenmeyi sağlamak adına yönlendirme yapar. •Yaparak öğrenme esastır. Gereken diğer kaynaklar da öğrenmenin oluşması için kullanılır. •Grupla çalışma ve birbirlerinden öğrenme vardır. •Farklı öğrenme seçenekleri vardır. Teknolojinin kullanılması bu seçenekleri arttırmaktadır. •Öğrenme sürecinin sağlıklı oluşması için değerlendirmeler yapılır. •Kişiye özel öğretim programları düzenlenir. •Yaşam boyu öğrenmeye öğretmenler de dahildirler. Mesleki gelişimlerini bu çerçevede devam ettirirler. •Tüm bireylerin yaşam boyu öğrenmeleri sağlanır 	<ul style="list-style-type: none"> •Öğrenme faaliyetleri okullaşma ile sağlanır. •Öğretmen temel öğretici konumundadır. •Verilen bilgiler doğrultusunda öğrenme oluşur ve tekrar edilir. •Bireysel öğrenme vardır. •Bu seçenekler sınırlıdır. •Bu değerlendirmeler süreç içinde değil, öğrenmenin oluşup oluşmadığını belirlemek için en sonda test olarak uygulanır. •Kullanılan öğretim programı tüm öğrencilere uygulanır. •Öğretmenler göreve başlamadan önce ve görev içindeyken kurs alırlar •Başarılı olan öğrencilerin eğitimlerine devam ederler.

Şekil 2. Yaşam Boyu Öğrenme Ve Geleneksel Öğrenme Yöntemleri Arasındaki Farklar (Erdamar, 2011)

2.1.7. Yaşam Boyu Öğrenmede Uzaktan Eğitimin Yeri

Geleneksel eğitimlerini tamamlamış kişilerin bilgilerini geliştirmek istemeleri veya herhangi bir nedenden dolayı okullarda verilen eğitimi tamamlayamamış kişilerin eğitim almalarını sağlamak amacıyla gerekli eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Bu ortamların oluşturulmasında hedef kitlenin sosyal statüsü gereği yer ve zaman bağlayıcılığını kaldıracak sistemler kullanılmalıdır. Böylelikle bu kişiler, toplum içerisinde üstlendikleri görevleri aksatmadan kendilerini geliştirme imkânlarına sahip olacaklardır. Bunun için bilgisayar teknolojileri ile desteklenmiş uzaktan eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Uzaktan eğitim, yaşam boyu öğrenen bireylerin ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilerin kazandırılmasında en önemli etkenlerden biridir.

2.1.8. Yaşam Boyu Öğrenme Uygulamaları

Dünyadaki pek çok iş sektörü, teknolojik gelişmelerden dolayı çok defa yenilenmiş ve bu yenilenmeler neticesinde insanlar daha karmaşık problemlerle yüz yüze gelmiştir. Mesleki olarak temel eğitim ile yetinen kişilerin yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini sürdürmeleri sağlanarak bir yenilenme oluşturulmalıdır. 1988’ de European Round Table Industrialist (ERT)’ de yapılan araştırmalara göre çalışan kişilerin çoğunun hali hazırdaki bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı ve eğitimlerini yenilemeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Avrupa’ daki Nestle, Pirelli gibi bir çok firma kendi imkanları ile çalışanlarını eğitmektedir. Yöneticiler ise akademik olarak kendilerini yenilemektedirler. Örneğin Almanya’ da 1989 yılında şirketlerin üst yönetiminde olanların yarısı doktora yapmıştır (Otalı, 1992; Aktaran: Erdamar, 2011). OECD ülkeleri arasında Finlandiya, yaşam boyu öğrenme aktivitelerinde çok ileride bulunmaktadır. 1998 yılında yetişkinler için düzenlenen kurslara %58 gibi katılım sağlayarak bu ülkeler arasında ilk sırayı almıştır. Bu ülkede yetişkinlerin eğitimleri adına pek çok program uygulanmaktadır. Öğrencilerin lise eğitimi veya meslek eğitimi almaları zorunlu değildir. Eğitimlerini sürdüren gençlerin barınma ve yiyecek ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmaktadır. Yeni Zelanda ve İngiltere’ de bireylerin yaşam boyu öğrenme programları, ulusal belgelendirme sistemi ile belgelendirilerek, aldıkları kursların diğer işletmelerde kullanılması sağlanır (A World Bank Report, 2003; Aktaran: Erdamar, 2011).

Avrupa Birliğindeki Programlar

Avrupa Birliği, 1990' dan sonraki yıllarda bir çok proje geliştirerek eğitime daha fazla önem vermeye başlamıştır. Bu projeler arasında yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini içeren programlar en önde yer almaktadır. Avrupa Birliği (AB) komisyonu tarafından 1995 yılında “Öğrenen Topluma Doğru” adında bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmanın temel amacı; önemli sayılabilecek beceriler belirlenerek, bireylerin bu becerileri almaları konusunda onları cesaretlendirmek, AB içinde canlılık meydana getirmek, Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)'in kullanımını arttırmak ve iş kurumları ile eğitim kurumları arasında işbirliği oluşturmaktır (Erdamar 2011).

Türkiye' de Yaşam Boyu Öğrenme Programları

Ülkemizde yaşam boyu öğrenme ile ilgili plan ve programlar, Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu' nda şu şekilde belirtilmiştir (Diker Coşkun, 2009):

1. Yetişkin eğitimi uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.
2. Eğitim harcamaları arttırılmalıdır.
3. Yaygın eğitim için gerekli imkânlar genişletilmelidir.
4. Hızla artan yaşlı nüfusun üretime kazandırılmaları adına gerekli faaliyetler desteklenmelidir.
5. Milli Eğitim Sistemi dünyadaki birçok ülke tarafından kabul gören bu öğrenme sistemine yönelik olarak kendi sisteminde düzenlemelere açık olmalı ve gerektiğinde bu konuda ilerleme sağlamış ülkelerden destek almalıdır.
6. Türkiye' deki en önemli sorunlardan birisi olan işsizlik sorununun çözülmesi adına bireylere gereken eğitim verilerek nitelikli iş gücü haline getirilmelidir.
7. Meslek sahibi olan kişilerin, hizmet içi eğitim uygulamaları ile kendilerini yeni bilgi ve teknolojiler ışığında güncellemeleri sağlanmalıdır.
8. Ülkemizde yaygın eğitim imkânlarından yararlanan kişilerin profilleri incelendiğinde, çoğunluğunun örgün eğitimden hiç yararlanamamış veya farklı nedenlerden dolayı yarıda bırakmış kişiler oldukları görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde ağırlıklı olarak yüksek öğretim veya meslek sahibi kişilerin bu

eğitimlere katıldıkları düşünöldüğünde, ölkemizde de bu alanda yapılacak çalışmaların önem kazandığını söylemek gerekir.

9. Ölkemizde coğrafi bölgeler arasında nüfus, altyapı, ticari ve istihdam alanlarında görölen farklılıklar ışığında yerel yönetimlerin de katkısıyla bu eğitimlerin uygulanması sağlanmalıdır.
10. Ölkemizdeki sosyal yapı nedeniyle örgün eğitim kurumlarında eğitim alamamış birçok kadın ve kız çocuğu bulunmaktadır. Bu kişilerin eksikliklerini gidermeleri adına yaşam boyu öğrenme olanaklarından faydalandırılmaları sağlanmalıdır.

2.1.9. Yaşam Boyu Öğrenmede Karşılaşılan Bazı Sorunlar

Yaşam boyu eğitimin birçok alanı kapsadığı görölmekle birlikte sınırlarını tam olarak belirtmek çok zordur. OECD, Dünya Bankası (DB), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi uluslar arası ticari kuruluşların bile bu konu hakkında sık sık görüş bildirmeleri, kamu ihtiyaçlarından çok ekonomik gelişimi daha da ilerletebilme adına piyasanın ihtiyaçlarına paralel olarak bu kavramı kullandıklarını göstermektedir. Bu durum bireylerin iyi eğitim almalarından çok piyasanın istediği temel becerilere sahip olmasını yeterli kılmaktadır (Hirtt, 2003; Aktaran: Özcan, 2012).

Longworth' un bir çalışmasında bu sorunlar şu şekilde ifade edilmektedir (Demirel, 2009):

1. Öğrenme için gerekli bilişsel becerilere sahip olamama ve bireylerin hayatında bazı öğrenme problemlerinin meydana gelmesi.
2. Gereken teknolojik materyallerin elde edilememesi.
3. Bazı bireylerin özel durumlarının olmasından kaynaklanan sorunlar.
4. Gereken rehberliğin yapılamaması.
5. Eğitimi alacak kişilerin sayıca çok olması nedeniyle her birine bu imkânları sağlamada yetersiz kalınması.

OECD, yetişkinlerin öğrenememe nedenlerini iki kısımda incelemiştir; birincisi yeterli maddi imkânlarla sahip olamama ve zaman problemi gibi nedenlerden dolayı öğrenemeyen kişiler, diğeri de öğrenmek istemeyen kişilerdir. Yaygın öğrenme kavramı

yaşam boyu öğrenme içerisinde yer alsa da günümüzde hala geleneksel eğitim metotlarının etkisinden kurtulamamıştır (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012).

2.2. Yetişkin Eğitimi

Bireylerin tek başlarına sürdürdükleri ve akranlarıyla olan ilişkileri sayesinde edindikleri pek çok deneyimler ve beceriler olsa da, bu plansız ve düzensiz öğrenmeler bireylerin yaşam boyu eğitim almalarında yetersiz kalmaktadır (Bülbül, 1987). Yaşam boyu öğrenmenin etkili olabilmesi için bu plansız öğrenmelerin dışında evlilik durumu, gelir düzeyi, cinsiyeti, yaşam tarzı, meslek gibi aidiyetler ve yetişkinlerin fiziksel, sosyal, psikolojik gelişimlerine göre programlanmış bir eğitim sistemine ihtiyaç duyulmaktadır (Geray, 2002).

Yaygın eğitim ya da yetişkin eğitimi adı verilen bu eğitim sistemi içerisinde boş zamanların değerlendirilmesinden mesleki eğitime, yaşlılara yönelik eğitimden yurttaşlık eğitimine, ceza evlerinde yapılan eğitimlerden tamamlayıcı etkinliklere kadar çok geniş bir perspektif yer almaktadır (Duman, 2000).

OECD, eğitimin sağladığı imkânlardan herkesin yararlanması adına sürekli ve yenilenebilen bir sistemin olması gerektiğini belirterek, bu eğitim politikası için şu esasları vurgulamıştır (Lowe, 1985; Aktaran: Bülbül, 1987):

1. Zorunlu eğitimini bitiren herkes, kendilerinin belirleyeceği bir zamanda bu eğitimlerini geliştirme hakkına sahip olmalıdır.
2. Herkes mesleki olarak kendini ilerletme, güncelleme veya farklı nedenlerden dolayı icra ettiği mesleğini bırakıp yeni meslekler edinebilme hakkına sahip olmalıdır.
3. Eğitim eşitsizliğinin önüne geçmek adına yetişkin eğitiminde gerekli tedbirler alınmalıdır.

2.2.1. Yetişkinlerin Özellikleri

Çocuk kimdir? Ne zaman ergen olur? Bunlar çok fazla bilinemediğinden yetişkinin kim olduğu da tam olarak bilenememektedir. Freud, yetişkinliği daha önce oluşmuş benliğin üzerindeki bir dalgalanma olarak görmektedir. Piaget, kişilerde

ergenlik dönemi sonrasındaki dönemlerde bilişsel olarak çok fazla bir değişim olmadığını söyler. Kohlberg, kişilerdeki ahlak gelişiminin yetişkinlik döneminin ilk yıllarında sona erdiğini belirtir. Yetişkinlik ile net bir tanımın yapılamamasında, yetişkinliğin sadece fiziksel gelişimi değil aynı zamanda psikolojik gelişimi de birlikte kapsadığıdır. Psikolojik olarak olgunluğa erişmeyi ölçmek çok zor olduğundan uzmanlar farklı ifadelerle yetişkin kavramını açıklamaya çalışmışlardır. Bu konuda genel bir tanım yapmak gerekirse; toplumda geleneksel eğitim yaşını doldurmuş, bir işte çalışan, evlenmiş kişilere yetişkin dendiği söylenebilir (Onur, 1986). Bunun dışında yetişkinlerin kim olduğu ile ilgili yapılan diğer tanımlar şu şekildedir:

Fiziki ve zihinsel olarak belirli bir olgunluk seviyesine gelen kişiye yetişkin denir (Büyükdüvenci, 1983). Yetişkin, fiziksel ve psikolojik olarak gelişmiş bireylerdir (Onur, 2004). Duman (2000)' a göre yetişkin kişi, kendisi ile ilgili olarak kararları alabilecek olgunluğa erişen, bağımsızlığını elde etmiş bireylerdir. Bir başka çalışmada kendi yaşamını idame ettirebilen bireylerin yetişkin bireyler oldukları ifade edilmiştir (Bülbul, 1991). Grundtvig programında ise, yaşı ne olursa olsun örgün eğitimin dışındaki herkesin yetişkin olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir (Hayat Boyu Öğrenme Programı, 2016).

Knowles (1996) yetişkini dört ayrı başlık altında tanımlamıştır:

1. *Biyolojik Anlamda:* Ergenlik döneminin başında bulunan, bir şeyler üretebilecek yaşta bulunan bireyler biyolojik olarak yetişkindir.
2. *Yasal Anlamda:* Bireylerin oy kullanabileceği, kendi başına evlenebileceği, belirli bir yaşa ulaşıncaya ancak alınan bazı belgeleri alabilecek yaşa gelmeleri yasal olarak yetişkin olduklarını göstermektedir.
3. *Halk İçinde:* Bireyler bir işte çalışmaya başladıklarında, evlenip yuva kurduklarında toplum içinde yetişkin olarak tanımlanırlar.
4. *Psikolojik Anlamda:* Toplum içinde kendi başlarına yaşayabilen, sorumluluklarını üstlenebilen, kendi kendini idare edebilen bireyler yetişkin olarak tanımlanırlar.

Lowe (1985); bir ülkede yaşı 17 ile 21 üzerinde olan, zorunlu öğreniminin dışında bir eğitim öğretim kurumunda öğrenci olarak öğrenimine devam etmeyen

kimseleri yetişkin olarak adlandırmaktadır. Fakat son zamanlarda kabul edilen görüşe göre yetişkin olabilmenin belirli bir yaşı yoktur. Fiziksel ve zihinsel yaş birbirinden farklı olabilmektedir.

UNESCO tarafından hazırlanmış “Yetişkin Eğitimi Terimleri” sözlüğünde ise fiziksel ve psikolojik olarak olgunlaşmış kişiler yetişkin olarak tanımlanmıştır (Kurt, 2000).

2.2.2. Yetişkin Eğitiminin Tanımı

Yaygın eğitimin ya da yetişkin eğitiminin tam olarak tanımı birçok eğitimciye göre yapılamamıştır. Bazılarına göre okuma yazma, temel düzeyde matematik ve vatandaşlık bilgilerini öğrenme kursları, bazılarına göre genç kızlara dikiş nakış, el sanatları gibi yetenekleri öğretme amacıyla yapılan etkinlikler, bazılarına göre ise halkın belli alanlarda bilinçlendirilmelerine yönelik çeşitli kitle iletişim araçları ile yapılan etkinliklerdir (Bülbül, 1987).

Okulda aldıkları eğitimin ilk bölümünü tamamlayan kişilerin bilgi, beceri ve davranışlarında değişiklik meydana getirmek için sürdürülen toplu etkinliklere yetişkin eğitimi denir. Daha dar anlamda belirtmek gerekirse, ilk eğitimlerini almış kişilerin meslekleri ile ilgili amaçlar dışında aldıkları eğitime yetişkin eğitimi denir. Bir diğer tanıma göre; toplumun ihtiyaçlarını çözmeye çalışan, öğrenenlerin yaş ve öğrenim durumları gibi özelliklerini dikkate alan kapsamlı bir sistemdir (Kurt, 2000).

UNESCO tarafından yapılan tanıma göre; yetişkin oldukları ifade edilen bireylerin kabiliyetlerini geliştirmeyi, bilgi düzeylerini ilerletmeyi, mesleki olarak kendilerini yenilemeyi, davranışlarını kendi düşünce ve toplumun beklentilerine uygun olarak değiştirmeyi amaçlayan eğitsel faaliyetlerdir (Gürgeç, 2010).

Demirel’ e (2001) göre örgün eğitimden hiç yararlanamamış veya herhangi bir nedenle bu eğitimini yarıda bırakmış kişilere ya da örgün eğitimde öğrenime devam ettiği halde bilgi, beceri, kabiliyet olarak kendilerini yeterli görmeyen kişilere verilecek eğitim şeklidir.

Yetişkin eğitimi; özellikle yetişkin bireylere yönelik düzenlenmiş, sürekli bir şekilde okul eğitimine katılmayan kişilerin bilerek ve isteyerek bilgi düzeylerini ilerletmek, becerileri ve kabiliyetlerini geliştirmek, toplumdaki sorunlara çözüm üretmek gibi amaçlarla gerçekleştirilen düzenli eğitim faaliyetleridir (Seçilmiş, 1996).

Belirli bir plan program dâhilinde yürütülen yetişkin eğitimi, herhangi bir nedenden dolayı okullarda sürdürülen geleneksel eğitim faaliyetlerinden uzak kalmış kişilerin eğitimi adına fırsatlar sağlar.

Bir eğitsel faaliyetin yetişkin eğitimi sayılması için şu özelliklere sahip olması gerekir (Güler ve Bilir, 1994; Aktaran: Kurt, 2000):

1. Okul çağındakilere veya okuldaki eğitimlerini tamamlamış kişilere verilen eğitim okul dışında gerçekleşmelidir.
2. Yürütülen faaliyet sırasında eğitimci öğrenci ilişkisinin güçlenmesi ve eğitimin planlı programlı olması gerekir

2.2.3. Yetişkin Eğitimi Gerektiren Sebepler ve Yetişkin Eğitimi İhtiyacı

Giderek artan, takip edilmesi güçleşen ve sürekli bir değişim içerisinde yer alan bilginin sistemsal bir şekilde ve bir program dâhilinde artması adına yetişkinlerin yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirmeleri gerekir. Bireylerin eğitiminde okulun tek başına yeterli olduğunu savunanlar olsa da, bu yaklaşımın özellikle son yıllarda geçerliğini kaybetmiştir. Okulun dışında ailenin, sosyal medyanın, sendikaların, gönüllü kurum ve kuruluşların yetişkin eğitiminde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir (Bülbül, 1987).

Hemen her alanda ihtiyaç duyulan birikimli bireylerin yetiştirilmesinde geleneksel eğitim kurumlarının yeterli niteliklere sahip olamadıkları, Ayhan (1988) tarafından yapılan bir çalışmada şu şekilde ifade edilmiştir; sayısal olarak daha çok kişiye eğitim hizmeti verme üzerine kurulu eğitim sistemimiz, kişilere gerekli nitelikleri kazandırmada yetersiz kalmaktadır. Asıl hedefin daha çok kişiye eğitim hizmeti verebilme düşüncesi 1950' li yıllarda olumlu görülmekteyken, günümüzde bu durumun kişilere gerekli becerileri kazandırmada yeterli olmadığı ve bunun da bir eğitim bunalımı oluşturduğu görülmektedir.

Celep, (2003) yaptığı çalışmasında, toplumsal gelişim olarak çağın gerisinde bulunan ülkelerde; eğitimin şekli, kuramsal alt yapısı, öğretim metotları gibi unsurların çoğu zaman gelenekselliğin ötesine geçemediğini, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ise bu unsurların çağın ihtiyaçlarına göre yeniden yapılanması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca bu ülkelerdeki insanların yaşam sürelerinin, diğer ülkelerdeki insan ömürlerine göre daha yüksek olması da yetişkin eğitimini gerekli kılan bir başka nedendir (Ültanır ve Ültanır, 2005).

Okçabol' a (1996) göre ortaöğretimi meslek liselerinde okuyan öğrencilerin birçoğu kendi ilgi ve becerisinin dışında bir bölüm okumaktadır. İsteddiği bölümde öğrenim gören öğrenciler de mesleki anlamda gerekli donanımlara sahip olamadan mezun olmaktadır. Ayrıca piyasanın ihtiyacı olan iş gücüne ait becerilerin, örgün eğitimin kazandırdığı becerilerden daha hızlı değiştiği ve ortaöğretimden mezun olan tüm öğrencilerin yüksek öğretime devam edemediği gibi nedenler düşünüldüğünde yetişkin eğitiminin önemi daha da arttığı söylenebilir.

Yetişkin eğitimi faaliyetleri ile cezaevlerinde tamamen pasif halde bekleyen suçlulara da çeşitli bilgi, beceri ve kabiliyetlerin kazandırılması mümkündür. Bu şekilde suçlularda davranış değişikliğinin oluşturulması ve cezaevlerinden çıktıklarında edindikleri mesleki beceriler doğrultusunda nitelikli iş gücü haline gelmeleri sağlanabilir.

Okçabol (1996) yetişkin eğitime olan ihtiyacı üç başlık altında toplamıştır:

1. *Geleneksel eğitim ile ilgili nedenler:* Okul öncesi ve yüksek öğretim dâhil bu ikisi arasındaki bütün öğrenme faaliyetlerini kapsayan örgün eğitimde, bazen tüm bireylere ulaşılamamaktadır. Ekonomik imkânsızlıklar, okullardaki materyal eksiklikleri, öğretmen eksikliği gibi nedenlerden dolayı eğitimini tamamlamamış olan kişilere yetişkin eğitimi altında oluşturulmuş programlarla ulaşılabilir. Eğitimi iyi okullarda devam ettirmek isteyen öğrenciler, yapılan sınavlar neticesinde üst sıralarda yer almak zorundadırlar. Fakat bazen az önce belirttiğimiz sorunlardan dolayı bu durum bazı öğrenciler için çok zor olabilmektedir. Bir diğer husus, okullarda gelecekte işe yarayabilir düşüncesiyle verilen bazı bilgiler, daha zamanı gelmeden değişebilmektedir. Bu durum zaman

kaybına neden olmaktadır. Ayrıca çocukların istedik davranışları elde etmelerini beklemek, yetişkinlerin kısa süreli eğitim neticesinde bazı kazanımları elde etmesinden daha zor olabilmektedir.

2. *Ekonomik ve teknolojik nedenler:* Çağın beklentilerine cevap verebilecek şekilde bilgi ve beceri elde ederek iş sahibi olmuş kişiler bir zaman sonra çağın gerisinde kalabilmektedirler. Sahip oldukları mesleki yeterlilikleri geliştirmek, işlerinde devamlı olabilmek isteyen kişiler bu eğitim sistemi ile istediklerini elde edebilirler.
3. *Toplumsal sebepler:* İşsizliğin getirdiği problemler, nüfustaki hızlı artış, hastalıklar, gelir dağılımlarındaki adaletsizlikler, kız çocuklarının okuyamaması gibi nedenlerden dolayı yetişkin eğitiminin önemi daha da artmaktadır.

2.2.4. Yetişkin Eğitiminin Amaçları

Bilir (2005), yetişkin eğitimindeki ana temanın meslek eğitimi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca meslek eğitiminin, kişilerin iş hayatında kendilerine gerekli olabilecek bilgi, beceri ve donanımı kazandıran bir eğitim süreci olduğunu, bu bağlamda icra edilmek istenen mesleğin gereklerini yerine getirme adına öğrenilen bilgilerin, yetişkin eğitiminin sağlanmasında önemli bir yer tuttuğunu belirtmiştir.

Duman' a (2000) göre yetişkin eğitiminin amaçları şunlardır:

- a) Toplumun ihtiyacı olan bilgi, beceri, yeterlik seviyesine sahip bireyler meydana getirmek.
- b) Yetişkinlerin, içerisinde buldukları toplumun refah düzeyini yükseltmeleri adına kendilerinde bulunan eksiklikleri gidermek.
- c) Yetişkinlerin sahip oldukları nitelikleri geliştirerek kendilerini gerçekleştirmelerini sağlamak.

Bunların dışında yetişkinlerin herhangi bir örgün eğitim kurumuna ait bir diplomayı elde etmek amacıyla yarı zamanlı ya da boş vakitlerinde katıldıkları eğitimler de yetişkin eğitimi kapsamında olduğu söylenebilir (Bruner, 1959).

2.2.5. Yetişkin Eğitimi İlkeleri

Çocukların ve gençlerin eğitimleri ile karşılaştırıldığında, yetişkinlerin daha özel ihtiyaçları ve gereksinimleri olduğu söylenebilir. Yetişkin öğrenme nispeten yeni bir alandır. Bu alana Malcom Knowles öncülük etmiştir. Malcom Knowles yetişkin öğrencilerin özelliklerini şöyle belirlemiştir (Lieb, 1991):

1. Yetişkinler özerk ve kendi kendini yönetirler. Serbest olmaları gerekir. Öğretmenleri onları aktif öğrenme sürecine dâhil etmeli ve onlara eğitimi kolaylaştırarak vermelidir. Özellikle onlara yarayacak projeleri seçmelidir. Öğretmenler öğrencilere sunum ve grup liderliği yapmalarına izin vermelidir. Kendi bilgilerini onlara sunup rehberlik etmek yerine onları doğru bilgilerle besleyen bir konumda olmaları gerekir. Son olarak sınıfın hedeflerine ulaşmasına nasıl yardımcı olacağını katılımcılara göstermesi gerekir.
2. Yetişkinlerin, işle ilgili aktivitelerde, aile sorumlulukları konusunda ve önceki eğitimleri ile ilgili bilgi birikimleri ve hayat tecrübeleri vardır. Onlar bu bilgi ve deneyimlerini öğrenmeye ihtiyaç duyarlar. Onlara bu konuda yardımcı olmak için deneyimlerini ve konu ile ilgili bilgilerini belirlemek gerekir.
3. Yetişkinler hedef odaklıdır. Bir kursa kayıt olduklarında genellikle ne istediklerini bilirler. Bu nedenle açıkça öğeleri belirtilmiş ve düzenlenmiş eğitim programlarından hoşlanırlar. Eğitimcilerin, bu sınıf ortamının onların eğitim ihtiyaçlarına nasıl yardımcı olacağını göstermeleri gerekir. Bu amaç ve hedeflerin kursun başında sınıflandırılmaları gerekir.
4. Yetişkinler ilgi odaklıdır. Onlar bir şeyler öğrenmek için bir sebep görmeliler. Öğrenmenin onların işleri için uygulanabilir veya diğer sorumlulukları için bir değer ifade etmesi gerekir.
5. Yetişkinler uygulanabilir ve işlerinde kendilerine en yararlı olabilecek derslere odaklanırlar. Kendi yararına olmayan bilgilerle ilgilenmezler. Eğitimciler, kursun onlara işlerinde faydalı olacağını açıkça söylemelidir.
6. Tüm öğrenciler gibi yetişkinlere saygı göstermek gerekir. Eğitimciler, yetişkin katılımcıların sınıfa getirdikleri zengin deneyimleri kabul etmelidir. Yetişkinlerin deneyim ve bilgide eşit oldukları ele alınmalı ve sınıf içinde görüşlerini özgürce dile getirmeleri sağlanmalıdır.

Onur' a (1997) göre yetişkinler; kendilerine değer verildiği, görüşlerine saygı duyulduğu, düşüncelerini ifade ederken küçük düşme, aşağılanma gibi duyguları hissetmeyeceği fiziksel olarak rahat ortamlarda eğitim almak isterler.

2.2.6. Yetişkin Öğrencilerin Motivasyonunu Sağlayacak Faktörler

Lieb (1991) tarafından yapılan bir çalışmada yetişkin öğrencilerin motivasyonunu sağlayacak faktörler şu şekilde belirtilmiştir:

1. *Sosyal ilişkiler:* Yeni arkadaşlar edinmek, dostluk ve işbirliği ihtiyaçlarını karşılamak.
2. *Dış beklentiler:* Bir başkasından gelen talimatlara uymak, resmi otoriteye sahip birinin önerilerini yerine getirmek.
3. *Sosyal yardım:* Yeteneğini geliştirmek, insanlara yardım etmek ve toplum çalışmalarına katılmak.
4. *Kişisel gelişme:* Mesleklerinde daha yüksek bir statüye sahip olmak, mesleki gelişimlerini sağlamak ve rakiplerini yakından takip edebilmek.
5. *Teşvik:* Sıkıntısını gidermek, hayata renk katmak.
6. *Zihinsel ilgi:* Eğitim için ve kendi iyiliği için öğrenme.

2.2.7. Yetişkin Eğitiminde Karşılaşılan Bazı Sorunlar

OECD, yetişkinlerin öğrenememe nedenlerini iki kısımda incelemiştir. Birincisi yeterli maddi imkânlara sahip olamama ve zaman problemi gibi nedenlerden dolayı öğrenemeyen kişiler, diğeri de öğrenmek istemeyen kişilerdir. Yaygın öğrenme kavramı yaşam boyu öğrenme içerisinde yer alsa da günümüzde hala geleneksel eğitim metotlarının etkisinden kurtulamamıştır (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012).

2.2.8. Dünyada Yetişkin Eğitimi

Dünyadaki yetişkin eğitimi faaliyetleri incelendiğinde üç farklı politika izlendiği ve çalışmaların bu politikalar ekseninde yapıldığı söylenebilir (Duman, 2000):

1. *Doğrudan devlet destekli yürütülen faaliyetler:* Türkiye' nin de içerisinde yer aldığı bu grupta yetişkin eğitimi faaliyetleri, bir bakanlığa ait alt birimlerin koordinasyonu ile yürütülür.
2. *Özerk kuruluşların yürüttüğü faaliyetler:* Bu grupta yer alan ülkelerde yetişkin eğitimi faaliyetleri, devlet desteği alan fakat kendi içlerinde özerk olarak çalışan çeşitli kuruluşlarla yapılır.
3. *Gönüllü kuruluşlar:* Bu gruptaki ülkelerde yapılan yetişkin eğitimi faaliyetleri ise tamamen gönüllü, maddi kazanç sağlama düşüncesi olmayan kuruluşlar ile gerçekleştirilir.

2.2.9. Türkiye' de Yetişkin Eğitimi

23 Mart 1981 tarihinde başlatılan okuma yazma seferberliği, ülkemizde yaygın eğitimin gözle görülür başarılarından biri olarak kabul edilse de (Özdemir, 1987), gelişmiş ülkelerdeki uygulamaların incelendiğinde Türkiye' deki yetişkin eğitimi uygulamaları henüz istenilen seviyede değildir.

2.2.10. Halk Eğitimi

Halk eğitimi; ilgili kamu veya gönüllü kuruluşlar tarafından hangi yaştan olursa olsun, toplumdaki demokratik ilkelere bağlı kalmak şartı ile ihtiyaç duyulan bir alanda verilen eğitimdir (Celep, 2003).

Türkiye' de Halk Eğitiminin Tarihi

Halk eğitiminin tarihine bakıldığında, Orta Asya' da yaşayan Türk devletlerine kadar uzandığı söylenebilir. Eğitim örnekleri günümüzdeki gibi belli bir sisteme dayalı olarak yürütülmesine de düzenlenen av şenlikleri, dini törenler, Dede Korkut Masalları, Orhun Kitabeleri bir nevi halk eğitimi olarak değerlendirilebilir (Yıldırım, 2009).

Cumhuriyet öncesi düzenlenen halk eğitim faaliyetleri için şu örnekler verilebilir (Yıldırım, 2009):

1. *Medreseler:* İlköğretimden yüksek öğretime kadar farklı düzeylerde eğitim verilen medreselerin tarihi, Selçuklu Devleti dönemine kadar uzanır. Din eğitimi temelli sürdürülen medrese eğitimleri ile imam, din âlimi, kadı, öğretmen,

doktor, matematikçi gibi toplumun ihtiyacı olan birçok alanda meslek sahibi bireyler yetiştirilirdi. Medreseler bünyesinde faaliyet veren hastaneler ve kütüphaneler, halk hizmeti ve eğitimi olarak birçok hizmet vermiştir.

2. *Ahilik*: Esnafların denetlenmesini, aralarındaki birlik ve beraberliği sağlamayı amaçlayan ahilik örgütünün tarihi 10. yüzyıla kadar uzanır. 13. ve 18. yüzyıllar arasında oldukça etkin hizmetler veren bu sistemde, Ahi adı verilen bir başkanın yönetiminde esnaf ahlaki ile bağdaşmayacak davranışlar gösterenlere karşı yaptırımlar uygulanır, çeşitli toplumsal yardımlarda bulunulur.
3. *Camiler*: Eski dönemlerde camiler sadece ibadet yeri olarak değil, hukuki sorunların çözümü, devlet meselelerinin karara bağlandığı, misafirlerin ikamet edebileceği yerler olarak ta kullanılmaktaydı.
4. *Diğer kuruluşlar*: Bunların dışında yaygın eğitim faaliyetleri veren kurum ve kuruluşları şu şekilde sıralayabiliriz; vakıflar, devşirme ocakları, terbiye ocakları, ordu ve kütüphaneler.

Tanzimat ve meşrutiyet dönemi halk eğitimi örnekleri şunlardır (Yıldırım, 2009):

1. *Çıraklık Mektebi*: 1865 yılında kurulan Çıraklık Mektepleri kurumsal olarak halk eğitiminin ele alındığı ilk örnektir. Faaliyetlerini İstanbul içerisinde sürdürmüştür.
2. *Türk Ocakları*: 1911 yılında kurulan Türk Ocakları, İstanbul dışındaki diğer vilayetlerde de modern halk eğitiminin uygulanması adına faaliyetler yürütmüştür.
3. *Osmanlı Bilim Derneği*
4. *İslam Öğretim Derneği*
5. *Beşiktaş Bilim Derneği*
6. *İttihat ve Terakki Partisi*

Günümüzde; üniversiteler, meslek örgütleri, belediyeler, çeşitli vakıf ve dernekler, bazı bakanlıkların bünyesinde yetişkin eğitime yönelik programlar yürütülmektedir. Hedef kitlenin büyüklüğü, düzenlenen eğitimlerin çeşitliliği, izlenen politikaların sürekliliği gibi durumlar incelendiğinde bu kuruluşlar arasında ilk sırada

MEB gelmektedir. MEB' e bağılı olarak faaliyet gösteren alt kuruluşlar şunlardır (Çetin, 1999):

1. Halk Eğitim Merkezleri
2. Çıraklık Eğitim Merkezleri
3. Bilim ve Sanat Merkezleri
4. Mesleki Eğitim Merkezleri
5. Pratik Kız Sanat Okulları
6. Özel Kurslar
7. Olgunlaşma Enstitüleri
8. İş Eğitim Merkezleri
9. Endüstri Pratik Sanat Okulları
10. Uygulama Okulları
11. Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri

Halk Eğitimde Verilen Kurs Programları

Türkiye' de halk eğitimi alanında verilen kurs programları genel olarak HEM bünyesinde yürütülür.

Geray (1994) yaptığı bir çalışmada, köyden kente göç eden kişilerin karşılaştığı ya da karşılaşması muhtemel problemlerin çözümünde, yetişkin eğitiminin ve yetişkinlere yeni meslek edinmelerini sağlayan HEM gibi kurumların öneminin büyük olduğunu ifade etmektedir.

Okçabol' a (1987) göre ülkemizde yetişkin eğitimine yönelik yapılan araştırmaların daha çok HEM alanında yapılmasının nedenleri şunlardır:

1. Yetişkinlere yönelik yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinin sistemli bir şekilde ülkenin birçok yerinde uygulanmasına olanak sağlaması, dolayısıyla bir merkezde yapılan araştırmanın diğer merkezlerde de uygulanabilir olabilmesi.
2. Birçok yerde HEM' in açılmış olmasının hedef kitleye ulaşılabilirliği kolaylaştırmış olmasıdır.

Doğan (2008), bir çalışmasında halk eğitiminde verilen etkinlikleri dokuz başlık altında açıklamıştır:

1. *Temel Eğitim:* Örgün eğitimden yararlanamamış bireylere yönelik düzenlenen faaliyetlerdir. Okuma yazma kursları gibi günlük hayatta işe yarayacak temel becerilerin öğretilmesi hedeflenir.
2. *Akademik Halk Eğitimi:* Dışarıdan bitirme denilen sistem olarak ta isimlendirilen, örgün eğitime hiç başlamamış ya da farklı nedenlerle yarıda bırakmış kişilere bir eğitim kurumunun diplomasını kazandırmak amacıyla düzenlenen kurslardır. Burada amaç tamamen okulun yerini almak değil okulla bütünleşmektir.
3. *Genel Kültür:* Kişilerin ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilen halk eğitimi kursları ile konferans, söyleşi, panel gibi aktivitelerle halkın çeşitli konularda bilinçlendirilmesini amaçlayan etkinliklerdir.
4. *Yurttaşlık Eğitimi:* Toplumun gelişmesi, tek tek bireylerin bilinçlendirilmesi ile mümkündür. Demokratik haklarını bilen, temel hak ve sorumlulukları çerçevesinde yaşayan bireyler, etkin bir yönetimin oluşmasına da katkıda bulunur. Böyle bir toplumda halk, birbirlerini ve devlet hizmetlerini denetleyerek verilen hizmetlerin daha verimli olmasını sağlar.
5. *Ev Yönetimi:* Özellikle kadının ikinci planda yer aldığı ve temel eğitimden bile yoksun bırakıldığı toplumlarda bu eğitimin önemi büyüktür. Bu alanda yapılan etkinliklerle çocukların sağlıklı yetiştirilmesi, aile bireylerinin birbirlerine karşı sorumluluklarının öğretimi ve aralarında yaşadıkları problemlerin çözümüne katkı sağlanır.
6. *Mesleki Eğitim:* Bireylere, kendilerinin ve toplumun ihtiyacı olan mesleki kabiliyetlerin öğretilerek veya eski becerilerini yenileyerek daha etkin, nitelikli iş gücü konumuna gelmelerini sağlamak amacıyla düzenlenen programlardır.
7. *Güzel Sanatlar:* Bireylerin eğlence ve boş vakitlerini değerlendirme amacıyla güzel sanatlar, edebiyat, müzik, el işi gibi alanlarda katıldıkları kültürel ve sanatsal programlardır. Ayrıca sahip olduğu yetenekleri örgün eğitim ortamlarında iletmemeyen kişilere, bu yeteneklerini geliştirme olanakları sunulur.
8. *Sosyal Hizmetler:* Cezaevlerinde bulunan tutuklular, yaşlılar, fiziksel ve zihinsel olarak özürlü olan bireyler gibi toplumda tamamen pasif bir statü içerisinde yer alan bireylerin eğitilerek toplumsal kalkınmanın desteklenmesi amacıyla

düzenlenen programlardır. Gelişmiş ülkelerde oldukça üzerinde durulan bu alan, ülkemizde henüz istenilen seviyede değildir.

9. *Toplum Eğitimi*: Ülkenin sosyal, ekonomik, kültürel yönlerden gelişmesi amacıyla toplumdaki küçük grupların, kurumların eğitilmesine yönelik düzenlenen programlardır. Bu eğitim etkinlikleri ile toplumun imkânları devlet desteği ile arttırılarak ülkenin birçok yönden kalkınması sağlanır.

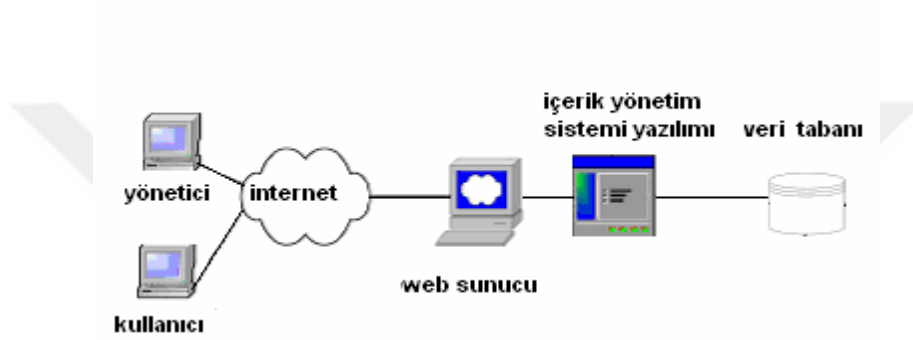
2.3. İçerik Yönetim Sistemleri ve Öğretim Yönetim Sistemleri

Son yılların en çok kullanılan web teknolojilerinden birisi de İçerik yönetim sistemleridir. İngilizce’ de Content Management System (CMS) olarak tanımlanan bu sistemlerde bilgiyi oluşturmak, arşivlemek, araştırmak, denetlemek ve yayınlama olanakları vardır. Daha önce var olan sistemler ile geliştirilen İYS’ lerde içerik iki ayrı parçaya ayrılmıştır. Bunlardan birincisi üzerinde işlem yapılmamış olan ham bilgi diğeri ise bu bilginin yerleşimini gösteren şablondur. Şablonda bilginin gösterileceği sayfanın yazı tipleri, renkleri gibi tüm biçim bilgileri saklanır. Genellikle PHP benzeri dillerle kodlanır. Böyle olması onun esnetilebilir bir yapıya dönüştürmektedir (Yorulmaz, Yasemin ve Şimşek, 2009).

Yapılan bir çalışmada web içerik yönetimi şöyle tanımlanmaktadır; bir web içerik yönetimi, sayısal içeriğin oluşturulması ve internet üzerinden izleyicilere ulaştırılması için gerekli tüm faaliyetlerin bileşimidir. Bu faaliyetlerin otomatik olarak yapılabildiği yazılım araçlarını içeren sistemlere de Web İçerik Yönetim Sistemleri denilmektedir (McKeever, 2003; Aktaran: Yorulmaz ve diğerleri, 2009). İçerik yönetim sistemleri en genel anlamıyla, dokümanların ve diğer içeriğin işbirliği ile oluşturulması, organizasyonu ve yönetimi için oluşturulan bir bilgisayar yazılımlarıdır (Güyer ve Üstündağ, 2008).

Bu yazılımlar; öğrencilerin öğrenmelerine olanak sağlayan öğrenme paneli ve bunların yönetimini sağlayan yönetim paneli gibi birçok e-öğrenme tekniklerini içermeleri nedeniyle Öğretim Yönetim Sistemi adıyla da kullanılırlar. ÖYS’ ler ile öğrencilerin aldığı eğitim ile ilgili birçok kaynağa ulaşması, diğer öğrencilerle ve öğretmenleri ile iletişimde bulunmaları, çevrimiçi sınavlara katılması, sınavlara ait raporlara ulaşması mümkün olabilmektedir (Özcan, 2012).

Türkçe kaynaklarda Öğretim Yönetim Sistemleri dışında; Öğrenme Yönetim Sistemi, Öğrenme Yönetim Sistemi, Eğitim Yönetim Sistemi, Ders Yönetim Sistemi gibi adlandırmalara rastlanmaktadır. Yabancı kaynaklarda ise; Learning Management System (LMS), Course Management System (CMS), Learning Content Management System (LCMS), Managed Learning Environment (MLE), Learning Support System (LSS), Learning Platform (LP) gibi isimlerle yer alır. ABD’ de genellikle LMS ve CMS, Avrupa ülkelerinde ise MLE ve Virtual Classroom Learning Environment (VLE) adıyla kullanılır (Yorulmaz, 2010). Şekil 3’ te bir İYS’ nin blok şeması gösterilmiştir.

Şekil 3. İçerik Yönetim Sisteminin Blok Şeması (Doğan ve Şen, 2007)

2.3.1. Öğretim Yönetim Sistemlerinin Özellikleri

Kirişcioğlu ve Başdaş (2007) tarafından yapılan bir çalışmada etkin bir ÖYS’ de olabilecek özellikler şu şekilde belirtilmiştir:

1. Eğitsel içeriği kolay hazırlayabilme.
2. Farklı formatlardaki içerikleri destekleme.
3. Çok sayıda kullanıcının ders almasına olanak sağlama.
4. Öğrencileri kaydetme, kişisel bilgilerine erişebilme.
5. Kullanıcı ve yönetici için ayrı yönetim sağlama.
6. Birçok iletişim ve etkileşim etkinliklerine izin verme.

Moodle:

Moodle, açık kaynak kodlu ve geliştirilmeye açık, eğitimcilerin çevrimiçi kurslar oluşturmalarına yardım etmek üzere tasarlanmış bir öğrenme yönetim sistemidir.

Açılımı, Modular-Object-Oriented-Dynamic-Learning-Environment yani Esnek Nesne Yönelimli Dinamik Öğrenme Ortamı olarak çevrilebilir. Yazılım, MySQL ve PostgreSQL veri tabanı sistemleri altında ve PHP dilini destekleyen herhangi bir ortamda (Linux, Windows) çalışmaktadır. Moodle, bir uzaktan eğitim sitesinde ihtiyaç duyulabilecek etkinliklerin çoğunu fazlasıyla yerine getirebilecek özelliklere sahiptir. En önemli özelliği, öğretmen ve öğrenciler tarafından kolay bir şekilde kullanılabilmesidir (Altınparmak, Kurt ve Kapıdere, 2011).

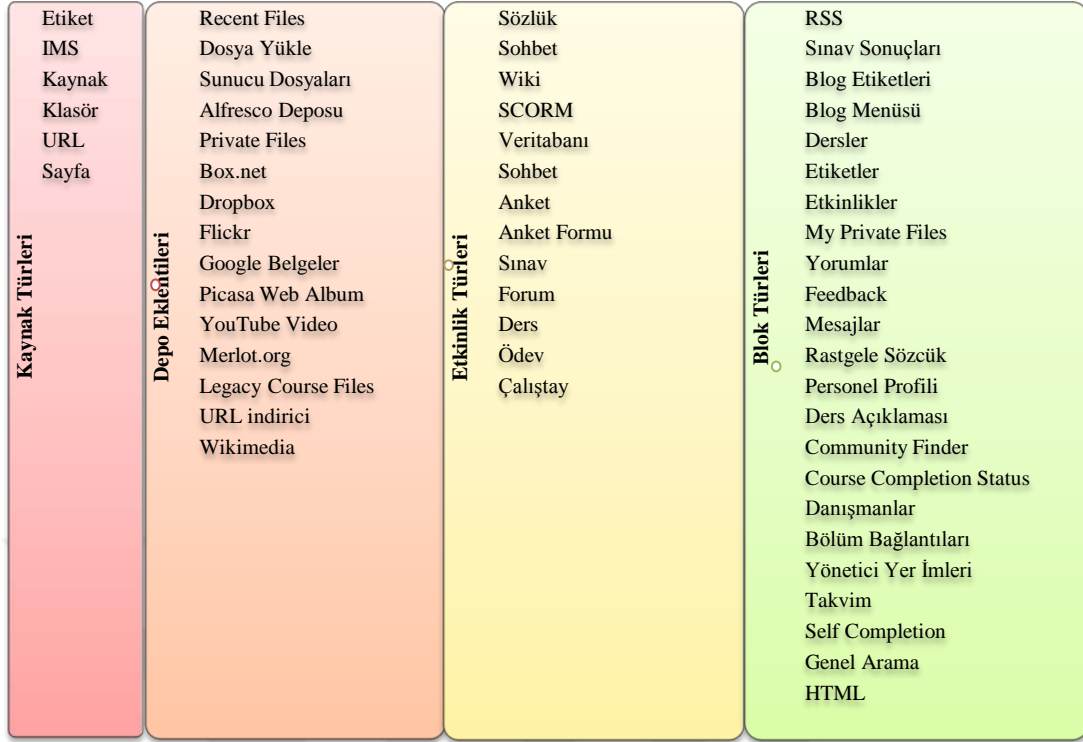
Moodle'ın Özellikleri

Uzaktan eğitim uygulamaları için gereken birçok özelliğe sahip Moodle'ın genel özellikleri şu şekildedir (Kirişcioğlu ve Başdaş, 2007):

1. Ücretsiz olmasına rağmen bu sektörde faaliyet gösteren ticari firmalarla baş edebilecek seviyededir.
2. Aynı anda birçok dil seçeneğine olanak tanımaktadır.
3. Açık kaynak kodlu olması nedeniyle birçok kesim tarafından geliştirilebilmektedir. Ayrıca geniş bir geliştirici kitleye sahip olması, kısa sürede yeni sürümlerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.
4. Üst düzey veri tabanı kayıt ve programlama deneyimi olmayan kişilerin bile rahatça kullanımına imkân vermektedir.
5. İçerisindeki eklentiler (blok, modül) sık sık geliştirildiği için farklı birçok etkinliğin yapılması sağlanır.

Moodle Kaynak ve Modülleri

Moodle'ın da yer alan kaynak ve modüller Şekil 4' te gösterilmiştir.

Şekil 4. Moodle' da Bulunan Kaynak ve Modüller

2.3.2. ÖYS Teknolojileri ve Analiz Tablosu

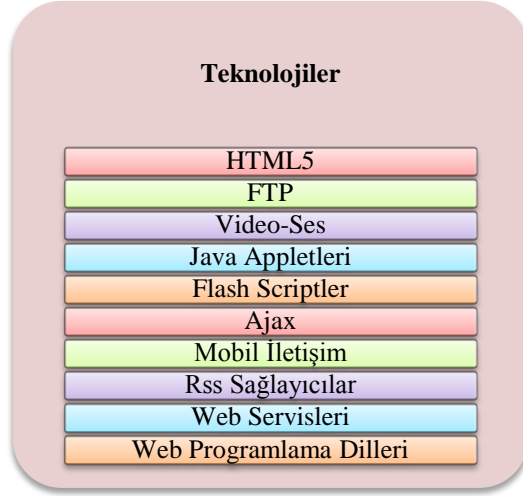
Günümüzde kullanılan mevcut ÖYS' lerde bulunan ortak özellikler Şekil 5' te gösterilmiştir.

Şekil 5. ÖYS' lerin Ortak Özellikleri (Erguzen, Basal ve Erel, 2012)

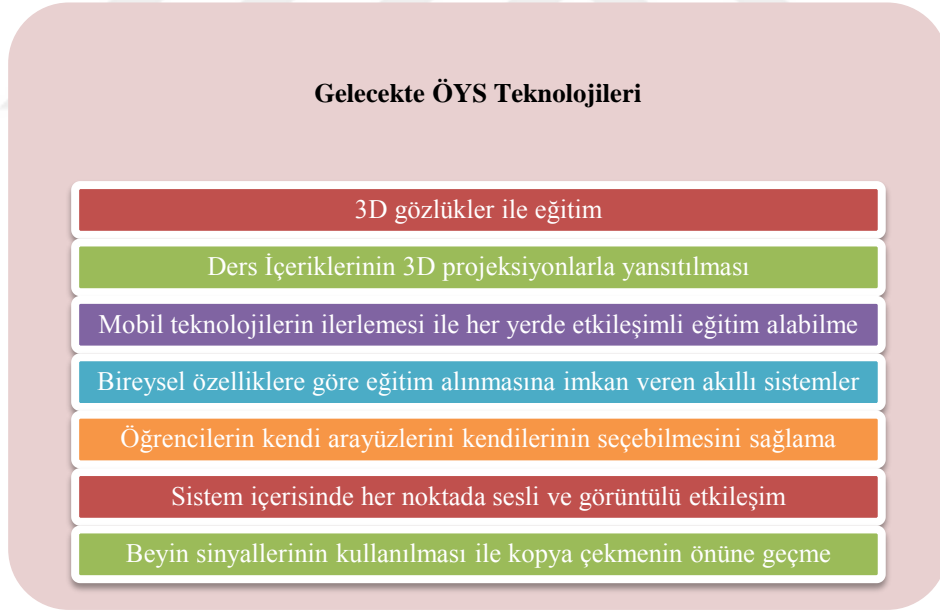

ÖYS' lerde kullanılan teknolojiler Şekil 6' da gösterilmiştir.

Şekil 6. ÖYS' lerde Kullanılan Teknolojiler (Erguzen, Basal ve Erel, 2012)

Gelecekte ÖYS' lerde bulunması muhtemel özellikler Şekil 7' de gösterilmiştir.

Şekil 7. Gelecekte ÖYS' lerde Kullanılabilecek Teknolojiler (Erguzen, Basal ve Erel, 2012)

Açık kaynak kodlu eğitim yazılımlarına ait analizler Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Tablo 1. Açık Kaynak Kodlu Eğitim Yazılımları Analiz Tablosu (Önal, Kaya ve Draman, 2006)

Eğitim Yazılımı	Kullanıcı Server Hizmeti	Menü Görünümü	Kullanım Kolaylığı	Mesajlaşmada öğrenci/öğretmenin resim görüntüsü	Kullanıcı için dosya yükleme ortamı	Anket	Tartışma Formu	Canlı sohbet	Çoklu Dil Desteği	Ders Takvimi
MOODLE	Yok, fakat az bir ücret karşılığı var.	Harika	Muhteşem	Var	Var	Var	Var	Var	Var (Diller arasında kolay geçiş imkanı)	Var
OLAT	Var	Çok güzel	Kolay anlaşılır, yardım olayı güçlü	Yok	Var	Var	Var	Var	Var	Var
DOKEOS	Var	İyi	Kullanışlı, interactif	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var	Var
TinyLMS	Var	İyi	Kullanımı kolay	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
dotLRN	Yok	İyi	Kullanımı kolay	Yok	Var	Var	Var	Var	Yok	Var
A TUTOR	Yok	İyi	Çok fazla opsiyonlu!	Yok	Var	Yok	Var	Var	Yok	Yok
FLE3	Yok	Karmaşık görümlü	Mesajlar konulara ve yazara göre sunulur	Var	Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok
INTERACT	Var	Çok İyi	Kullanımı kolay, interaktif	Yok	Yok	Yok	Var	Var	Yok	Var

2.4. Dönüştürücü (Transformatif) Öğrenme Kuramı

Mezirow tarafından 1978 yılında ortaya atılan dönüştürücü öğrenme kuramı, yetişkin eğitiminde kuramsal bir gereksinim sonucu ortaya çıkmış ve alanda kuramsal açıdan bir bütünleşme sağlamak istemiştir. Dönüştürücü öğrenme, yetişkin eğitiminde

tek yararlanılacak bir kuram olmamakla birlikte büyük yararlar sağlayacak özellikleri taşımaktadır. Dönüştürücü öğrenme, kişisel gelişim ve olgunlaşma için bireyin kendi varsayımlarını, inançlarını, duygularını ve bakış açılarını amaçlı olarak sorgulamayı öğrenmesidir. Dönüştürücü süreçten geçen bireyin, kendi inanç, varsayım ve deneyimlerini yeni anlamlı bakış açılarına dönüştürmesi beklenir. Deneyime sahip olmak, dönüşüme etki etmek için yeterli değildir. Değerli olan deneyimin kendisi değil, deneyim üzerine yapılan eleştirel yansıtmadır (Akçay, 2012).

Eğitimde var olan kökleşmiş kavramlara eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşarak yeni bakış açılarının oluşmasını sağlayan bu kuramda (Dirkx,1998), Piaget, Bruner, Vygotsky, Dewey gibi birçok eğitimciye ait izleri görmek mümkündür (Akpınar, 2010).

Mezirow tarafından açıklanan dönüştürücü öğrenme; bireylerin yeni yaşam biçimleri hakkında bilinçli bir şekilde yaptıkları ve uygulaya geldikleri planlarını, varsayımlarını ve inançlarını, referans yapılarını, eleştirel bir yansıma ile değiştirdikleri zaman gerçekleşmektedir ki; bu dünyalarını tanımlamanın yeni bir yoludur. Kuram, birincil olarak, doğasında var olan bir mantıkla rasyonel, analitik ve bilişsel bir öğrenme sürecini tanımlar (Imel, 1998; Aktaran: Akçay, 2012).

Dönüştürücü öğrenme kuramı; öğrencilerin, kendi kendini güdüleyen ve yönlendiren, akılcı, empatik, bilimsel araştırmalarda işbirliği içinde olan ve yansıtıcı olarak davranabilecek bireylere ulaşma çabasıdır. Kuram; bireylerin nasıl etkili bir şekilde yargılama yapabileceğini, sınanmamış düşünme yollarından kendilerini nasıl soyutlayacağını öğrenerek bunların engel olmaktan çıkarıp kendisini güçlendireceği öngörüsü üzerine kuruludur (Akçay, 2012).

Bu kuramın en önemli özelliklerinden birisi de bireylerde çevresindeki olaylara karşı farkındalık kazanmasıdır. Kişiler daha önceki yaşantısında, alışlagelen davranışlara eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşarak o davranışlara karşı hayatlarında farkındalık süreci oluşur (Şahin İzmirli, Odabaşı, Kabakçı Yurdakul, 2012).

Sonuç olarak Mezirow, dönüştürücü öğrenmeyi bir ek ya da ikincil bir eğitimsel uygulama veya teknik olarak görmez; yetişkin eğitiminin ana hedefinin başkalarının fikirlerini eleştirmeksizin kabul etmekten çok, bireylere kendi değer ve anlamlarını tartışmak için daha özerk düşüncelere sahip olmaları yönünde yardım eden, yetişkin

eğitiminin özü olarak değerlendirmektedir. Anlamlı öğrenme, eleştirel yansıtma ve inanışlar üzerinde hareket ederek anlam yapılarındaki dönüşümünü içerir. Bu yaklaşım, eğitimcilere de dönüştürücü öğrenmeyi destekleyecek en iyi etkinlikleri seçme yolunu da sağlar (Taylor, 1998).

Günümüzde yetişkin eğitimi alanında yapılan çalışmalarda kabul gören bir yaklaşım olan androjinin yerine, gelecekte dönüştürücü öğrenme kuramının kullanılacağı düşünülmektedir (Taylor, 2000).

Modern yetişkin eğitimi kuramının oluşmasına büyük katkılarda bulunan Eduard Lindeman, yetişkin öğrenmesi konusunda aşağıdaki varsayımları geliştirmiştir (Duman, 2007):

1. Yetişkinler, öğrenmenin tatmin edeceği gereksinime ve ilgileri yaşıyorlarken öğrenmeye güdülenirler. Bu nedenle yetişkin öğrenmesi, etkinliklerinin düzenlenmesi için uygun başlangıç noktalarıdır.
2. Yetişkinlerin öğrenmeye yönelimi, zaman odaklıdır. Bu nedenle, yetişkin öğrenmesi etkinliklerini düzenlemenin uygun birimleri konular değil yaşantılardır.
3. Yaşantı, yetişkinlerin öğrenmesinde kullanılması gereken en zengin kaynaktır. Bu nedenle yaşantıların çözümlenmesi, yetişkin eğitimi yöntembiliminin özünü oluşturur.
4. Yetişkinler, kendi sorumluluk ve haklarının bilincinde olan öz-yönelimli bireylerdir. Bu nedenle yetişkin eğitimcisinin rolü, öğretmenlikten çok kolaylaştırıcılıktır. Başka bir deyişle yetişkin eğitimcisinin rolü, yetişkinlere kendi bilgisini aktarmak sonra da onların o bilgiye uyumlarını değerlendirmek değildir. Yetişkin eğitimcisinin rolü, yetişkinlerle beraber bir araştırma sürecine girmek ve yetişkinlerin öğrenmelerine yardımcı olmaktır.
5. İnsanlar arasındaki bireysel farklılıklar yaş ile doğru orantılı olarak artar. Bu nedenle yetişkin eğitiminde biçim, zaman, yer ve öğrenme hızındaki farklılıklar dikkate alınarak program düzenlemeleri ona göre yapılmalıdır.

2.4.1. Dönüştürücü Öğrenme Basamakları

Mezirow'a göre, dönüştürücü öğrenme 10 adımdan meydana gelir (Akpınar, 2010).

1. İkilime düşme
2. Öz inceleme
3. Sahip olduğu varsayımlarını eleştirel olarak değerlendirmesi
4. Dönüşümün farkında olması
5. Yeni roller, ilişkiler ve eylemler için farklı seçenekler keşfetmesi
6. Bu seçeneklere göre eylem planı oluşturması
7. Oluşturduğu planları uygulayabilmek için yeni bilgi ve kabiliyetler elde edinmesi
8. Edindiği bilgi ve kabiliyetler perspektifinde yeni rolleri edinmeye çalışması
9. Edindiği yeni rolde kendine güven duygusunu geliştirmesi
10. Kazanılan yeni rolü kendi yaşamına uyarlaması.

2.4.2. Dönüştürücü Öğrenme Sürecinde Eğitimci Roller

Eğitmenin gözüyle bakılacak olursa dönüştürücü öğrenmenin gerçekleşmiş olması için katılımcıların hayatlarındaki tanımlamaların sorgulanarak yeniden yapılandırılmış olması gerekmektedir (Cranton, 1994). Bu bağlamda daha önceki deneyimlerinin önemi azımsanmamalıdır (McGonigal, 2005; Aktaran: Akpınar, 2010).

Mezirow (2003)' a göre dönüştürücü öğrenmedeki öğretmen rolleri şunlardır:

1. Herkesin fikirlerini söyleyebildiği gerçekçi bir ortam sağlamak.
2. Öğretim metotlarını kullanırken öğrenen merkezli yaklaşımları kullanmak.
3. Güvenli ve uygun öğrenme ortamlarını oluşturmak.
4. Sorunlara farklı bakış açıları ile yaklaşmayı sağlayarak eleştirel düşünceleri desteklemek.

Neuman (1996), dönüştürücü öğrenmedeki öğretmen rollerini şöyle sıralamaktadır:

1. Öğrenenleri öğrenmeye cesaretlendirme ve kendisi de öğrenme ve değişime istekli olma.

2. Öğrencileri için öğrenme ve değişime açık bir rol modeli olmaya çalışma.
3. Öğrenenlerle güven ve samimiyete dayalı güçlü bir ilişki kurma.
4. Felsefi olarak tutarlı bir öğrenme bağlamı içerisinde, öğrenenleri bilinmeyen yansıtıcı teknikler aracılığıyla risk almaya cesaretlendirme.
5. Öğretme-öğrenme sürecinde duyuşsal boyutu kabul edip, destekleyerek, kolaylaştırıcı ve işbirliğini öngören stratejiler kullanma.
6. Tanımlamak, yorumlamak ve negatif hislerden kurtulmak için kendisine yönelik eleştirel kişisel yansıtmayı artırma.

Dönüştürücü öğrenmede öğretmen, öğrencilere doğrudan bilgi aktaran bir otorite değil, öğrencilerle birlikte keşif yapmaya çıkmış rehber konumunda olan birisidir. Öğretmenin kullanacağı yöntemler, öğrencilerde ilgi, merak ve şaşkınlık oluşturabilmelidir (Karpiak, 2000; Aktaran: Akpınar, 2010).

Yetişkinlerin öğrenme hızları ve biçimlerinde büyük farklılıklar görülebileceği için içeriklerin tek bir yöntemle sunulması öğrenmeyi olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle içeriklerin farklı biçimlerde sunulması (yazı, video, video konferans) sağlanmalıdır (Gülbahar, 2012).

Önemli görülen stratejilerden biri de öğrencilerin daha önceki deneyimlerini paylaşabilecekleri ortamların oluşturulması ve çelişki oluşturacak farklı kaynaklardan yararlanılmasıdır (Mc Gonigal, 2005; Aktaran: Akpınar, 2010). Çevrimiçi tartışma, sohbet, forum ortamları, grup halinde yapılan etkinlikler, farklı bakış açıları ile şekillenebilen ve yorum gerektiren diğer uygulamalar yetişkinlerin bilgi ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlayarak öğrenmeye karşı motivasyonları arttırmaktadır (Gülbahar, 2012).

2.4.3. Dönüştürücü Öğrenme Sürecinde Öğrenen Roller

Mezirow' a (2003) göre, dönüştürücü öğrenme sürecinde öğrenenlerin rolleri şunlardır:

1. Eleştirel olarak kendisi ve başkalarının varsayımlarının geçerliliğini değerlendirme.

2. İnanç ya da bakış açısını değerlendirmek için eleştirel düşünme yapma, yansıtıcı sohbete ve tartışmaya tam, etkili ve özgür bir şekilde katılmayı öğrenme.
3. Dönüştürücü bir bakış açısına yönelik olarak davranmanın sonuçlarından umutlu olmak.
4. Empati yoluyla başkalarının dönüştürücü öğrenmeye katılması için duygusal destek sağlama.

Taylor' a (1998) göre ise katılımcıların rolleri şu şekilde belirtilmiştir:

1. Sınıf etkinliklerine etkin katılım.
2. Diğer katılımcılarla ve öğretmenlerle iletişim içerisinde olma.
3. Dönüşümün sağlanması için diğer katılımcılar tarafından kendisine verilen sorumlulukları yerine getirme.
4. Kullanıcılar bu sorumlulukları yerine getirmede istekli değilse öğretmenin baskı yapması dönüştürücü öğrenmenin gerçekleşmesini engelleyecektir. Bu bağlamda yetişkinlerin istek ve motivasyonları önemlidir.

2.5. Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar

“Küreselleşen Dünyada Yetişkin Eğitimi” başlıklı çalışmada; küreselleşme sürecindeki bazı etkenlerin istihdam, eğitim alma hakkı, okur-yazarlık, farklı kültürlerle etkileşim gibi konulardaki etkileri yetişkin eğitimi açısından incelenmiştir. Araştırma sonunda dünyada finansal sermayenin gücünü arttırdığı ve farklı kültürlerle etkileşimin arttığı sonuçlarına ulaşılarak, bu durumun yetişkin eğitime olan zararlı etkileri açıklanmıştır (Miser, 2002).

“Türkiye’ deki Yetişkin Eğitimi Uygulamalarına Toplu Bakış” başlıklı çalışmada; 1978-2001 yılları arasında Boğaziçi ve Ankara Üniversitelerinde yetişkin eğitimi alanında yapılmış toplam 110 lisansüstü tez çalışması incelenerek nicelik, devamlılık, konu ve yaklaşımlar ışığında analiz edilmiştir. Araştırma sonunda Türkiye’ de yapılan yetişkin eğitimi araştırmalarının oldukça az olduğu ve araştırmaların çoğunun Halk Eğitim Merkezlerindeki ve diğer kurumlarda verilen yetişkin eğitimlerini değerlendirmeye yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yıldız, 2004).

“Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Kapsamında Verdiği Bilgisayar Eğitimlerinin Değerlendirilmesi (İsmek Örneği)” isimli çalışmada; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kurslarında verilen bilgisayar kursları “Bilgisayar Eğitimi Değerlendirme Ölçeği” ve “Bilgisayar Tutum Ölçeği” verilerine göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda bu kursların genel anlamda verimli oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Yapıcı, 2010).

“Türkiye’de Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması” isimli çalışmada; HEM yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve kursiyerlerinin görüşleri doğrultusunda bu kursların verimliliğinin artırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur. Araştırma sonunda eğitimcilerin yetişkin eğitimi alanında yeterince eğitim almadıkları, daha çok bir iki haftalık seminerlere katıldıkları, kursiyerlerin yaş, eğitim düzeyi gibi özelliklerini fazla dikkate almadıkları gibi sonuçlara ulaşılmıştır (Tanır, 2006).

“Halk Eğitim Merkezleri’nde Halkla İlişkiler Kapsamında Afet Bilinçlendirmesi(Erzurum Halk Eğitim Merkezi Örneği)” isimli çalışmada; Erzurum HEM’ in faaliyetleri arasında deprem, sel gibi afetler hakkında halkın bilinçlendirilmelerine yönelik çalışmaların olup olmadığı ve HEM’ lerin önemi araştırılmıştır. Araştırma sonunda bu merkezlerin örgün eğitimdeki bazı boşlukları doldurduğu fakat verilen eğitimlerin genel olarak mesleki eğitimlere yönelik olduğu için bu konularda verimli olamadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (Doğan, 2008).

“Yetişkin Eğitiminde Hedef Kitle” isimli bir diğer çalışmada; yetişkin eğitiminin temel ilkeleri sıralanmış, bu eğitim türünün felsefesi araştırılarak yaşam boyu eğitim ile bağlantısı üzerinde durulmuştur. Ayrıca yetişkinlerin fizyolojik ve sosyal özellikleri üzerinde durularak, bu konunun yetişkin eğitimi açısından önemine değinilmiştir (Yazar, 2012).

Gürgeç (2010)’ in yaptığı bir çalışmada; 2009-2010 eğitim öğretim yılı içerisinde, İstanbul’ un farklı ilçelerindeki Halk Eğitim Merkezleri tarafından yetişkinlere yönelik düzenlenen okuma yazma kurslarının etkililiği ve verimliliği, bu kursları veren öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda öğretmenlerin yetişkinlere verilecek okuma yazma öğretiminde ve bunların

değerlendirilmesi konularında eksikliklerinin olduğu, bu eksikliklerinin giderilmeleri adına hizmet içi eğitim, çeşitli kurs ve seminerlere ihtiyaçlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahoğlu (2010) tarafından yapılan çalışmada; Ankara ili ve bağlı ilçe Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen kurslara katılan yetişkinlerin kurslara katılma amaçları ve bu kurslara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna göre kursa katılan kişilerin büyük çoğunluğunun kurslara katılım amaçlarının gerçekleştiği, kurs sürelerinin yeterliği olduğu ve kursta öğrendiklerini günlük yaşamda kullanabileceklerini belirten sonuçlara ulaşılmıştır.

“Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılan Yetişkinlerin Beklentilerinin ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi (Tuzla Örneği)” isimli bir diğer çalışmada; 2011-2012 eğitim öğretim yılı içerisinde İstanbul Tuzla Halk Eğitim Merkezi’nde açılan kurslara katılan yetişkinlerin, bu kurslar hakkındaki beklenti ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonunda kurslara katılma nedenlerinden “günlük yaşamda değişiklik yapma isteği”nin en çok tercih edilen neden olduğu ve memnuniyet düzeylerinin genel anlamda yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Coşkun, 2012).

Yanar (2011) tarafından yapılan “Afyon İli Halk Eğitim Merkezindeki Takı Tasarımı Dersinin İncelenmesi” başlıklı bir çalışmada Afyon Halk Eğitim Merkezi’nde verilen “Takı Tasarımı” adlı kursun günlük hayatta ifade ettiği anlam ve el sanatları dersindeki yeri, bu kursu alan kursiyerlerin görüşleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde kursiyerlerin genel olarak bu kursa sevak devam ettiklerini ve kursun amacına ulaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.6. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar

Kalenda (2014) tarafından yapılan bir çalışmada, 1989 yılından sonra Çek Cumhuriyeti’nde yetişkin eğitime katılımları etkileyen faktörler analiz edilmiştir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yetişkin eğitime katılımlar ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçları, ikinci bölümde ise devletin yetişkin eğitime ait politikaları yer almaktadır. Araştırma sonunda; yetişkinlerin eğitime katılmaları ile devletin izlediği politika arasında yakın ilişki olduğu, yetişkin eğitime katılımların son

25 yılda artış gösterdiği ancak hala bu eğitimin dışında kalmış bir kitlenin bulunduğu ifade edilmiştir.

Romanya’ daki yetişkinlerin eğitim almalarında belirleyici olan faktörlerin incelendiği bir çalışmada; son yıllarda Romanya ve diğer Avrupa ülkelerindeki çalışmalardan elde edilen veriler ışığında, yetişkin eğitiminin ekonomik, sosyal ve politik yönlerinin olduğu ifade edilmiştir. Araştırma sonunda yetişkin eğitime katılımın esas belirleyicileri olarak; eğitim, yaş ve meslek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Neagu, 2014).

Başka bir çalışmada; yetişkin eğitimi kapsamında, Avrupa’ da farklı ülkelerde eğitim gören yüksek lisans öğrencilerinin, Moodle platformu üzerinden birbirleri ile ve diğer profesörlerle iletişim kurmaları sağlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin platformun yayın kalitesi hakkındaki memnuniyet düzeyleri, çevirim içi sunumlardaki tercihleri ve farklı ülkelerdeki öğrencilerin algıdaki farklılıkları araştırılmıştır. Araştırma sonunda öğrencilerin birbirlerine çevirim içi önerilerde bulunmaktan oldukça memnun olmalarına karşın yüz yüze iletişimde daha fazla bilgi edindikleri ve yurt dışındaki profesörlerle böyle etkileşim kurmalarının oldukça önemli bir fırsat olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Sava, Malita and Nuisl, 2010).

Muscara and Beercock (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin çevirim içi işbirliğine dayalı öğrenmelerini teşvik ederek dil öğrenmelerini geliştirmek amacıyla bir ders tasarımı yapılmıştır. Öğrenciler 3-4 kişilik gruplara ayrılarak kendi seçtikleri 5 dakikalık İngilizce filmleri analiz ederek dil içeriklerini açıklamaya çalışmışlardır. Hazırlanan projeler, Moodle üzerinde grup etkinliklerine olanak sağlayan “wiki” modülü ile sunulmuştur. Araştırma sonunda; bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) tabanlı öğrenmeye motive olmada bazı sorunlar yaşansa da, öğrencilerin sınıf içi etkileşimlerinde, birbirlerine yardım ederek öğrenmelerinde ve dil seviyelerinde önemli bir artış olmuştur.

Başka bir çalışmada Moodle ve mobil öğrenme sistemlerinin bir arada kullanıldığı, Android cihazlar üzerinde çalışan MLEA sisteminin mimarisi ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Geliştirilen sistem ile hem profesörlere yetişkin öğrencileri ile aralarındaki birebir görüşme zorunluluğu ortadan kaldırılmış hem de yüksek öğretimde

yeni bir akımın oluşması sağlanmıştır. MLEA uygulaması, yetişkin öğrencilerin mobil öğrenmede ihtiyaç duyabilecekleri teknolojilere cevap niteliği taşımaktadır. Araştırmanın ilk bölümünde MLEA' nın ihtiyaçları, sonraki bölümde uygulamanın içeriği, en son olarak ta sonuçlar ve gelecekte yapılacak bazı çalışmalar açıklanmıştır (Castillo, Clunie, Clunie and Rodriguez, 2012).

Bir diğer çalışmada, mekatronik öğretimi için geliştirilmiş bir e-öğrenme ortamının uygulaması yapılmıştır. MeRLab (Mekatronik E Eğitiminde Yenilikçi Uzak Laboratuvar) adındaki sistem, Leonardo da Vinci yaşam boyu öğrenme programının bir parçası olarak tasarlandı. Araştırmanın hedef kitle; mekanik, elektrik mühendisliği veya diğer teknik alanlarda eğitimini tamamladığı halde, mesleğinin gerektirdiği bilgilere tam olarak sahip olmayan mühendis ve teknisyenlerdir. İlk olarak içerisinde animasyonlar, sunumlar, testler, tartışma forumları, uzaktan deney yapmaya olanak sağlayan laboratuvar ortamı bulunan bir Moodle öğrenme ortamı geliştirilmiştir. Daha sonra Slovenya' dan 70, Avusturya' dan 6 kişinin platformu kullanmaları sağlanmıştır. Araştırma sonunda kullanıcıların % 90' ının eğitimi başarıyla bitirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eğitim bitiminde yapılan anket sonuçlarında, kullanıcılar eğitimin mükemmel olduğunu ve meslek yaşantılarında oldukça yararlı olacağını ifade etmişlerdir (Rojko, Hercog and Jezernik, 2010).

Sze-yenga, Maznah and Hussain (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, yaşam boyu öğrenme becerilerinin oluşmasında oldukça önemli bir yer tutan öz yönlendirmeli öğrenmenin gerçekleştirilmesi için bir platform hazırlanmıştır. Hazırlanan sosyo-yapılandırmacı platformda; Moodle çevirim içi tartışma forumları, Google Docs, Wiki gibi yetişkin öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerine olanak sağlayacak çeşitli web teknolojileri kullanılmıştır. Öğretim Teknolojileri yüksek lisans öğrencileri üzerinde 14 hafta boyunca uygulanan araştırma sonunda, yetişkin öğrencilerin öz yönlendirmeli öğrenme becerilerinin güçlendiğine dair sonuçlar elde edilmiştir.

Bir diğer çalışmada, e-öğrenme konusunda bilgi ve deneyim sahibi olan değerlendiriciler ile matematikte uzaktan eğitim materyallerini kullanan e-öğrenenler arasında bir ittifakın olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma 36' sı uzaktan öğrenen ve 20' si değerlendirici olmak üzere 56 kişi üzerinde yapılmıştır. İlk olarak Sains Malaysia Üniversitesi Uzaktan Eğitim Okulu bünyesinde, fizik, kimya ve biyoloji bölümlerinde

ihhtisas yapan birinci sınıf öğrencileri için matematik e-öğrenme materyalleri geliştirilmiştir. Materyaller geliştirilmesinde; MS PowerPoint, MathType ve Articulate Presenter programları kullanılmıştır. Daha sonra hazırlanan Moodle platformuna bu materyaller yerleştirilerek, yetişkin öğrencilerin uzaktan erişim ile ilgili materyalleri kullanmaları sağlanmıştır. Kullanım aşaması sona erdikten sonra ARCS motivasyon anketinden formüle edilmiş bir anket formu hazırlanarak kullanıcılara uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar incelendiğinde; dört ARCS modeli faktörünün üçünde (dikkat, güven, memnuniyet), uzaktan öğrenenlerin ortalamasının değerlendiricilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Hassan, Hassan, Dahalan, Zakaria and Mohd Nor, 2011).

Christie, Carey, Robertson and Grainger (2015) tarafından yapılan bir çalışmada, Mezirow' un dönüştürücü öğrenme kuramına bir dizi eleştiri getirilmiş ve bu kuramın geçerliliğini vurgulayan argümanlar ifade edilmiştir. Araştırmada Mezirow' un teorisinin, yetişkin eğitimcilerin, gelecekteki öğretmenlerin, sosyal yapıların ve inanç sistemlerinin öğrencilerin öğrenmesine etki edeceği, öğrencilerin deneyimlerini kullanarak anlamlandırma becerilerini geliştirdikleri belirtilmiştir. Farklı yer ve zamanda incelenen üç vaka incelemesi ile Mezirow' un teorisinin yetişkinler üzerinde ve yüksek öğrenimde nasıl uygulanabileceği örneklendirilmiştir. Vaka incelemesi yapılan gruplar; yaşlı kadınlar, İsveç Mühendislik Üniversitesi' ndeki doktora öğrencileri ve Avustralya' da bölgesel bir üniversitede eğitim gören yerli ve yabancı öğrencilerdir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; röportajlar, odak grup görüşmeleri ve değerler anketi kullanılmıştır. Araştırma sonunda elde edilen sonuçlara göre, üniversitelerde personel gelişiminde ve öğretmen eğitiminde daha iyi sonuçlar elde etmek için dönüştürücü öğrenme kuramının kullanılabilirliği ifade edilmiştir.

Neville, O'Dwyer and Power (2014) tarafından yapılan bir çalışmada ise; işsizliğin ve yalnız yaşayan ebeveyn oranının yüksek olduğu İrlanda' nın Limerick kentindeki yetişkinlere yönelik düzenlenen eğitsel faaliyetlerde, topluluk temelli öğrenmenin sonuçları araştırılmıştır. Program, Limerick kentinde bulunan ve yetişkinlere yeniden eğitim verme olanağı sunan "Limerick City Adult Education Service" (LCAES) kuruluşu bünyesinde yürütülmüştür. Bu amaçla yetişkin öğrenciler (eski ve yeni öğrenciler, kız ve erkek öğrenciler), öğrencilerin aileleri, topluluk temelli yetişkin eğitimi veren eğitimciler, "Home School Community" irtibat koordinatörleri ve yardımcı personellerden oluşan 25 ayrı grup oluşturulmuştur. Tüm gruplar bir saat

içerisinde; katılımcıların topluluk eğitimi deneyimleri, bu katılımların faydaları ve halen devam eden topluluk eğitimlerinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili görüşlerini bildirmişlerdir. Araştırma sonuçları incelendiğinde; topluluk temelli eğitim alan yetişkin bireylerde özgüvenlerinin, yaşam kalitelerinin, öğrenme deneyimlerinin arttığı ve yaşamlarında önemli gelişmeler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler ve geliştirilen Moodle ÖYS, ayrı başlıklar altında açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın deseni, ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desendir. Desene ait simgesel gösterim Tablo 2’ de gösterilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Tablo 2. Ön test-Son test Kontrol Gruplu Desen (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013)

	Grubu	Öntest	Yapılan İşlem	Sontest
R	D (Deney)	O ₁	X	O ₃
R	K (Kontrol)	O ₂		O ₄

Yapılan araştırmada tümleşik değerlendirme yapılmıştır.

Bilgisayar Destekli Öğretim’ de “doğrudan değerlendirme” , “dolaylı değerlendirme” ve “tümleşik değerlendirme” olmak üzere üç türlü değerlendirme yaklaşımı bulunmaktadır. Doğrudan değerlendirmede deneysel bir mantık vardır ve yazılımların kullanıcılar üzerinde uygulanmasına dayalıdır. Dolaylı değerlendirme, yazılımın niteliği ve taşıdığı özelliklere bağlı bir değerlendirme yaklaşımıdır. Dolaylı değerlendirme yapılırken eldeki hazır listelerde yer alan ölçütler perspektifinde, yazılımın eğitsel ya da eğitsel olmadığı kabul edilir. Tümleşik değerlendirme ise her iki yaklaşımın bir arada kullanıldığı bir değerlendirme yaklaşımıdır (Çeliköz, 1996).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Bingöl Halk Eğitim Merkezi tarafından verilen “Bilgisayar İşletmenliği” kurslarına katılan 69 kurs öğrencisidir. Araştırmadaki deney ve kontrol gruplarının oluşturulması amacıyla, 69 kişilik grup, evde internet erişimine sahip olma ve eğitim durumları göz önünde alınarak rastgele şekilde 32 kişi (deney grubu) ve 37 kişi (kontrol grubu) olarak ikiye ayrılmıştır.

Araştırmadaki deney ve kontrol gruplarının özellikleri şunlardır:

Deney Grubu: Özelleştirilen Moodle ÖYS ile desteklenerek öğretimin yapılacağı grup. Deney grubu öğrencileri evlerinde bilgisayar ve internet erişimi olan öğrencilerden seçilmiştir.

Kontrol Grubu: Yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze öğretimin yapılacağı grup.

Grupların “Ön test” Açısından Denklikleri

Yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze eğitim verilen kontrol grubu ve DÖK’ e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek eğitim verilen deney grubunun, yapılan ön test sonucunda birbirine denk gruplar oldukları Tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının “Ön test” Açısından Denkliklerine Ait t-testi Analiz Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Deney	32	37,87	11,04	67	-0,67	0,502
Kontrol	37	39,62	10,41			

$p > 0,05$

Tablo 3 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının ön test başarı puanı bakımından aralarında anlamlı bir fark olmadığı ($p > 0,05$) sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre her iki grubun akademik başarı bakımından birbirine denk oldukları söylenebilir.

3.3. Araştırmaya Katılan Yetişkinlere Ait Demografik Bilgiler

Araştırmadaki kursiyerlere ait demografik bilgiler Tablo 4' te gsterilmiştir.

Tablo 4. Kursiyerlere Ait Demografik Bilgiler

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Bayan	24	34,8
Erkek	45	65,2
Toplam	69	100,0
Yaş		
18-25 Arası	30	43,5
26-35 Arası	30	43,5
36-45 Arası	9	13,0
45 Üzeri	0	0,0
Toplam	69	100,0
Eğitim Durumu		
Okula Gitmedi-İlköğretim Terk	7	9,5
İlköğretim	29	39,2
Ortaöğretim	19	25,7
Yüksek Okul ve Üzeri	14	18,9
Toplam	69	100,0
Evde Bilgisayar Bulunma Durumu		
Var	62	89,9
Yok	7	10,1
Toplam	69	100,0
Evde İnternet Bulunma Durumu		
Var	59	85,5
Yok	10	14,5
Toplam	69	100,0
Günlük İnternet Kullanım Süresi		

1 Saatten Az	11	15,9
1-3 Saat Arası	31	44,9
3-5 Saat Arası	22	31,9
5 Saatten Fazla	5	7,2
Toplam	69	100,0
Facebook Hesabı		
Var	63	91,3
Yok	6	8,7
Toplam	69	100,0

Tablo 4' e göre; kursiyerlerin % 34,8' i (N=24) bayan, % 65,2' si (N=45) erkektir. 18-25 yaşları arasında olanların oranı % 43,5 (N=30), 26-35 yaşları arasında olanların oranı % 43,5 (N=30), 36-45 yaşları arasında olanların oranı % 13 (N=9)' tür. Kursiyerler arasında 45 yaşın üzerinde olan ise kimse yoktur. Kursiyerlerin eğitim durumları incelendiğinde; okula hiç gitmeyen veya ilköğretimi yarıda bırakanların oranı % 9,5 (N=7), ilköğretim mezunu olanların oranı % 39,2 (N=29), ortaöğretimden mezun olanların oranı % 25,7 (N=19), yüksek okul veya üzerinden mezun olanların oranı ise % 18,9 (N=14)' dur. Evinde bilgisayar olanların oranı % 89,9 (N=62), olmayanların oranı ise % 10,1 (N=7)' dir. Evde internet erişimine sahip olma durumları incelendiğinde; kursiyerlerin% 85,5 (N=59)' inin evde internete erişebildikleri, % 14,5 (N=10)' inin ise evde internete erişemediği görülmüştür. Günlük internete erişim süreleri incelendiğinde; 1 saatten az bağlananların oranı % 15,9 (N=11), 1-3 saat arası bağlananların oranı % 44,9 (N=31), 3-5 saat arası bağlananların oranı % 31,9 (N=22), 5 saatten fazla bağlananların oranı ise % 7,2 (N=5)' dir. Facebook hesabına sahip olma durumları incelendiğinde ise; kursiyerlerin % 91,3 (N=63)' ünün Facebook hesabının olduğu, % 8,7 (N=6)' sinin ise Facebook hesabı olmadığı belirlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmada dört adet veri toplama aracı kullanılmıştır.

Demografik Bilgiler: Veri toplama araçlarından ilki, kullanıcılara ait cinsiyet, yaş aralığı, eğitim düzeyi, evde bilgisayar ve internete sahip olma, günlük internet kullanım saati, sosyal ağa sahip olma, Facebook hesabına sahip olma gibi demografik bilgilerin yer aldığı sekiz maddelik anket sayfasıdır.

Akademik Başarı Testi: Araştırmada kullanılan ikinci veri toplama aracı, Elçiçek (2015) tarafından geliştirilmiş olup, Bilgisayar -1 dersinin “Temel Bilgisayar Donanımı, Microsoft Windows ve Microsoft Word” konularını kapsamaktadır. 48 sorudan oluşan “Akademik Başarı Testi” hem deney hem de kontrol gruplarına ön test ve son test şeklinde uygulanmıştır. Testin ortalama güçlük indisi 0,71’ dir. Testin güvenilirlik katsayısı ise 0,77’ dir. Bu sonuçlara göre geliştirilen Akademik Başarı Testinin güvenilir olduğu söylenebilir.

Öğretim Materyali Motivasyon Ölçeği: Üçüncü veri toplama aracı J. M. Keller tarafından geliştirilmiş, Kutu ve Sözbilir (2011) tarafından Türkçe’ ye uyarlanmış “Öğretim Materyali Motivasyon Ölçeği” dir. “Dikkat-Uygunluk” ve “Güven-Tatmin” isimli iki faktör ve toplamda 24 maddeden oluşan ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,83’ tür.

Eğitsel Web Sitesi Değerlendirme Ölçeği: Dördüncü veri toplama aracı, Ateş (2013) tarafından geliştirilen “Eğitsel Web Sitesi Değerlendirme Ölçeği” dir. Ölçeğin Kapsam Geçerlik İndeksi (KGI) 0,90, güvenilirlik katsayısı ise 0,80’ dir. Beşli likert tipindeki ölçek; “Hedefler”, “İçerik”, “Öğrenme-Öğretme Süreci ve Değerlendirme”, “Tasarım ve Görsel Bileşenler”, “Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı”, “Gizlilik ve Güvenlik”, “Teknik Özellikler” isimli yedi faktör ve toplamda 41 sorudan oluşmaktadır. Ölçek, araştırma sonunda yalnızca deney grubuna uygulanmıştır. Ölçekteki 22, 26, 27, 28, 29, 39. ve 41. maddeler, özelleştirilen Moodle ÖYS ile uyumlu olmadığı için değerlendirmeye alınmamıştır.

Ölçeğin aralık genişliği Tekin (2004) formülünden “dizi genişliği ve yapılacak grup sayısı” ($5-1=4 \Rightarrow 4/5= 0.80$) ile hesaplanmıştır. Buna göre maddelerin aritmetik ortalaması;

0,00 – 0,80 ise Gözlenmedi

0,81 – 1,60 ise Zayıf

1,61 – 2,40	ise	Orta
2,41 – 3,20	ise	İyi
3,21 – 4,00	ise	Çok İyi

olarak belirlenmiştir.

3.5. Uygulamanın İçeriği ve Süresi

Uygulama HEM’ lerde verilmekte olan “Bilgisayar İşletmenliği” kursu müfredatı içerisinde yer alan “Bilgisayara Giriş”, “Windows İşletim Sistemleri”, “MS Word” konularını kapsamaktadır. İlgili konuların toplam kurs süresi içerisindeki süresi 80 ders saati ve her bir ders saati de 40 dakika olarak belirlenmiştir. Uygulama, hafta içi olacak şekilde ve günlük beş ders saati verilerek yaklaşık dört hafta sürmüştür.

3.5.1. Kontrol Grubuna Yönelik Uygulama

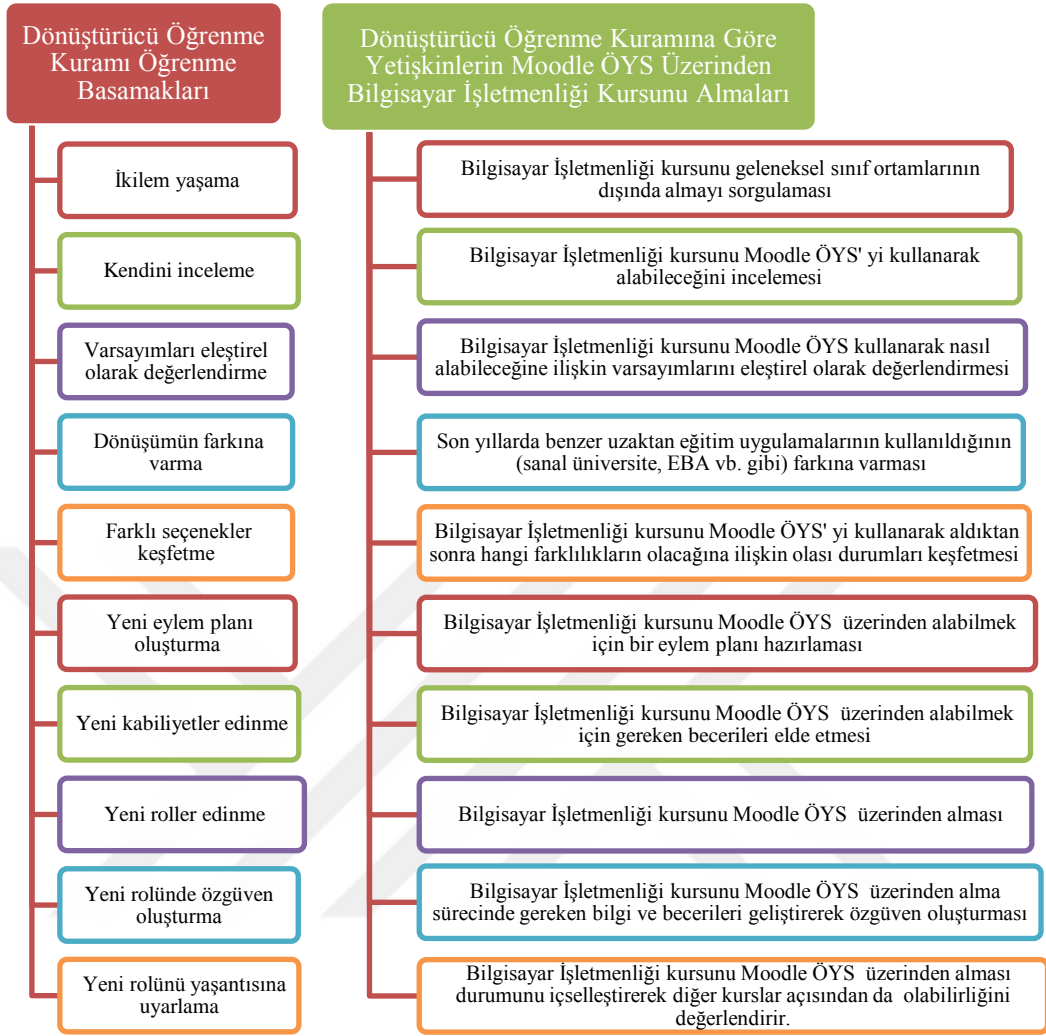
Kontrol grubunda yer alan öğrencilere sadece bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze eğitim verilmiştir.

3.5.2. Deney Grubuna Yönelik Uygulama

Deney grubu öğrencilerine bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze ve özelleştirilen Moodle Öğretim Yönetim Sistemi üzerinden eğitim verilmiştir. Sistemde bulunan eş zamanlı olmayan modüllerin (forum, ders, video) kullanımı için günün her saati sisteme giriş yapıp gerekli eğitsel faaliyetlerde bulunulabilmektedir. Eş zamanlı modüllerin (Chat, Video Konferans) kullanımı için ise öğrencilerin hafta içi saat 21.00 ile 22.00 arasında sisteme bağlı olmaları istenmiştir.

Geliştirilen Moodle ÖYS’ de Dönüşüm Şeması

Moodle ÖYS ile eğitim gören yetişkinlerin dönüşüm şeması Şekil. 8’ de gösterilmiştir.

Şekil 8. Moodle ÖYS İle Eğitim Gören Yetişkinlerin Dönüşüm Şeması

3.5.3. Öğretim Yönetim Sisteminin Özelleştirilme Aşamaları

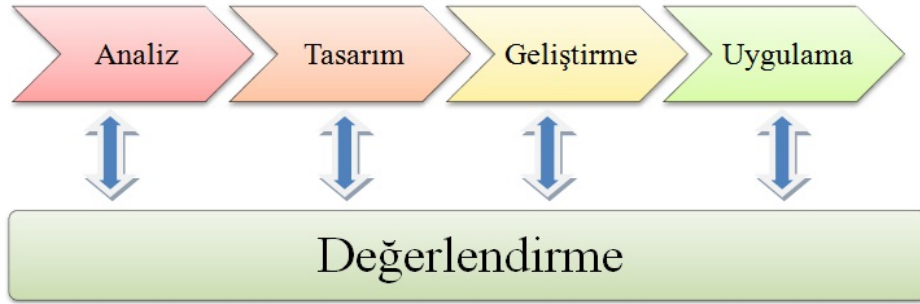
ÖYS Olarak Moodle' in Kullanılma Nedeni

Açık kaynak kodlu eğitim yazılımlarının analizi Tablo 2' de gösterilmiştir. Bu analizlerde Moodle' in, diğer ÖYS' lere göre birçok avantaja sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca ücretsiz olması, görsel tema zenginliğine sahip olması, yönetiminin kolay olması, sürekli olarak yeni modüllerle güncellenmekte olması (Yorulmaz, 2010), diğer ÖYS' ler arasında en öne çıkan ÖYS olması (Aydın ve Biroğul, 2008) gibi nedenlerden dolayı yetişkinlere yönelik hazırlanan bu çalışmada Moodle ÖYS kullanılmıştır.

Bu sistemin temel amacı kullanıcıların, sınıf ortamlarında yüz yüze verilen eğitimin dışında, uzaktan eğitim metotlarını kullanarak istedikleri zaman istedikleri yerden eğitim almalarını sağlamaktır. Moodle ÖYS özelleştirilirken, öğretim tasarımı modellerinden ADDIE Modeli temel alınmıştır.

ADDIE Modeli:

ADDIE; Analysis (Analiz), Design (Tasarım), Development (Geliştirme), Implementation (Uygulama) ve Evaluation (Değerlendirme) kelimelerinin baş harflerinden oluşan ve çekirdek model türü içerisinde yer alan ve öğretim tasarımı modelleridir. ADDIE, "bireylerin öğrenme ihtiyaçları nelerdir?" sorusu ile "bireyler ihtiyaçları olan bilgileri öğrendiler mi?" sorusu arasında geçen tüm süreçleri içerir.

Şekil 9. ADDIE Modeli Şeması

ADDIE Modelinin Aşamaları:

ADDIE modeli beş aşamadan oluşmaktadır (Karaduman, 2013).

1. *Analiz:* Modelin plan aşamasıdır. Bu bölümde aşağıdaki öğelerin planlaması yapılır:
  - İhtiyaç analizi.
  - İçerik analizi.
  - Medya analizi.
  - Hedef kitlenin analizi.
  - Hedef kitleye ait kazanımlarının analizi.
  - Öğrenme ortamının analizi.

2. *Tasarım*: Analiz aşamasında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde öğretime ait ilk tasarımın yapılacağı aşamadır. Bu bölümde aşağıdaki öğelerin incelenmesi gerekir:
  - İçerik.
  - Öğretim tekniği.
  - Öğrenme bileşenleri.
  - Ölçme ve değerlendirme araçları.
  - Kullanılacak her tasarıma ait sahne örnekleri.
  - Öğretim bitiminde elde edilmesi planlanan kazanımlar.
3. *Geliştirme*: Tasarım aşamasındaki veriler ışığında öğrenme nesnesinin geliştirildiği aşamadır.
4. *Uygulama*: Geliştirilen nesnenin hedef kitle üzerinde uygulandığı aşamadır. Bu aşamada öğrenme nesnesinin kullanılabilirliği, eksiklikleri, hedef kitleye ait kazanımlar incelenir.
5. *Değerlendirme*: Son aşama gibi görülsede aslında tüm aşamalarda yapılan uygulamaları kapsar. Bu bölümde aşağıdaki öğeler değerlendirilir:
  - Kullanılan öğretim teknikleri.
  - Öğrenme nesneleri.
  - Elde edilen kazanımlar.

ADDIE Tasarım Modeli Çerçevesinde Moodle ÖYS'yi Özelleştirme Süreci:

Analiz: Öğretimin yapılacağı Moodle sistemi özelleştirilirken ilk olarak HEM'lerde verilen Bilgisayar İşletmenliği kursuna ait; süre, konu içeriği, öğretimin yapıldığı ortamın fiziksel yeterlilikleri, şu ana kadar verilen kurslarda hangi materyallerin kullanıldığı gibi analizler yapılmıştır. Bu amaçla öncelikle Bingöl HEM' e gidilerek öğretimin yapıldığı bilgisayar laboratuvarı incelenmiştir. Daha sonra bu kursu veren eğitmenler ile yüz yüze görüşülerek; kurs müfredatının içeriği, kullanılan materyaller, uygulanan yöntem ve teknikler, yetişkin öğrencilerin öğrenmede güçlük çektikleri konular hakkında gerekli tüm bilgiler alınmıştır.

Tasarım: Bu aşamada ilk olarak; hedef kitlenin yetişkin bireyler olması nedeniyle, uygulanacak platformun yetişkin eğitiminde kullanılan kuramlardan “Dönüştürücü Öğrenme Kuramı” çerçevesinde özelleştirilmesi düşünülmüştür. Öğretim süresi boyunca kullanılacak materyallerin nitelikleri, uygulanacak yöntem ve teknikler bu kuramdaki ilkeler perspektifinde belirlenmiştir. İkinci olarak; anlatılacak konuların süre ve içerik olarak planlaması yapılmıştır. Bu amaçla yetişkinlerin farklı iş alanlarında istihdam edilebilmelerini sağlayacak alt kazanımların neler olması gerektiği belirlenerek, verilecek eğitimin bu kazanımlara göre şekillenmesi hedeflenmiştir.

Geliştirme: Geliştirme aşamasında; tasarım aşamasındaki elde edilen veriler ışığında öğretimin yapılacağı platform ve özellikleri belirlenmiştir. Buna göre; Moodle ÖYS ile bir uzaktan eğitim platformu özelleştirilerek, platformdaki modül ve etkinliklerin ilgili kuram çerçevesinde kullanılması sağlanmıştır. Araştırmada kullanılan sistem, Eğitsel Web Sitesi Değerlendirme Ölçeği’nde bulunan maddeler perspektifinde düzenlenmiştir. Özelleştirilen sistemin Moodle ÖYS ile hazırlanmasının nedeni; dönüştürücü öğrenme kuramında yer alan öğretene ve öğrenenlere ait rollerin gerçekleşmesini sağlayacak birçok modül ve etkinliğin bulunmasıdır. Bu kaynak ve etkinlikler “Özelleştirilen Moodle ÖYS’ nin İçeriği” bölümünde detaylıca açıklanmıştır.

Uygulama: Bu aşamada “Analiz”, “Tasarım” ve “Geliştirme” aşamalarındaki veriler ışığında özelleştirilen Moodle ÖYS, hedef kitle üzerinde uygulanmıştır.

Değerlendirme: Bu aşamada öğrenci başarısının, sistemin kendisinin ve kullanıcılardan gelen dönütler çerçevesinde içeriğinin değerlendirilmeleri yapılmıştır.

Yapılan çalışmada; Moodle ÖYS özelleştirilirken kullanılan blok, modül, ödev ve etkinliklerin, dönüştürücü öğrenme kuramındaki öğretmen ve öğrenci rollerini gerçekleştirebilmesine dikkat edilmiştir.

Sistemin Tanıtılması:

Moodle ÖYS, localhostta hazırlandıktan sonra hosting hizmeti sağlayan bir firmadan <http://www.bingolhalkegitimbtkursu.com> alan adı satın alınarak ilgili adrese yüklenmiştir. Belirtilen web adresine girildiğinde ilk olarak kullanıcı adı ve şifre istenen Şekil 10’ daki sayfa açılacaktır.

Şekil 10. Özelleştirilen Platformun Kullanıcı Girişi Sayfası

Sistem hazırlanırken iki tür kullanıcı tanımlaması yapılmıştır. Birincisi sitem üzerinde her türlü yönetim ve yetki hakkına sahip “admin” kullanıcısı, diğeri de daha alt seviyede olan ve sadece kendisine tanımlanan haklara sahip “öğrenci” kullanıcısıdır. Bu durum geleneksel sınıf ortamlarındaki öğretmen-öğrenci ilişkisine benzetilebilir. Kurs öğretmeni “admin” profili ile gerekli tüm yetkiler sahip olarak kurs ile ilgili tüm yönetimi sağlamaktadır. Kursa katılan kişiler de “öğrenci” profili ile yetkilendirilmiştir. Kursa katılan öğrenciler ilgili yerlere kullanıcı adlarını ve şifrelerini yazarak sisteme giriş yaptıklarında Şekil 11’ deki sayfa açılacaktır.

Şekil 11.Özelleştirilen Platformun Ana Sayfası

Kullanılan Blok Türleri

Ana Menü: Web platformunun her sayfasında görünebilen bu blok ile öğrenciler “Chat”, “Video Konferans”, “Forum Sayfası”, “Sözlük” gibi sık ihtiyaç duyulabilecek modüllere hangi sayfada olursa olsun anında erişebilmektedirler.

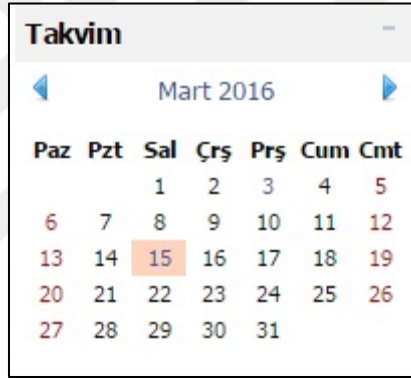
Şekil 12. Ana Menü Bloğu

Gezinme: Web sayfaları arasında daha rahat hareket edebilmeyi sağlar. Öğrencilerin kendi profil sayfalarına erişimi sağlar.

Şekil 13. Gezinme Bloğu

Takvim: Birçok web sitesinde de yer alan takvim ve saat uygulamaları kullanıcıların daha rahat planlama yapmalarını sağlaması nedeniyle sık ihtiyaç duyabileceği bir nesnedir.

Şekil 14. Takvim Bloğu

Kişisel Dosyalarım: Bu blok ile öğrencilerin kendi ihtiyaç duyduğu veya duyabileceği belgelere istedikleri zaman kolay bir şekilde ulaşmaları sağlanır.

Şekil 15. Kişisel Dosyalarım Bloğu

Wikipedia: Bu blok <https://tr.wikipedia.org> sitesine doğrudan bağlantı kurulmasını sağlar. Wikipedia, her ülkenin diline çevrilmiş büyük bir ansiklopedi olarak ta tanımlanan ve dünyada birçok kullanıcı tarafından ziyaret edilen bir web sitesidir. Bu blok öğrencilerin konu anlatımı içerisinde, Chat yaparken veya forum sayfalarında paylaşım yaparken karşılaştığı ve anlamını bilemediği sözcüklerin anlamlarını sistemden ayrılmadan kısa yoldan öğrenebilmelerini sağlar.

Şekil 16. Wikipedia Bloğu

Yaklaşan Olaylar: Bu blokta kurs eğitmeni tarafından verilen ödev ve diğer etkinliklerin unutulmaması amacıyla gerekli hatırlatmalar yer alır. Ödev ve etkinliklerin son gün tarihi yaklaştığında kullanıcının uyarılması sağlanır.

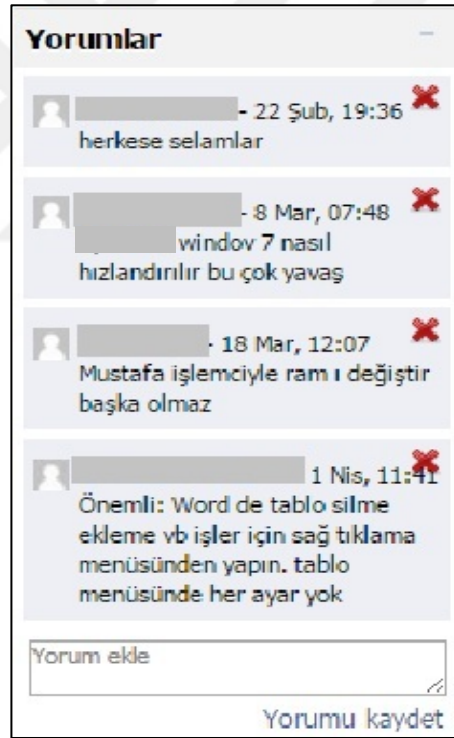
Şekil 17. Yaklaşan Olaylar Bloğu

Çevrimiçi Kullanıcılar: Bu blokta o anda sistemde aktif olan kullanıcıların isimleri yer alır.

Şekil 18. Çevrimiçi Kullanıcılar Bloğu

Yorumlar: Bu blokta öğrencilere ait yorumlar yer alır. Anlık mesajlaşmadan farklı olarak yapılan yorumlar sisteme bağlanan tüm kullanıcılar tarafından görülür. Bu bağlamda forum sayfalarına benzemektedir. Bu blok ile öğrencilerin birbirleri ile daha kolay iletişimde bulunarak bilgi ve yorum paylaşımı yapmaları sağlanmıştır.

Şekil 19. Yorumlar Bloğu

Facebook: Yorum bloğuna benzemekle birlikte birçok artısı olan bir bloktur. Facebook kullanan öğrencilerin gerekirse Facebook kullanıcı adları ile sistemde yorum ve bilgi paylaşımı yapmaları sağlanır. Facebookta olduğu gibi "Reply" butonu ile sadece ilgili kişiye cevap yazılabilir. "Like" butonu ile yapılan paylaşım beğenilir. Dönüştürücü

öğrenme kuramında önceki deneyimlerin motivasyonu arttırdığı ilkesi çerçevesinde, bu bloğun yetişkin öğrencilerin kendilerini Facebook ortamında hissetmelerini sağlayarak “merak” duygusu oluşturduğu düşünülmüştür.

Şekil 20. Facebook Bloğu

Mesajlar: Bu blok ile öğrencilerin kendi aralarında mesajlaşmaları sağlanır. Kendisine mesaj gelen öğrenciye gerekli bildirimler yapılır.

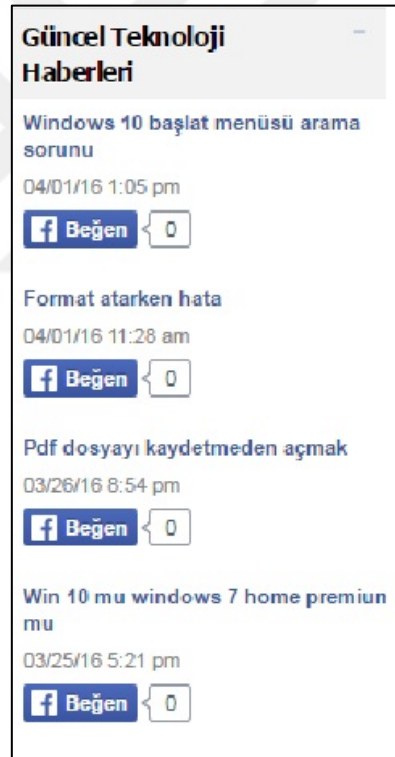

Şekil 21. Mesajlar Bloğu

RSS (Real Simple Syndication): Sürekli güncellenen web sitelerinin tek bir yerden takip edilmesini sağlayan, XML kodları ile düzenlenmiş web beslemeleridir. Bu teknolojilerin; kullanıcıların farklı web sitelerindeki değişimleri tek yerden

görebilmelerine olanak sağlayarak vakit kaybını bir ölçüde önlemeleri ve bu sitelerdeki konular hakkında kullanıcılarda farkındalık oluşturabilmesi gibi nedenlerden dolayı özelleştirilen sistemde de kullanılmıştır.

Bu amaçla platforma eklenen RSS bloğunda; internette bilgisayar eğitimi, güncel bilgisayar teknolojiler üzerine yayın yapan üç web sitesine ait RSS beslemeleri yer almaktadır. Böylelikle öğrencilerin “Bilgisayar İşletmenliği” kursuna yönelik motivasyonlarının artırılması ve bilgisayar alanındaki güncel birçok bilgiye platformdan ayrılmalarına gerek kalmadan ulaşabilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca şekil 22’ de görüleceği üzere haber akışlarının altlarında yer alan “Beğen” butonu ile öğrenciler tarafından önemli görülen RSS beslemelerini Facebook’ ta da paylaşabilmeleri sağlanmaktadır.

Şekil 22. RSS Bloğu

Son Haberler: Kurs ile ilgili haberlerin ve öğrencilerin yapması gerekenlerin yar aldığı bloktur. Buraya eklenen notlar Forum sayfasına da eklenmektedir.

Son Etkinlikler: Bu blokta öğrenciler sisteme son girdiğinde hangi etkinliği yaptığı ve öğrencinin sisteme en son girişinden beri hangi gelişmelerin olduğu bilgilerine yer verilmektedir.

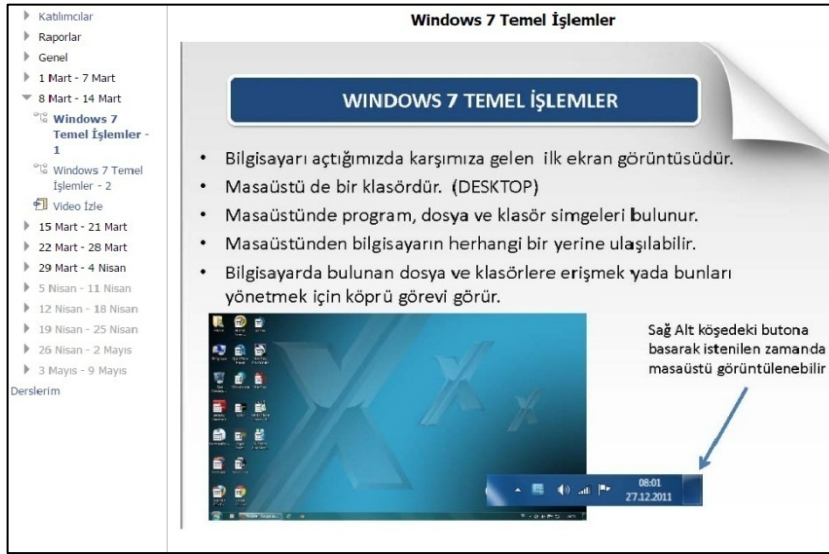
HTML: Bu blokta facebook, twitter, google plus, blogger, Yahoo bookmarks, vkontakte, MySpace, delicious, digg gibi öğrenciler tarafından sık kullanıldığı düşünülen web sitelerine daha kolay erişim sağlanması amacıyla, tıklanıldığında ilgili web sitesine bağlanmayı sağlayan simgeler bulunmaktadır.

Şekil 23. HTML Bloğu

Kullanılan Kaynak ve Etkinlik Modülleri

Ders: Bu modül Moodle içerisinde yer alan en temel ve en kapsamlı etkinliklerden biridir. Kurs programında yer alan konular eğitmen tarafından konu akışına uygun olarak HTML editörü ile sayfa sayfa hazırlanmıştır. Ayrıca konuların öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek amacıyla bazı konu sayfaları arasında soru sayfaları da eklenerek verilen cevapların doğru veya yanlışlığına göre gerekli yönlendirmeler yapılmıştır.

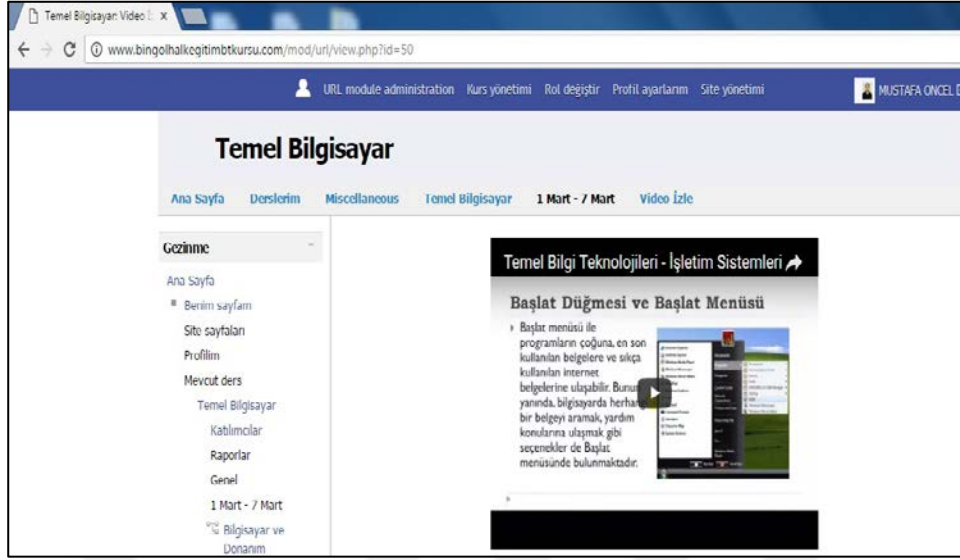

Şekil 24. Ders Anlatım Etkinliği

Video: Videolar, teorik bilgilerin uygulamaya dönüşmesinde oldukça etkili olduğu için eğitsel ortamlarda kullanılan önemli araçlardan biridir (Hagen, 2002). Eğitimde video kullanımının; bilişsel (kolay hatırlama, akılda daha kalıcı şekilde öğrenme), psikolojik (motive olmada kolaylık) ve bilgileri görselleştirme gibi birçok faydası vardır (Pekdağ, 2010). Bu nedenle, özelleştirilen Moodle ÖYS' de her ders etkinliğinden sonra video linkleri eklenerek konuların daha iyi öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu linkler tıklandığında YouTube video paylaşım sitesinde bulunan ilgili konuya ait video oynatılmaktadır.

Videoların izlenmesinde Youtube' un kullanılmasının nedenleri; 2016 yılı itibariyle; dünyada en çok ziyaret edilen üçüncü web sitesi olması, yaklaşık 1.3 milyar kullanıcısının olması, günlük ortalama 5 milyar video izlenmesidir (Youtube İstatistikleri, 2016). YouTube, eğitsel içerikli videoların yaygınlaşmasıyla özellikle son yıllarda eğitim amaçlı olarak ta kullanılmaktadır (Horzum, 2010). Yetişkinlerin birçok amaç için yoğun olarak kullandıkları düşünülen bir web sitesinin eğitimde de kullanıldığını görmelerinin dönüştürücü öğrenme kuramındaki “yetişkin eğitiminde öğreticiler öğrenenler üzerinde merak ve şaşkınlık oluşturmalıdır” (Karpiak, 2000; Aktaran: Akpınar, 2010) ilkesi ile örtüştüğü, bu nedenle daha kalıcı bir öğrenmenin olduğu düşünülmektedir.

Şekil 25. Video Etkinliği

Anlık Mesajlaşma: İki veya daha fazla kişinin yazılı, sesli veya görüntülü olarak eş zamanlı iletişimde bulunmasıdır.

Özellikleri şunlardır (Teten ve Allen, 2005; Aktaran: Horzum, 2010):

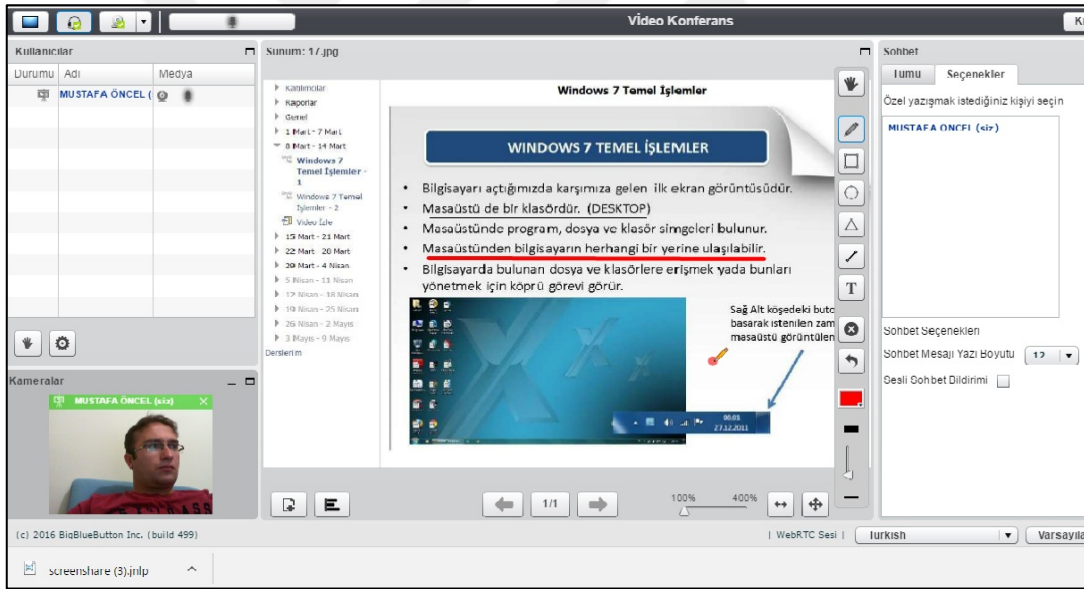
1. Karşıdaki kişi veya kişilerle anında iletişim kurulur.
2. Birçok kişi bağlı olduğu için aynı anda birden fazla kişi ile paylaşım yapılabilir.
3. Görüşmeler kayıt altına alınabildiği için daha önce paylaşılmış bir içeriğe gerektiğinde sonradan ulaşılabilir.
4. Düşük maliyetle gerçekleştirilir.
5. Tanıdıkların dışında farklı kişilerle de iletişime geçebilme imkanı sağlar.

Anlık mesajlaşma daha önce hiç tanışmamış kişilerin; sosyal bir iletişim kurmalarına, yazılı ve görsel materyaller paylaşmasına olanak tanır. Topluluk içerisinde kendisini ifade edemeyen kişiler, bu ortamlarda kendilerini daha rahat ifade ettikleri için eğitimde kullanılması gayet olumludur (Horzum, 2010). Buna göre anlık mesajlaşma modülünün kullanılmasının dönüştürücü öğrenme kuramının, “demokratik bir ortamda bilgi ve deneyimlerini paylaşmaya olanak tanıma, farklı kişilerle iletişimde bulunma ve içeriğin farklı şekillerde sunulmasını sağlayarak farklı öğrenme biçimlerine sahip olan yetişkinlerin de öğrenmelerini sağlama” ilkeleri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Bu

bağlamda özelleştirilen sistemde de anlık mesajlaşma uygulamalarına (Sohbet ve Video Konferans) yer verilmiştir.

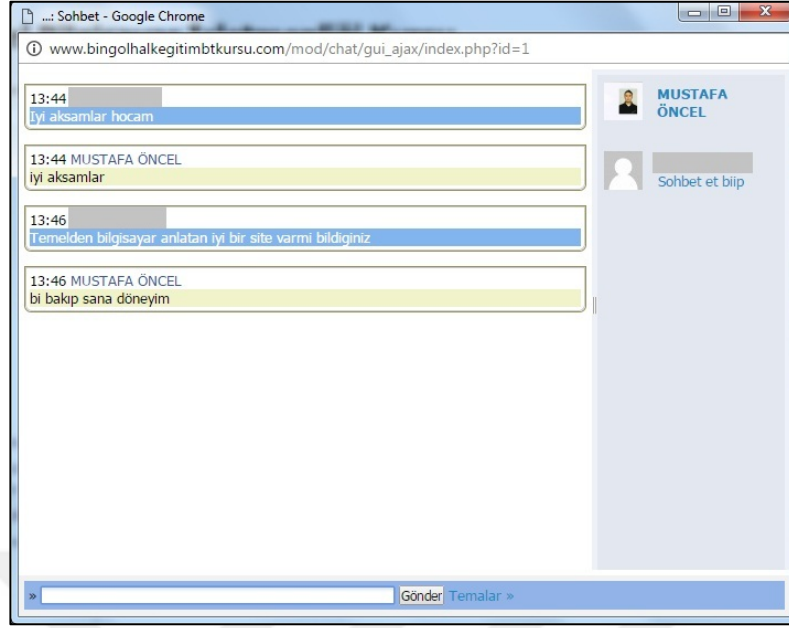
Video Konferans: Bu sistem uzaktan eğitim ortamlarında ihtiyaç duyulan en önemli modüllerden biridir. Eğitimci ve öğrencilerin eş zamanlı olarak yazılı, sesli ve görüntülü iletişim kurmalarına olanak sağlayan bu sistemlerde canlı olarak ders anlatımı yapılarak sanal bir sınıf ortamının oluşturulması sağlanır. Video konferans etkinliğinin gerçekleşmesi için kullanıcıların kamera, mikrofon gibi bazı donanımlara sahip olmaları gerekmektedir. Moodle ÖYS’ de video konferans modülü bulunmadığı için etkinliğin yapılması ancak sonradan sisteme yüklenebilen eklentilerle mümkün olabilmektedir.

Bu amaçla, özelleştirilen sistemde video konferans etkinliğinin yapılması için BigBlueButton eklentisi kullanılmıştır.

Şekil 26. Videokonferans Etkinliği

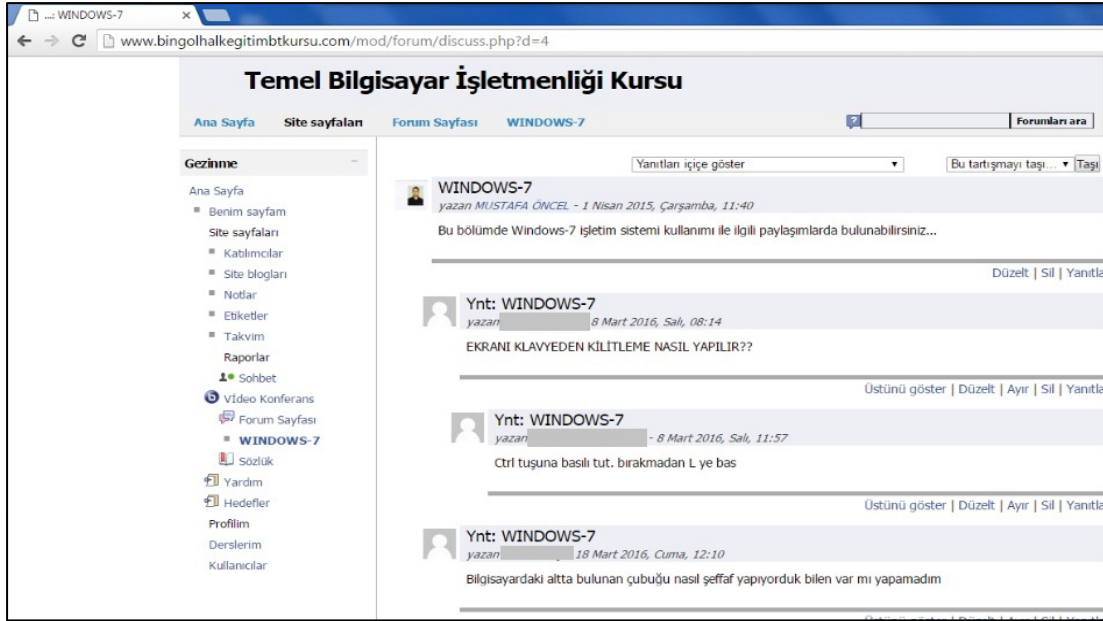
Sohbet (Chat): Öğrencilerin birbirleri ile ve kurs eğitimci ile eş zamanlı olarak yalnızca yazılı mesajlaşmalarını sağlar. Sohbet modülü, Moodle ÖYS içerisinde sonradan herhangi bir eklenti kurmaya gerek kalmadan dâhili olarak bulunan bir modüldür. Mikrofon, kamera gibi donanımlara sahip olamayan, görüntülü iletişimden rahatsız olan kullanıcılar tarafından kullanılmaktadır. Bu nedenle, özelleştirilen sistemde de kullanılmıştır.

Şekil 27. Sohbet Etkinliği

Forum: Forumlar; kullanıcıların birçok konuda birbirlerinden yardım alabildiği, çeşitli paylaşımlar yapabildiği oldukça kullanışlı uygulamalardır. Yapılan paylaşımlar site yöneticisinin belirleyeceği tarihe kadar sistemde görülür. Böylelikle ilgili konunun farklı zamanlarda da yorumlanması sağlanır. Anlık mesajlaşmadan farklı olarak eş zamanlı olmayan bir iletişim vardır. Bu nedenle kullanıcıların belirli bir zaman içerisinde sisteme bağlı olma zorunluluğu ortadan kalkmaktadır. Özelleştirilen sistemdeki “Forum Sayfası” etkinliği ile öğrencilerin birbirleri ve kurs eğitmeni ile ders veya herhangi bir konu hakkında paylaşımlarda bulunmaları sağlanmıştır. Böylelikle verilen eğitim sadece ders saatleri içerisinde değil, bunun dışındaki süreler içinde de devam ettirilmiştir.

Bu modül kullanılırken foruma yazılan mesajların öğrenciler tarafından derecelendirmeleri istenmiştir. Derecelendirme işlemi eğitmen veya öğrencilerin forum içerisinde yazılan mesajları önemine göre derecelendirmeleridir. Kurs bitiminde yapılacak sınava ait notun bir kısmını bu derecelendirmelerden alınan puanların oluşturacağı öğrencilere söylenmiştir. Böylelikle herkesin forumu aktif kullanmaları sağlanmış ve gereksiz mesajların yazılmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Forum sayfaları yetişkinlerin bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri özgür ortamlar sunmaktadır.

Şekil 28. Forum Etkinliği

Sözlük: Bu modül verilen derslere ait anlaşılmadığı düşünülen bazı terimlere ait anlamların daha rahat anlaşılmasını sağlamak amacıyla tanım listeleri oluşturulmasını sağlar. Eğitimciler ve öğrencilerin birlikte kayıt oluşturabilmesine veya başkası tarafından oluşturulan kayıtlara yorum yapılmasına olanak sağlar. Sık sık yeni teknolojilerin ortaya çıktığı bilgisayar alanında öğrencilerin anlamlandıramadığı birçok terim olabileceği düşünüldüğünden, özelleştirilen sistemde bu modül kullanılmıştır. Sözlük modülü, yetişkinlerin sahip oldukları bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasına, diğer yetişkinlerin paylaşımlarına yorum yapılmasına imkân verir.

Şekil 29. Sözlük Modülü

Grup Etkinliği: Grup etkinliği öğrencilerin birbirlerini değerlendirmelerini sağlayan çok önemli bir etkinliktir. Bu etkinlik ile hazırlayacağı çalışmanın diğer arkadaşları tarafından görülüp değerlendirileceği düşüncesinin, yetişkin öğrencilerin öğrenmeye karşı motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

Bu çalışmada kurs eğitmeni tarafından “Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Günümüzdeki Kullanım Alanları Ve Gelecekte Üstleneceği Roller” konulu bir grup etkinliği düzenlenerek tüm öğrencilerin bu konu hakkında bir araştırma yapmaları istenmiştir. Buna göre öğrenciler belirtilen süre içerisinde araştırmasını tamamlayıp sisteme yükledikten sonra her öğrencinin kendisine ait araştırması diğer öğrenciler tarafından incelenerek notlandırılmıştır. Bu notlar kurs bitiminde yapılacak olan sınava etki edeceği için tüm öğrencilerin bu etkinliğe katılmaları sağlanmıştır.

Your submission ▶

Workshop grades report ▼

Sayfa: 1 2 (Sonraki)

Ad / Soyad	Gönderim	Grades received	Grades given
[User Icon]	No submission found for this user	-	-
[User Icon]	No submission found for this user	-	-
[User Icon]	ödev	- (-)< [User Icon]	-
[User Icon]	No submission found for this user	-	-
[User Icon]	No submission found for this user	-	-
[User Icon]	No submission found for this user	-	-
[User Icon]	ödev	- (-)< [User Icon]	67 (-)> [User Icon]
		- (-)< MUSTAFA ÖNCEL	84 (-)> MUSTAFA ÖNCEL
			27 (-)> [User Icon]
[User Icon]	ödev	- (-)< [User Icon]	- (-)> [User Icon]
		- (-)< [User Icon]	- (-)> [User Icon]

Şekil 30. Grup Etkinliği

Wiki: Moodle’ da bulunan “Wiki” modülü bireylerin öğrenme faaliyetlerine aktif olarak katılmalarını sağlayan önemli etkinliklerden biridir. Wiki’ de kullanıcı bir konu hakkında açıklama veya tanımlama yapar. Daha sonra bir başka kullanıcı yapılan bu açıklamaya başka bilgiler ekler veya düzeltir. Gerektiğinde geri alınabilen bu ekleme ve düzeltmeler ile bilgi gittikçe büyüyerek herkesin yararlanabileceği bir bilgi kaynağı haline gelir.

Wiki’ ye örnek olarak internette birçok kişinin kullandığı Wikipedia’ yı gösterebiliriz. Wikiler birçok kullanıcının işbirliği içerisinde bulunmalarını gerektiren bu uygulamada seçilecek konunun, kullanıcıların ilgisini çekebilecek bir konu olması gerekmektedir. Aksi halde motivasyonu düşüreceğinden kullanışsız bir ürün ortaya çıkabilir. Wiki’ ler beyin fırtınası yoluyla yeni fikirler üretmek amacıyla da kullanılabilir. Burada önemli olan bilgilerin bir kişiden diğerine aktarılması değil, herkesin birbirini etkileyerek bilgiyi yapılandırmalarıdır (Horzum, 2010).

Dönüştürücü öğrenme kuramında yetişkinlerin bilgiyi pasif olarak alan değil, bilgiyi yapılandıran, öğrenme sürecinin içerisinde aktif şekilde yer alan bir rolünün olması nedeniyle hazırlanan bu platformda da Wiki etkinliği yapılmıştır. Bu amaçla kurs eğitmeni tarafından “Bilgisayar Kullanımında Sık Karşılaşılan Sorunlar Ve Bireysel Çözüm Yolları Neler Olabilir?” konusu belirlenerek öncelikle beşerli gruplar oluşturularak her grubun ilgili konu hakkında bilgi eklemesini veya diğer grubun yanlış yazdığını düşündüğü bilgileri düzeltmeleri istenmiştir. Her grupta bir kişinin grup yetkilisi olması istenmiş ve Wiki’ de yapılan paylaşımların bu yetkililerin ismi ile yapılması sağlanmıştır. Her grubun eklediği bilgiler veya yaptığı düzeltmeler otomatik olarak kayıt altına alındığı için, etkinlik bittiğinde kurs eğitmeni tarafından hangi grupların uygulamaya katıldığı, doğru veya yanlışları tüm öğrencilere bildirilmiştir.

Ödev: Öğrencilerin aldığı dersleri öğrenip öğrenmediğini kontrol etmek ve öğrendikleri bilgileri pekiştirmek amacıyla yapılacak etkinliklerden biri de ödev vermektir. Bu amaçla Moodle’ da “Ödev” modülü kullanılmaktadır. Kurs eğitmeni tarafından ödevin içeriği, sisteme yükleneceği son tarih ve hangi formatta hazırlanacağı kurs bölümünde ilan edilir. Ödevi yapan öğrenciler belirlenen süre içerisinde sisteme yüklerler. Herhangi bir unutmama durumu oluşmaması için de, son teslim tarihi yaklaştıkça bu durum yaklaşan olaylar bloğunda ayrıca görüntülenir.

Ödevler dört farklı türde verilebilir:

1. *Gelişmiş Dosya Yükleme:* Eğitmen, ilgili ödevi 1’ den fazla dosya olacak şekilde istiyorsa (1 yazı, 2 resim gibi) istiyorsa ödev türü olarak bu seçenek seçilir.
2. *Tek Dosya Yükle:* Gelişmiş Dosya Yükleme türünden farkı sadece 1 dosyanın gönderilebileceğidir. Diğer tüm özellikleri aynıdır.
3. *Çevrimiçi Yazı:* Öğrencilerin HTML editörünü kullanarak hazırlayabileceği ödevlerdir. Eğitime gönderilen ödev Moodle sayfası olarak görünür.
4. *Çevirimdışı Etkinlik:* Bu ödev türünde sisteme herhangi bir dosya veya doküman yüklemesi yapılmaz. İlgili ödevin sadece duyurulması amaçlanır. Belirlenen tarih geldiğinde eğitmenin istediği şekilde ödev teslimi yapılır.

Hazırlanan bu sistemde de öğrencilerden “Bilgisayarın Tarihi Gelişimi” hakkında araştırma yapıp sisteme yüklemeleri istenmiştir. Daha sonra bu ödevler kurs öğretmeni tarafından notlandırılmıştır.

Sınav: Çoktan seçmeli, kısa cevap, doğru-yanlış, eşleştirme, boşluk doldurma gibi farklı türlerde yapılabilen sınav modülü, Moodle’deki önemli modüllerden biridir. Öğrencilerin verdiği cevaplar sınav bitiminde sistem tarafından anında hesaplanıp öğrencilere bildirilir. Özelleştirilen bu platformda da, kurs dersleri bitiminden sonra sınav modülü üzerinden bir sınav etkinliği yapılmıştır. Kurs sonu yazılı olarak yapılan bitirme sınavının ait notun % 20’ sini, öğrencilerin bu sınavdan aldıkları notlar oluşturmuştur.

Kursa katılan öğrenciler daha önceleri sadece geleneksel sınıf ortamlarında sınava girdiklerini, ilk defa bu uygulamayla bilgisayar üzerinden sınav olduklarını ifade etmişlerdir. Bilgisayarların sınav amaçlı olarak ta kullanıldığının görülmesi, dönüştürücü öğrenme kuramında yer alan “yetişkin eğitiminde öğretmenler öğrenenler üzerinde merak ve şaşkınlık oluşturmalıdır” (Karpiak, 2000; Aktaran: Akpınar, 2010) ilkesi ile örtüştüğü için yetişkinlere yönelik yapılan bu uygulamanın öğrenmeye olumlu yönde etki ettiği söylenebilir.

Anket: Anketler eğitimci tarafından belirlenen bir konu hakkında (verilen ödevin süresi, uygulamaların yeterliliği, eğitimcinin öğrencilere yaklaşımı vb.), diğer kullanıcıların görüşlerine başvurmasını sağlar. Dönüştürücü öğrenme kuramına göre kendi görüşlerinin dikkate alındığını hisseden, demokratik bir ortamda bu görüşlerini ifade edebilen yetişkin bireylerin öğrenmeye karşı motivasyonları artar (Mezirow, 2003). Bu bağlamda anket modülünün kullanılmasının öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlayacağı düşünüldüğünden, hazırlanan platformda da kullanılmıştır.

Yapılan ankette öğrencilere “Moodle ÖYS üzerinden yapılan öğrenme etkinliklerini yeterli buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Anket sorusuna öğrencilerin %85’ i “Evet”, % 15’ i ise “Hayır” cevabını vermişlerdir.

Diğer Etkinlikler

Özelleştirilen Moodle ÖYS' nin, dönüştürücü öğrenme kuramı ilkeleri çerçevesinde uygulanması için bunlarında dışında da bazı etkinlikler düzenlenmiştir.

YouTube' ta Canlı Yayın: YouTube; kullanıcıların çeşitli videoları paylaştığı, diğer videolara yönelik yorumlar yapıp puan verebildikleri büyük bir video paylaşım sitesidir. Dünyada en sık ziyaret edilen üçüncü web sitesi olması (Youtube İstatistikleri, 2016) ve eğitim aracı olarak birçok eğitimci tarafından kullanılması (Horzum, 2010) nedeniyle özelleştirilen Moodle sisteminde YouTube üzerinden canlı yayın etkinliği yapılmıştır. Canlı yayın yapabilme özelliği YouTube' deki en ilginç özelliklerden biridir. Bu uygulama ile yetişkin bireylerin, kendilerini eğitmenin yerine koyarak, görüşlerine değer verildiğini düşünmeleri, deneyimlerini paylaşmaları, içerikleri ilgi çekicibir şekilde sunmaları sağlanmıştır. Bu uygulamada gönüllülük esas alındığı için herhangi bir notlandırma yapılmamıştır. Ayrıca bu etkinlik ile, öğrencilerin YouTube' un farklı amaçlar içinde kullanıldığını görmeleri sağlanmıştır.

Facebook: “Görsel Tasarım” bölümünde verilen Facebook istatistiklerinde de görüleceği üzere, Facebook günümüzde birçok kişi tarafından ziyaret edilen oldukça popüler bir sosyal ağdır. Resim, video, yazı gibi içerik paylaşımında bulunma, arkadaşlık kurma, oyun oynama gibi birçok farklı nedenle kullanılmakta olan Facebook' un, eğitim amacıyla da kullanılmasının motivasyonu arttıracığı düşünülmektedir. Bu görüşü destekleyen bir çalışmada; fizik dersinin Facebook ortamı ile desteklenerek öğretilmesinin öğrencilerin ilgilerini çektiği, oluşturulan Facebook gruplarının ders takibini kolaylaştırdığı ve ders ile ilgili birçok paylaşım yapmalarını sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Keleş ve Demirel, 2011). Bu amaçla “Halkegitimgrubu” adıyla bir Facebook grubu oluşturularak kurs öğrencilerinin Facebook üzerinden de çeşitli paylaşımlar yapmaları sağlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmada ulaşılan bulgular ve bu bulgulara yönelik yapılan yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt amacı; yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin (kontrol grubu) ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan t-testinin sonucu Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5. Kontrol Grubunun Ön test ve Son test Başarı Puanlarına Ait t-testi Analiz Sonuçları

Test	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Öntest	37	39,62	10,41	72	-7,51	0,00
Sontest	37	56,89	9,32			

P<0,05

Tablo 5 incelendiğinde kontrol grubuna ait ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu (p<0,05) sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında kontrol grubu öğrencilerine ait son test başarı ortalamasının ($\bar{X}$ =56,89), ön test başarı ortalamasına göre ($\bar{X}$ =39,62) yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt amacı; DÖK’ e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin (deney grubu), ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan t-testinin sonucu Tablo 6’ da gösterilmiştir.

Tablo 6. Deney Grubunun Ön test ve Son test Başarı Puanlarına Ait t-testi Analiz Sonuçları

Test	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Öntest	32	37,87	11,04	62	-8,47	0,00
Sontest	32	64,25	13,69			

P<0,05

Tablo 6 incelendiğinde deney grubuna ait ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($p<0,05$) sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında deney grubu öğrencilerine ait son test başarı ortalamasının ($\bar{X}=64,25$), ön test başarı ortalamasına göre ($\bar{X}=37,87$) yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrenciler (deney grubu) ile yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin (kontrol grubu) son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan t-testinin sonucu Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Son test Başarı Puanlarına Ait t-testi Analiz Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Deney	32	64,25	13,69	67	2,63	0,010
Kontrol	37	56,89	9,32			

P<0,05

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($p<0,05$) sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalar karşılaştırıldığında deney grubu öğrencilerine ait son test başarı ortalamasının ($\bar{X}=64,25$), kontrol grubu öğrencilerine ait son test başarı ortalamasına göre ($\bar{X}=56,89$)

yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursuna göre öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt amacı; yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, ÖMMA ön test ve ÖMMA son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan t-testinin sonucu Tablo 8' de gösterilmiştir.

Tablo 8. Kontrol Grubu Öğrencilerinin ÖMMA Ön-Test ve ÖMMA Son-Test Puanlarının t-testi Analiz Sonuçları

	Test	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Dikkat- Uygunluk	Ön test	37	2,867	0,208	72	-6,87	0,000
	Son test	37	3,331	0,354			
Güven- Tatmin	Ön test	37	3,012	0,179	72	-7,12	0,000
	Son test	37	3,411	0,290			

Tablo 8 incelendiğinde, her iki alt faktörde de kontrol grubu öğrencilerinin ÖMMA ön test ve ÖMMA son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($p < 0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

“Dikkat-Uygunluk” faktörüne ait ortalamalar karşılaştırıldığında; kontrol grubuna ait ÖMMA ön test puan ortalamalarının ($\bar{X}=2,867$), ÖMMA son test puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,331$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, “Dikkat-Uygunluk” bazında öğrencilerin öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

“Güven-Tatmin” faktörüne ait ortalamalar karşılaştırıldığında ise; kontrol grubuna ait ÖMMA ön test puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,012$), ÖMMA son test puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,411$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre bilgisayar laboratuvarı ortamlarında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunun,

“Güven-Tatmin” bazında öğrencilerin öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

4.5. Beşinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt amacı; DÖK’ e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, ÖMMA ön test ve ÖMMA son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan t-testinin sonucu Tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9. Deney Grubu Öğrencilerinin ÖMMA Ön-Test ve ÖMMA Son-Test Puanlarının t-testi Analiz Sonuçları

	Test	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Dikkat-Uygunluk	Ön test	32	2,002	0,315	62	-19,43	0,000
	Son test	32	3,693	0,377			
Güven-Tatmin	Ön test	32	3,889	0,440	62	-3,47	0,001
	Son test	32	4,199	0,245			

Tablo 9 incelendiğinde, her iki alt faktörde de deney grubu öğrencilerinin ÖMMA ön test ve ÖMMA son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($p < 0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

“Dikkat-Uygunluk” faktörüne ait ortalamalar karşılaştırıldığında; deney grubuna ait ÖMMA ön test puan ortalamalarının ($\bar{X}=2,002$), ÖMMA son test puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,693$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre DÖK’ e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, “Dikkat-Uygunluk” bazında öğrencilerin öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

“Güven-Tatmin” faktörüne ait ortalamalar karşılaştırıldığında ise; deney grubuna ait ÖMMA ön test puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,889$), ÖMMA son test puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,199$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre DÖK’ e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, “Güven-Tatmin” bazında öğrencilerin öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

4.6. Altıncı Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrenciler ile yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, ÖMMA son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan t-testinin sonucu Tablo 10' da gösterilmiştir.

Tablo 10. Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin ÖMMA Son-Test Puanlarının t-testi Analiz Sonuçları

	Grup	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Dikkat- Uygunluk	Deney	32	3,693	0,377	67	4,09	0,000
	Kontrol	37	3,331	0,354			
Güven- Tatmin	Deney	32	4,199	0,245	67	12,06	0,000
	Kontrol	37	3,411	0,290			

Tablo 10 incelendiğinde, her iki alt faktörde de deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin ÖMMA son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($p < 0,05$) sonucuna ulaşılmıştır.

“Dikkat-Uygunluk” faktörüne ait ÖMMA son test puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,331$), deney grubuna ait ÖMMA son test puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,693$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursuna göre “Dikkat-Uygunluk” bazında öğrencilerin öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

“Güven-Tatmin” faktörüne ait ortalamalar karşılaştırıldığında ise; kontrol grubuna ait ÖMMA son test puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,411$), deney grubuna ait ÖMMA son test puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,199$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunun, yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursuna göre “Güven-Tatmin” bazında öğrencilerin öğretim materyallerine yönelik motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir.

4.7. Yedinci Alt Amaca Yönelik Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile ilgili deney grubu öğrencilerin görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaçla deney grubu öğrencilerine “Eğitsel Web Sitesi Ölçeği” uygulanmıştır. Ancak 22, 26, 27, 28, 29, 39 ve 41 numaralı maddelerdeki özellikler özelleştirilen sistemde bulunmadığından bu maddeler yapılan analizlerde değerlendirilmemiştir. DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile ilgili deney grubu öğrencilerinin görüşleri Tablo 11' de maddeler halinde, Tablo 12' de ise faktör bazında analiz edilmiştir.

Tablo 11. DÖK' e Göre Özelleştirilmiş Moodle ÖYS İle İlgili Deney Grubu Öğrencilerinin Görüşlerinin Madde Bazında Sonuçları

Eğitsel Web Sitesinin Özellikleri		$\bar{X}$	SS	Cevap Aralığı
Hedefler				
M1	Hedefler açıkça belirtilmiştir.	3,812	0,470	Çok İyi
M2	Hedefler öğrenci düzeyine uygundur.	3,312	0,780	Çok İyi
M3	Hedefler gerçekleştirilebilir özelliktedir.	3,031	0,537	İyi
M4	Hedef kitlenin sahip olması gerekli önkoşul bilgiler belirtilmiştir.	1,437	0,618	Zayıf
İçerik				
M5	Sitenin içeriği günceldir.	3,781	0,420	Çok İyi
M6	İçerik, nesnel (objektif) bilgi sunmaktadır.	3,687	0,470	Çok İyi
M7	İçerik, hedeflerle tutarlıdır.	3,312	0,780	Çok İyi
M8	Yazım ve dilbilgisi kurallarına uygun bir dil kullanılmaktadır.	3,906	0,296	Çok İyi
M9	İçerik, öğrencinin gelişim özelliklerine uygundur.	3,750	0,508	Çok İyi
M10	İçerik, ırk, din, politika, cinsiyet yanlılığı ve şiddet unsurlarından bağımsızdır.	3,968	0,176	Çok İyi
M11	Ticari amaçlı tanıtım, reklam içermemektedir.	4,000	0,000	Çok İyi

M12	Sitede geçen terimler için açıklayıcı bir sözlük bulunmaktadır.	3,968	0,176	Çok İyi
Öğrenme-Öğretme Süreci ve Değerlendirme				
M13	Öğretimsel etkileşimler hedeflere uygundur.	3,718	0,456	Çok İyi
M14	Belirli bir öğretim stratejisi, öğrenme kuramı temel alınmaktadır.	3,562	0,618	Çok İyi
M15	Eğitsel içeriğe uygun alıştırma ve uygulama olanakları sunulmaktadır.	3,531	0,761	Çok İyi
M16	Sitede yer alan eğitsel etkinlikler güdüleyicidir.	3,593	0,665	Çok İyi
M17	Sitedeki eğitsel etkinliklerin etkileşim düzeyi yüksektir.	3,687	0,470	Çok İyi
M18	Farklı öğrenme biçimleri dikkate alınmaktadır.	3,375	0,659	Çok İyi
M19	Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri bulunmaktadır.	3,781	0,490	Çok İyi
Tasarım ve Görsel Bileşenler				
M20	Resim(ler) içeriği ifade etmede etkili biçimde kullanılmıştır.	3,781	0,420	Çok İyi
M21	Video(lar) içeriği ifade etmede etkili biçimde kullanılmıştır.	3,718	0,456	Çok İyi
M23	Sitenin tasarımı, görsel tasarım ilkeleriyle uyumludur.	3,718	0,456	Çok İyi
Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı				
M24	Site, kolaylıkla gezilebilmektedir.	3,625	0,609	Çok İyi
M25	Site içerisindeki bağlantılar hatasız çalışmaktadır.	4,000	0,000	Çok İyi
Gizlilik ve Güvenlik				
M30	Site, kullanıcı gizliliğini sağlamaktadır.	3,937	0,245	Çok İyi
M31	Site içeriğinin kaynak ya da kaynakları açıkça belirtilmiştir.	2,843	0,368	İyi

M32	Sitenin güncelleme bilgisi verilmektedir.	0,000	0,000	Gözlenmedi
M33	İçeriği hazırlayan kişi ya da kurumun iletişim adresi açıkça belirtilmiştir.	4,000	0,000	Çok İyi
Teknik Özellikler				
M34	Sitede öğrenci yönetim sistemi (öğrenci kayıtlarını tutma vb. işlevler) etkindir.	3,656	0,545	Çok İyi
M35	Gerekli teknik özellikler (çözünürlük, tarayıcı ayarları) belirtilmiştir.	3,937	0,245	Çok İyi
M36	Yardım ve ipuçları sunma özellikleri bulunmaktadır.	2,656	0,653	İyi
M37	Yorum ekleme, forum, anket gibi etkileşim olanakları sunulmaktadır.	4,000	0,000	Çok İyi
M38	Sitede kullanılan resim(ler) yüksek kalitededir.	3,687	0,535	Çok İyi
M40	Sitede kullanılan video(lar) yüksek kalitededir.	3,812	0,396	Çok İyi

Tablo 12. DÖK' e Göre Özelleştirilmiş Moodle ÖYS İle İlgili Deney Grubu Öğrencilerinin Görüşlerinin Faktör Bazında Sonuçları

Eğitsel Web Sitesinin Özellikleri	$\bar{X}$	SS	Cevap Aralığı
Hedefler	2.898	0,316	İyi
İçerik	3,796	0,121	Çok İyi
Öğrenme-Öğretme Süreci ve Değerlendirme	3,607	0,188	Çok İyi
Tasarım ve Görsel Bileşenler	3,739	0,264	Çok İyi
Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı	3,656	0,410	Çok İyi
Gizlilik ve Güvenlik	2,601	0,260	İyi
Teknik Özellikler	3,625	0,194	Çok İyi

Tablo 12’ de ölçeğin birinci faktörü incelendiğinde, öğrencilerin “Hedefler” faktörüne verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

Ölçeğin ikinci faktörü olan “İçerik” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

Ölçeğin üçüncü faktörü olan “Öğrenme-Öğretme Süreci ve Değerlendirme” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

Ölçeğin dördüncü faktörü olan “Tasarım ve Görsel Bileşenler” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

Ölçeğin beşinci faktörü olan “Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

Ölçeğin altıncı faktörü olan “Gizlilik ve Güvenlik” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

Ölçeğin yedinci faktörü olan “Teknik Özellikler” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgular bölümünde ulaşılan sonuçların değerlendirilmesi, yorumlanması ve benzer çalışmalardaki sonuçlar perspektifinde karşılaştırılmaları üzerinde durulmuştur.

5.1. Sonuç

Araştırmanın birinci alt amacı; yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin (kontrol grubu) ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda kontrol grubuna ait ön test ve son test puanları arasında, son test lehine anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Yılmaz (2012) ve Gökova (2010) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Yılmaz (2012) tarafından C# Programlama dersinde, çoklu ortam tasarım ilkelerine göre hazırlanmış materyallerin Moodle ÖYS üzerinden kullanılmasının yüksek öğrenim öğrencilerinin bilişsel yüklerine ve ders başarılarına etkisini araştırmak amacıyla yapılan ve Gökova (2010) tarafından temel bilgisayar uygulamaları dersinde öğrencilerin öğrenme stillerine göre tasarlanan öğrenme içerik yönetim sisteminin öğrenci başarısına etkisinin araştırıldığı çalışmalarda, kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanlarında artış olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin (deney grubu), ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda deney grubuna ait ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Yılmaz (2012) ve Gökova (2010) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik

göstermektedir. Yılmaz (2012) tarafından C# Programlama dersinde, çoklu ortam tasarım ilkelerine göre hazırlanmış materyallerin Moodle ÖYS üzerinden kullanılmasının yüksek öğrenim öğrencilerinin bilişsel yüklerine ve ders başarılarına etkisini araştırmak amacıyla yapılan ve Gökova (2010) tarafından temel bilgisayar uygulamaları dersinde öğrencilerin öğrenme stillerine göre tasarlanan öğrenme içerik yönetim sisteminin öğrenci başarısına etkisinin araştırıldığı çalışmalarda, deney grubu öğrencilerinin son test başarı puanlarında artış olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrenciler (deney grubu) ile yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin (kontrol grubu) son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Yılmaz (2012) ve Gökova (2010) tarafından yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Yılmaz (2012) tarafından C# Programlama dersinde, çoklu ortam tasarım ilkelerine göre hazırlanmış materyallerin Moodle ÖYS üzerinden kullanılmasının yüksek öğrenim öğrencilerinin bilişsel yüklerine ve ders başarılarına etkisini araştırmak amacıyla yapılan ve Gökova (2010) tarafından temel bilgisayar uygulamaları dersinde öğrencilerin öğrenme stillerine göre tasarlanan öğrenme içerik yönetim sisteminin öğrenci başarısına etkisinin araştırıldığı çalışmalarda; deney grubu öğrencilerinin son test başarı puanlarının, kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanlarından yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt amacı; Yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, öğretim materyallerine yönelik motivasyon ön test ve motivasyon son test başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda her iki faktörde de, son test lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Araştırmanın beşinci alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, öğretim materyallerine yönelik motivasyon ön test ve motivasyon son test başarı puanları

arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda her iki faktörde de, son test lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Araştırmanın altıncı alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrenciler ile yalnızca bilgisayar laboratuvarı ortamında yüz yüze verilen bilgisayar işletmenliği kursunu alan öğrencilerin, öğretim materyallerine yönelik motivasyon son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda her iki faktörde de, deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Araştırmanın yedinci alt amacı; DÖK' e göre özelleştirilmiş Moodle ÖYS ile ilgili deney grubu öğrencilerin görüşlerini değerlendirmektir. Yapılan analiz sonuçları şu şekildedir:

Kursa katılan öğrencilerin ölçekteki “Hedefler” faktörüne ait ortalamaları “İyi” aralığındadır ($\bar{X}=2,898$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından dokuzuncu sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “Hedefler” faktörüne ait ortalamaların “İyi” aralığında olmasının nedenleri; Moodle ÖYS ile desteklenerek verilen eğitimde yetişkin bireylerden istenen hedeflerin dönüştürücü öğrenme kuramının ilkeleri gereği açıkça belirtilmiş olması, gerçekleştirilebilir düzeyde olması ve yetişkinlerin günlük yaşamlarında kullanabilecekleri hedefler olması gibi nedenler olabilir.

Ölçeğin ikinci faktörü olan “İçerik” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,796$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “İçerik” faktörüne ait ortalamaların “Çok İyi” aralığında olmasının nedenleri; yapılan etkinliklerle site içeriğinin sık sık güncellenmesi, herhangi siyasi bir görüşten bağımsız olması, yazım ve dilbilgisi kurallarına dikkat edilmesi, ticari amaçla yapılmadığı için reklam içermemesi, yapılan etkinlik gereği bilinmeyen terimleri açıklamak amacıyla bir sözlük bulunması gibi nedenler olabilir.

Ölçeğin üçüncü faktörü olan “Öğrenme-Öğretme Süreci ve Değerlendirme” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların “Çok İyi”

aralığında olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,607$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “Öğrenme-Öğretme Süreci ve Değerlendirme” faktörüne ait ortalamaların “Çok İyi” aralığında olmasının nedenleri; yapılan öğretimin dönüştürücü öğrenme kuramı temel alınarak yapılması, yetişkinlerin motivasyonlarını artırıcı etkinliklerin yapılması, yapılan etkinliklerin ve içeriğin farklı öğrenme biçimlerini dikkate alarak farklı şekillerde sunulması, öğrencilerin birbirlerini değerlendirmesine de olanak sağlayan ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yapılması gibi nedenler olabilir.

Ölçeğin dördüncü faktörü olan “Tasarım ve Görsel Bileşenler” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,739$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “Tasarım ve Görsel Bileşenler” faktörüne ait ortalamaların “Çok İyi” aralığında olmasının nedenleri; Moodle platformuna ait tasarımın, dönüştürücü öğrenme kuramı ilkesi gereği daha önce farklı amaçlarla kullandığı bir sosyal ağ sitesinin tasarımına benzetilmesi ve kullanılan videoların güdülenmeyi engelleyecek detaylardan arındırılmış olmaları olabilir.

Ölçeğin beşinci faktörü olan “Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,656$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı” faktörüne ait ortalamaların “Çok İyi” aralığında olmasının nedenleri; platformun çok fazla dallandırılmamasına dikkat edilmesi ve tüm bağlantıların daha önceden test edilerek kontrol edilmiş olmaları olabilir.

Ölçeğin altıncı faktörü olan “Gizlilik ve Güvenlik” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “İyi” aralığında olduğu görülmektedir ($\bar{X}=2,601$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı” faktörüne ait ortalamaların “İyi” aralığında olmasının nedenleri; kullanıcılara ait bilgilerin sadece kendi oturumları açıkken görünmesi ve kendi istekleri

dışında bu bilgilerin paylaşımlarının yapılmaması, platformun en altında platform yöneticisinin iletişim bilgilerinin açık şekilde verilmesi gibi nedenler olabilir.

Ölçeğin yedinci faktörü olan “Teknik Özellikler” faktörü incelendiğinde, öğrencilerin verdikleri cevaplara ait ortalamaların cevap aralığı olarak “Çok İyi” aralığında olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,625$). Bu sonuç, Akkağıt (2014) tarafından yapılan çalışmadaki ortalamadan daha yüksektir. Yapılan bu çalışmada, “Teknik Özellikler” faktörüne ait ortalamaların “Çok İyi” aralığında olmasının nedenleri; platformda kullanılan video ve resimlerin görüntü kalitesinin yeterli olması, platform içerisinde anket, forum gibi etkinliklerin olması, platformun kullanımını anlatan yardım amaçlı hazırlanmış bir Power Point dosyasının bulunması ve platformda öğrenci verilerine ait kayıtlarının tutulduğu MySQL desteğinin bulunması gibi nedenler olabilir.

5.2. Öneriler

Bu çalışmada dönüştürücü öğrenme kuramına göre hazırlanmış bir Moodle ÖYS ile, yetişkin bireylere “Bilgisayar İşletmenliği” kursu verilmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde aşağıdaki maddelerde bazı öneriler sunulmuştur.

1. Yapılan çalışmada öğretim platformu olarak günümüzde birçok kişi tarafından kullanılan ve eğitim yönünden zengin bileşenleri olan Moodle ÖYS kullanılmıştır. Çalışmada sonunda yetişkin eğitiminde Moodle ÖYS’ nin oldukça yararlı olduğunu gösteren sonuçlara ulaşılmıştır. Bu alanda yapılacak benzer çalışmalarda da diğer ÖYS’ lerin etkileri araştırılabilir.
2. Yapılan çalışmadaki ÖYS özelleştirilirken yetişkin öğrenme kuramlarından dönüştürücü öğrenme kuramı dikkate alınmıştır. Bu alanda yapılacak diğer çalışmalarda da farklı yetişkin öğrenme kuramlarının etkileri araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. ve Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
- Akçay, C. R. (2012). Dönüştürücü Öğrenme Kuramı Ve Yetişkin Eğitiminde Dönüşüm. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 41(196), 5-20.
- Akkağıt, ř. F. (2014). *Benzeşim ve Animasyon Kullanılan Web Tabanlı Öğretimin Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin “Elektrik ve Manyetizma” Ünitesindeki Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Akkoyunlu, B. (2008). Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme. *8th International Educational Technology Conference (IETC 2008)*, s. 6-9, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akpınar, B. (2010). Transformatif Öğrenme Kuramı: Dönüşerek ve Değişerek Öğrenme, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 185-198.
- Akpınar, Y. (1999). *Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uygulamalar*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Aksoy, M. (2008). *Yaşam Boyu Öğrenme ve Kariyer Rehberliği İlkelerinin İstihdam Edilebilirliğe Etkileri: Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama*, Yayınlanmış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktan, C. (2007). Yüksek Öğretimde Değişim: Global Trendler ve Yeni Paradigmalar, *Yaşar Üniversitesi Yayını*, İzmir.
- Alkan, C. (2011). *Eğitim Teknolojisi* (8. Baskı). Ankara, Anı Yayıncılık.
- Altınparmak, M., Kurt, İ. D. ve Kapıdere, M. (2011). E-Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri, *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, s. 319-327. İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Aslantürk O. (2002), *SCORM Tabanlı Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Yönetim Sistemi Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ateş, A. (2013). Eğitsel Web Sitelerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Ölçek Önerisi, *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-16.
- Atik Kara, D. ve Kürüm, D. (2007). Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Yaşam Boyu Öğrenme” Kavramına Yükledikleri Anlam (Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tokat.
- Aydın, C. Ç. ve Biroğul, S. (2013). E-Öğrenmede Açık Kaynak Kodlu Öğretim Yönetim Sistemleri ve Moodle, *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1 (2), 31-36.
- Ayhan, S. (1988). *Halk Eğitiminde Katılma "Ankara" daki Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılanların Demografik Özellikleri, Katılmalarını Gündüleyen Etmenler ve Programa İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilir M. (2005). Herkes İçin Eğitim: Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Türkiye’de Temel Eğitim Sorunu. *Yaşam Boyu Öğrenme Sempozyum Bildirileri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Brunner, E. D. (1959). An Overview of Adult Education Research, USA.
- Bülbül, S. (1987). Dünyada ve Ülkemizde Yaygın Eğitim. *Türk Eğitim Derneği 11. Eğitim Toplantısı Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi*.
- Bülbül, S. (1991). *Halk Eğitimine Giriş*. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Büyükdüvenci, S. (1983). Yaşam Boyu Eğitim Felsefesi Üzerine, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(2), 225-242.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (15.baskı). Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.

- Candy, P. C. (2002). *Lifelong Learning and Information Literacy*. Paper prepared for UNESCO, the U.S. National Commission on Libraries and Information Science, and the National Forum on Information Literacy. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Philip_Candy/publication/268299706_Lifelong_Learning_and_Information_Literacy/links/55d4eb9308ae6788fa352834.pdf, (Retrieved August, 2016).
- Castillo, A., Clunie, T. C., Clunie, G. and Rodriguez, K. (2012). A System For Mobile Learning: A Need in A Moving World. *Procedia Social and Behavioral Sciences* (83) 819 – 824.
- Celep, C. (2003). *Halk Eğitimi* (3. Baskı). Ankara, Anı Yayıncılık.
- Chapman, J. and Aspin, D. (1997). *Schools As Centres of Lifelong Learning for All*. Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED411884.pdf>, (Retrieved October, 2016).
- Coşkun, A. (2012). *Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılan Yetişkinlerin Beklentilerinin ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi (Tuzla Örneği)*.Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çeliköz, N. (1996). *Bilgisayar Destekli Öğretim İçin Özel Ders Türünde Bir Ders Yazılımının Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, Ş. (1999). Halk Eğitim Merkezlerinde Görevli Öğretmenlerin Birer Yetişkin Eğitimci Olarak Eğitim İhtiyaçları. *Milli Eğitim Dergisi*, 142.
- Demirel, M. (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve Teknoloji. *Proceedings of 9th. International Educational Technology Conference*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Demirel, Ö. (2001). *Eğitim Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara, Pegem Yayınevi Yayıncılık.
- Dewey, J. (2010). *Günümüzde Eğitim* (Çev. Ata, B., Öztürk, T.). Ankara. (Eserin aslının yayın tarihi 1970).

- Devlet Planlama Teşkilatı Özel İhtisas Komisyon Raporu*, (2001).
http://www.eduser.com.tr/upload/dosya/34_dpt8.kalkinmaplanihayatbo.pdf,
(Erişim tarihi: Nisan, 2016).
- Dinevski, D. ve Dinevski, I. V. (2004). The Concepts of University Lifelong Learning Provision in Europe. *Transition Studies Review*, 11(3), 227-235.
- Diker Coşkun, Y. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Diker Coşkun, Y. ve Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 42, 108-120.
- Dirkx, J. M. (1998). Transformative Learning Theory in The Practice of Adult Education: An Overview, *Paace Journal of Lifelong Learning*, Vol (7), 1-14.
- Doğan, A. (2008). *Halk Eğitim Merkezleri'nde Halkla İlişkiler Kapsamında Afet Bilinçlendirmesi (Erzurum Halk Eğitim Merkezi Örneği)*, Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Doğan, N. ve Şen, Ş. (2007). Bilimsel Dergiler için Bir İçerik Yönetim Sistemi Tasarımı ve Uygulaması. *Politeknik Dergisi*, 10(4), 353-361.
- Duman, A. (2000). *Yetişkinler Eğitimi*. (2. Baskı). Ankara, Ütopya Yayınları.
- Elçiçek, M. (2015). *Mobil Öğrenme Yönetim Sisteminin Öğrenenlerin Akademik Başarısı Ve Tutumları Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Elmas, Ç., Doğan, N., Biroğul, S. ve Koç, M. S. (2008). Moodle Eğitim Yönetim Sistemi ile Örnek Bir Dersin Uzaktan Eğitim Uygulaması. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 53-62.
- Erdamar, G. (2011). Yaşam Boyu Öğrenme, Özcan Demirel (Editör). *Eğitimde Yeni Yönelimler*. Pegem Akademi Yayıncılık, s. 219-236.

- Erden, M. (2012). *Eğitim Bilimlerine Giriş* (6. Baskı). Ankara, Arkadaş Yayınevi.
- Ergüzen A, Basal A ve Erel S. (2012) A New Forum Framework Integrated Into Content. *Energy Education Scienceand Technology*, 4,799–806.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara, Meteksan Matbaası.
- Geray, C. (1994). Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 3(6).
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*. Ankara, İmaj Yayınları.
- Christie, M., Carey, M., Robertson, A. and Grainger, P. (2015). Putting Transformative Learning Theory Into Practice. *Australian Journal of Adult Learning*,55 (1), pp 10-30.
- Gökova, V. (2010). *Temel Bilgisayar Uygulamaları Dersinde Öğrencilerin Öğrenme Stillerine Göre Tasarlanan Öğrenme İçerik Yönetim Sisteminin Öğrenci Başarisına Etkisi*, Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Griffin, C. (1999). Lifelong Learning and The Social Democracy. *International Journal of Lifelong Education*, 18(5), 329-342.
- Gülbahar, Y. (2012). *E-Öğrenme* (2.baskı). Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- Gürgeç, O. (2010). *Halk Eğitimi Merkezlerince Yürütölen Yetişkinler Okuma-Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programının Etkililiğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güyer, T. ve Üstündağ, M. T. (2008). Öğrenme Yönetim Sistemleri ve ÖrneK Uygulama. H. İ. Yalın (Editör). *İnternet Temelli Eğitim İçinde*. Nobel Yayıncılık.

- Hagen, B. J. (2002, March). *Lights, Camera, Interaction: Presentation Programs and The Interactive Visual Experience*. Paper presented at the Society for Information Technology and Teacher Education International Conference, Nashville, Tennessee/USA.
- Haseski, H. İ., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2015). Türkiye’ de Yaşam Boyu Öğrenme ve Yansımaları. Akkoyunlu, B., İşman A. ve Odabaşı, H. F. (Editörler) Eğitim Teknolojileri Okumaları 2015 içinde (41-64). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Hassan, H., Hassan, F., Dahalan, N., Zakaria, Z. and Mohd Nor, W. A. (2011, November) Evaluating Mathematics E-Learning Materials: Do Evaluators Agree With Distance Learners. *The 3rd International Conference on e-Learning ICEL*, 23-24, Bandung, Indonesia.
- Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP)*, (2016). <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=46033&l=1>, (Erişim tarihi: Eylül, 2016).
- Holmes, A. (2002). *Lifelong Learning*. Oxford, Capstone Publishing.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 Araçlarından Haberdarlığı, Kullanım Sıklıkları ve Amaçlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 603-634.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim* (4. Baskı). Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Jarvis, P. (2009). *The Routledge International Handbook of Lifelong Learning*. London, Routledge Publishing.
- Kalenda, J. (2014). Development of Non-Formal Adult Education in The Czech Republic. *Social and Behavioral Sciences* (174), 1077 – 1084.
- Karasar, Ş. (2004), Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(4), 16.
- Keleş, E. ve Demirel, P. (2011, Eylül). Bir Sosyal Ağ Olarak Facebook’un Formal Eğitimde Kullanımı. *5. International Computer and Instructional Technologies Symposium*, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Elazığ.

- Kıncal, R. Y. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*. (2. Baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kirişcioğlu, S. ve Başdaş, E., (2007). Moodle Platformu İle İnternet Destekli Eğitim ve Uygulama Örneği. *1. Uluslar arası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*, s. 997-1013, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çanakkale.
- Knapper, C. and Cropley, A. (2000). *Lifelong Learning in Higher Education*. London, Kogan Page.
- Knowles, M. S. (1996). Adult Learning In R. L, Craig (Editor), *ASTD Training & Development Handbook: A Guide To Human Resource Development*. New York, McGraw Hill, p. 254-265.
- Koç, G. (2005). Yaşam Boyu Öğrenme. Özcan Demirel (Editör), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (1.Baskı). Ankara, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Kulich, J. (1982). Lifelong Education and The Universities: A Canadian Perspective. *International Journal of Lifelong Education*, 1(2), 123–142.
- Kurbanoglu S. ve Akkoyunlu B. (2002). Öğretmen Adaylarına Uygulanan Bilgi Okuryazarlığı Programının Etkililiği ve Bilgi Okuryazarlığı Becerileri ile Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Arasındaki İlişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 98-105.
- Kurt, İ. (2000). *Yetişkin Eğitimi*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kutu, H. ve Sözbilir, M. (2011). Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketinin Türkçe'ye Uyarlanması: Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(1), 292-312.
- Lieb, S. (1991). *Principles Of Adult Learning*. Retrieved from http://carrie-ekey.com/handouts/Rotterdam2012/Eu_Coaches_Conf2_Rott_Day_1_A4.pdf, (Retrieved May 28, 2014).

- Lowe, J. (1985). *Dünya'da Yetişkin Eğitime Toplu Bakış* (Çev. Turhan Oğuzkan). Ankara. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayını. (Eserin aslının yayın tarihi, 1985).
- Mahiroğlu, A. (2005). Avrupa Birliği Ülkelerinde Yeni Eğitim Politikaları ve Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi, Avrupa Birliği Özel Sayısı*, 167.
- Mezirow, J. (2003). Transformative Learning as Discourse. *Journal of Transformative Education*, 1(1), 58-63.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen Dünyada Yetişkin Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35 (1), 55-60.
- Murphy, T. F. M. (1999). *Power and Knowledge in Education: A Critical Exploration of Lifelong Learning*. Published doctoral dissertation, Northern Illinois University, Illinois, USA.
- Muscara, M., Beercock, S. (2010). The Wiki – A Virtual Home Base For Constructivist Blended Learning Courses. *Procedia Social and Behavioral Sciences*,(2), 2885–2889.
- Neagu, G. (2014). Determinants Factors of Adult Participation in Education. *Social and Behavioral Sciences*, (142) 473 – 480.
- Neuman, T. (1996). *Critically Reflective Learning in A Leadership Development Context*. Unpublished doctoral dissertation, University of Wisconsin, Madison, USA.
- Neville, P, O'Dwyer, M; Power, M. J. (2014) The Social Value of Community-Based Adult Education in Limerick City. Adult Learner. *The Irish Journal of Adult and Community Education*, 42-56.
- Okçabol, R. (1987). Ülkemizde Yaygın Eğitimde Araştırmalar. *Yaygın Eğitim ve Sorunları*.

- Okçabol, R. (1996). *Halk Eğitimi* (2. Basım). İstanbul, Der Yayınları.
- Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi)*. Ankara, Ütopya Yayınevi.
- Onur, B. (1986). *Gelişim Psikolojisi*. Ankara, İmge Yayınevi.
- Onur, B. (1997). *Gelişim Psikolojisi* (5. Baskı). Ankara, İmge Kitabevi.
- Onur, B. (2004). *Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik - Yaşlılık – Ölüm*. Ankara, İmge Yayınevi.
- Önal, A., Kaya, A. ve Draman, S. E. (2006). Açık Kaynak Kodlu Çevrimiçi Eğitim Yazılımları. *Akademik Bilişim*, 9-11.
- Özcan, M. (2012). *Arap Dili Eğitimi Anabilim Dalı Hazırlık Sınıfı İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Uygun ve Moodle Eğitim Yönetim Sistemi Destekli Müfredat Önerisi*. Yayımlanmış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özcan, A. (2008). *Avrupa Birliği'nin Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri Avrupa Birliği Resmi Belgelerindeki Yaşam Boyu Öğrenme Yaklaşımının İncelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, K. (1987). Ülkemizde Yaygın Eğitimi Nasıl Daha Etkili ve Verimli Duruma Getirebiliriz. *Türk Eğitim Derneği 11. Eğitim Toplantısı Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi*.
- Pekdağ, B. (2010). Kimya Öğretiminde Alternatif Yollar: Animasyon, Simülasyon, Video ve Mültimedya ile Öğrenme, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7(2), 79-110.
- Polat, C. ve Odabaş, H. (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı. *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*, s. 27-30, Antalya Üniversitesi, Antalya.
- Renshaw, C. E. and Taylor, H. A. (2000). The Educational Effectiveness of Computer – Based Instruction. *Computers and Geosciences*, 26(6), 677-682.
- Rojko, A., Hercog, D. and Jezernik, K. (2010). E-Training in Mechatronics Using Innovative Remote Laboratory. *Mathematics and Computers In Simulation*, (82) 508–516.

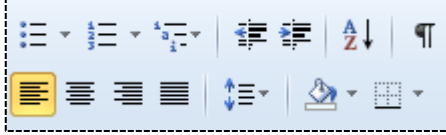
- Sava, S., Malita, L. and Nuissl, E. (2010). Quality of The Online Delivery in The European Master in Adult Education, *Procedia Social and Behavioral Sciences*,(9) 1687–1691.
- Seçilmiş, A. (1996). *Halk Eğitim Merkezlerindeki Halkla İlişkiler Çalışmalarının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin, İ. (1987). Ülkemizde Yaygın Eğitimi Nasıl Daha Etkili ve Verimli Duruma Getirebiliriz. *Türk Eğitim Derneği 11. Eğitim Toplantısı Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi*.
- Sze-yenga, F., Maznah, R. and Hussain, R. (2010). Self-Directed Learning In A Socioconstructivist Learning Environment. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (9), 1913–1917.
- Şahin İzmirli, Ö., Odabaşı, H, F. ve Kabakçı Yurdakul, I. (2012). Dönüştürücü Öğrenme Kuramı ve Öğretmen Yetiştirme Üzerine Kavramsal Bir Çözümleme, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3), 169-177.
- Şahoğlu, B. (2010). *Halk Eğitim Merkezlerinde Düzenlenen Kurslara Devam Eden Yetişkinlerin Katılım Amaçları ve Kurslara İlişkin Görüşleri*, Yayımlanmış yüksek lisans, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şenol, M. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Tutumlarının İncelenmesi ve Bilgisayar Dersi İçin Öğrenme Stilleri Göz Önüne Alan Bir Metodolojinin Geliştirilmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Tanır, M. (2006). *Türkiye’de Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi Ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taşpınar, M. (2013). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara, Edge Akademi Yayıncılık.
- Taylor, E. W. (1998). *The Theory and Practice of Transformative Learning: A Critical Review*. Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education, Center on

- Education and Training for Employment, Retrieved from: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED423422.pdf>, (Retrieved, November, 2016).
- Taylor, E. W. (2000). *Learning As Transformation: Critical Perspectives On A Theory In Progress*, San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (17. Baskı). Ankara, Yargı Yayınları.
- Titmus, C., Buttedahl, P., Ironside, D. and Lengrand, P. *Yetişkin Eğitimi Terimleri* (Çev. F.Oğuzkan). Ankara. (Eserin aslının yayın tarihi 1985).
- Torres, R. M. (2002). Lifelong Learning in The North, Education For All in The South. *Integrating Lifelong Learning Perspectives*, 3-12.
- Uzunboylu, H. (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (1. Baskı). Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ültanır, E. ve Ültanır, G. (2005). Estonya, İngiltere ve Türkiye’ de Yetişkin Eğitiminde Profesyonel Standartlar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-23.
- Ünal, L. I. (2006). “Yaşam Boyu Öğrenme”: Bir Müebbet Mahkumiyet mi?”. *Ölçü Dergisi*, 12, 96-103.
- Ünal, S. ve Ada, S. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (1. Baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Wain, K. (1989). The Case of Lifelong Education-A Reply to Rozycki. *Educational Theory*, 39(2), 151-162.
- Yanar, H. (2011). *Afyon İli Halk Eğitim Merkezindeki Takı Tasarımı Dersinin İncelenmesi*, Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yapıcı, B. (2010). *Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Kapsamında Verdiği Bilgisayar Eğitimlerinin Değerlendirilmesi (İsmek Örneği)*, Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Yazar, T. (2012). Yetişkin Eğitiminde Hedef Kitle, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 21-30.
- Yıldırım, M. (2009). *Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Yaygın Eğitim ve Halk Eğitim Merkezleri*. Ankara, Gazi Kitabevi.
- Yıldız, A. (2002). *Türkiye’de Yetişkin Eğitimi Araştırmaları: Amaç, Kapsam, Yöntem ve Eğilimler*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, A. (2004). Türkiye’deki Yetişkin Eğitimi Araştırmalarına Toplu Bakış, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37, 78-97.
- Yıldız, A. ve Uysal, M. (2009). *Yetişkin Eğitimi*. İstanbul, Kalkedon Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2012). *C# Programlama Dersinde, Çoklu Ortam Tasarım İlkelerine Göre Hazırlanmış Materyallerin Moodle Öğrenme Yönetim Sistemi Üzerinden Kullanılmasının Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Bilişsel Yüklerine ve Ders Başarılarına Etkisi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yorulmaz, M. (2010). Öğrenme ve İçerik Yönetim Sistemi (Moodle)-Başlangıç Kullanım Klavuzu. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Yorulmaz, M., Yasemin, A. ve Şimşek, C. (2009). Akademisyenler için Web İçerik Yönetim Sistemi, *Akademik Bilişim’09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, s. 165-170, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Youtube İstatistikleri*, (2016). <http://www.sibelhos.com/youtube-istatistikleri-2016>, (Erişim tarihi: Ağustos, 2016).

EKLER

Ek 1. Akademik Başarı Testi

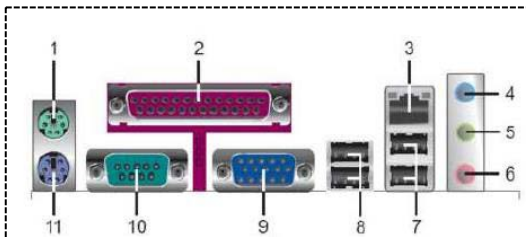

1) Microsoft Word 2010 programında yer alan yukarıdaki şekil ile ilgili aşağıdaki işlemlerden hangisi yapılabilmektedir?

- A) Stiller ile ilgili işlemler
- B) Yazı Tipi ile ilgili işlemler
- C) Paragraf ile ilgili işlemler
- D) Sayfa yapısı ile ilgili işlemler

2) Aşağıdaki dosyalardan hangisi Microsoft Windows 7 işletim sisteminde bir yazılımın bilgisayara yüklenmesini sağlayan dosyalardan biri değildir?

- A) İnstall Dosyası
- B) Exe Dosyası
- C) System32 Dosyası
- D) Setup Dosyası

3) Bir bilgisayarda bulunan yukarıdaki girişlerden 7. ve 8. girişi

gösteren port aşağıdakilerden hangisidir?

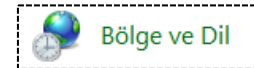
- A) HDMİ Portu
- B) LPT Portu
- C) USB Portu
- D) PS/2 Portu

4) Bilgisayarda kullanılan aşağıdaki bellek kapasite birimlerinin büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) KB-TB-GB-MB
- B) TB-KB-MB-GB
- C) GB-MB-KB-TB
- D) KB-MB-GB-TB

5) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi bir web sayfası adresine örnek olarak verilebilir?

- A) www.bilgisayarbilisim.com
- B) http://.siirt.gov.net
- C) ftp://moys.siirt.edu.tr
- D) www.mayonez.net

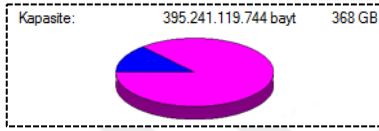
6) Microsoft işletim sisteminde yer alan yukarıdaki denetim masası ögesi ne işe yarar?

- A) İnternete bağlanmayı sağlar
- B) Yeni bir program eklemeye yarar
- C) Klavye ayarlarının yapıldığı yerdir

D) Para birimi, saat ve tarih ayarlarının yapıldığı yerdir

7) Microsoft Windows 7 işletim sisteminde çoklu ortam medyalarının çalıştırıldığı program aşağıdakilerden hangisidir?

- A) XPS Görüntüleyicisi
- B) Windows Media Player
- C) WordPad
- D) Microsoft Word

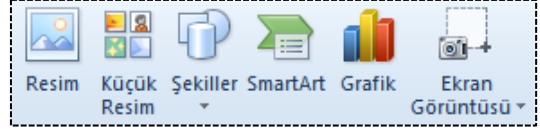

8) Yukarıdaki şekilde gösterilen diskin kapasite özelliklerinin gösterildiği pencereye nasıl ulaşılır?

- A) Her hangi bir sürücüsü üzerinde sağa tıklayarak
- B) Bilgisayarım simgesine sağa tıklayarak
- C) Denetim masası üzerinde sağa tıklayarak
- D) Herhangi bir klasör üzerinde sağa tıklayarak

9) Bilgisayar kapatıldığında üzerindeki bilgilerin kaybolduğu geçici bellek çeşidi hangisidir?

- A) RAM Bellek
- B) USB Bellek
- C) Hard disk
- D) EPROM Bellek

10) Yukarıdaki şekilde gösterilen Microsoft Word 2010 programında hangi işlemler yapılabilmektedir?

- A) Paragraf işlemleri
- B) Belge Görünümleri
- C) Üstbilgi ve Altbilgi
- D) Çizim işlemleri

11) Word 2010 programında belgeye açma ve değiştirme parolası vermek için hangi yol izlenir?

- A) Doya – Farklı Kaydet –Güvenlik Seçenekleri
- B) Dosya –Kaydet – Güvenlik Seçenekleri
- C) Dosya – Farklı Kaydet – Araçlar – Genel seçenekler
- D) Dosya – Farklı Kaydet – Kayıt Türü - Parolalı olarak Kaydet

12) Microsoft Windows 7 işletim sisteminde yukarıdaki simgeler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I. yazıcı paylaşımına açılmış, II. Yazıcı paylaşımına açılmamış
- B) I. Yazıcı paylaşımına açılmamış, II. Yazıcı paylaşımına açılmış

C) I. Yazıcı varsayılan olarak atanmış, II. Yazıcı varsayılan olarak atanmamış

D) I. Yazıcı varsayılan olarak atanmamış, II. Yazıcı varsayılan olarak atanmış

13) 2 GB'lık bir veriyi bir flash belleğe kopyaladığımızda kaç MB'lık yer kaplar?

A) 2048 MB

B) 133 MB

C) 256 MB

D) 1024 MB

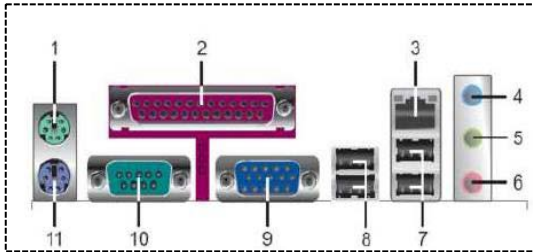
14) Bir virüs çeşidi olmayan yazılım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Solucan Yazılımları

B) Ağ Virüs Yazılımları

C) Sistem Geri Yükleme Yazılımları

D) Makro Virüs Yazılımları

15) Bir bilgisayarda bulunan girişleri gösteren yukarıdaki resimde 1. ve 11. girişleri gösteren portun adı nedir?

A) HDMİ Portu

B) LPT Portu

C) USB Portu

D) PS/2 Portu

16) RAM bellek için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bilgilerin geçici olarak tutulduğu bellektir.

B) RAM bellek üzerinde o an çalışan programların bilgileri yer alır.

C) Elektrik kesildiğinde RAM bellek üzerindeki bilgiler silinir.

D) RAM bellek aynı zamanda yardımcı bellek olarak adlandırılır.

17) Yukarıdaki Denetim masası öğesi olan Ebeveyn Denetimleri ne işe yarar?

A) Denetim masası ayarlarının girişine şifre vermeye yarar

B) Bilgisayarın açılışına şifre vermeye yarar

C) Girilen Web adreslerini filtrelemeye ve girilen adreslerin raporlanmasını sağlar

D) Bilgisayarımızdaki kullanıcıların hesaplarını şifrelemeye yarar

18) Windows 7 işletim sisteminde Bir programa ait Simgenin Başlat menüsüne eklenmesi için aşağıdakilerden hangisi uygulanır?

A) Programa ait simge fare ile tutularak Başlat düğmesine bırakılır.

B) Programa ait simge fare ile tıklanır ve adı Başlat olarak değiştirilir

C) Programa ait simge farenin sağ tuşu ile tıklanır ve gönder seçeneği seçilir

D) Programa ait simge fare ile tutularak Bilgisayar simgesi üzerine bırakılır

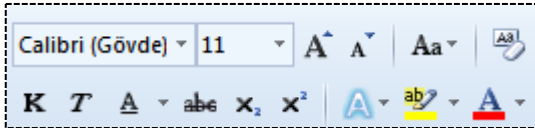

19) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen bölüm ile hangi işlemler yapılır?

- A) Paragraf ile ilgili işlemler
- B) Çizimler ile ilgili işlemler
- C) Yazı tipi ile ilgili işlemler
- D) Sayfa Yapısı ile ilgili işlemler

20) Bilgisayarda aritmetiksel işlemleri yapan ve sonuçlandıran donanım birimi hangisidir?

- A) Ram
- B) Ana kart
- C) Cpu
- D) Harddisk

21) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen bölüm ile hangi işlemler yapılır?

- A) Paragraf ile ilgili işlemler
- B) Pano ile ilgili işlemler
- C) Yazı tipi ile ilgili işlemler
- D) Düzenleme ile ilgili işlemler

22) Klavye düzenini değiştirmek için hangi Denetim masası ögesi kullanılır?

- A) Kişiselleştirme
- B) Dizin Oluşturma
- C) Yönetimsel Araçlar
- D) Bölge ve Dil Seçenekleri

23) Windows 7 işletim sisteminde yukarıdaki simgeler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Simge Durumuna– Aşağı geri getir – Kapat
- B) Kapat – Simge Durumuna– Aşağı Geri Getir
- C) Simge Durumuna– Kapat – Aşağı Geri Getir
- D) Kapat – Ekranı kapla – Simge Durumuna

24) Aşağıdakilerden hangisi donanım parçalarından biri değildir?

- A) Klavye
- B) Mouse
- C) Kasa
- D) Windows

25) Aşağıdakilerden hangisi ekran çeşitlerindedir?

- A) LCD
- B) Masaüstü
- C) Laptop
- D) Monitör

26) Aşağıdakilerden hangisi bilgisayarlar arasındaki farklılıkların nedenlerinden biri değildir?

- A) Kapasite
- B) Hız
- C) Güvenlik
- D) Maliyet

27) Windows 7 işletim sisteminde yukarıdaki simgelerin doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Geri dönüşüm kutusu – Klasör – Kısayol – Bilgisayar simgesi
- B) Geri dönüşüm kutusu – Kısayol – Bilgisayar simgesi – Klasör
- C) Klasör – Geri dönüşüm kutusu – Bilgisayar simgesi – Kısayol
- D) Geri dönüşüm kutusu – Klasör – Kısayol – Bilgisayar simgesi

28) Num Lock tuşunun görevi nedir?

- A) Klavyeyi büyük küçük harfe dönüştürür
- B) Yön tuşlarının genel adıdır
- C) Sayısal tuşları kilitler
- D) Sekme tuşudur

29) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen simge ne işe yarar?

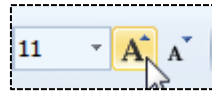
- A) Tablo içerisindeki metnin yönünü değiştirir
- B) Word Art yazısı eklemeye yarar
- C) Paragrafın başında diğerlerinden büyük bir büyük harf oluşturur
- D) Yazı rengini değiştirmeye yarar

30) Aşağıdaki Kısa yollardan hangisi Kes – Kopyala – Yapıştır sıralaması için doğrudur?

- A) CTRL+X - CTRL+ C - CTRL+V
- B) CTRL+Y - CTRL+ O - CTRL+S
- C) CTRL+L - CTRL+ R - CTRL+
- D) CTRL+F - CTRL+ H -F5

31) Windows 7’de Ekran klavyesi nereden çalıştırılır?

- A) Başlat – Programlar
- B) Başlat - Programlar- Donatılar
- C) Başlat - Tüm Programlar- Donatılar – Erişim Kolaylığı
- D) Başlat - Programlar- Donatılar – İletişim

32) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen butonun görevi nedir?

- A) Kalın
- B) Kaydet

C) Yazı Boyutu

D) Altı çizili

33) Word programında hangi tuşlar ile yazı seçme işlemi (Blokla) yapılır?

A) CaspLock + Ok Tuşları

B) Shift + Yön Tuşları

C) Alt + Ok Tuşları

D) Alt Gr + Yön Tuşları

34) Windows7 işletim sisteminde açık olan pencere isimleri nerede görülür?

A) Görev çubuğu

B) Denetim masası

C) Klasörler

D) Araç Çubuğu

35) Windows 7 işletim sisteminde yukarıdaki simgelerin doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A) WordPad – Not Defteri - Yerel Disk – Bölge ve Dil – Paint

B) WordPad – Paint - Yerel Disk – Bölge ve Dil – Not Defteri

C) Paint – Not Defteri - WordPad – Yerel Disk – Bölge ve Dil

D) WordPad – Paint – Not Defteri - Yerel Disk – Bölge ve Dil

36) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen butonun görevi nedir?

A) Altı Çizili

B) Aç

C) Araştır

D) Yazı Tipi Rengi

37) Word programında metni gazete gibi sütunlara nasıl bölebiliriz?

A) Görünüm - Paragraf – Sütunlar

B) Sayfa Düzeni – Sayfa Yapısı – Sütunlar

C) Sayfa Düzeni – Sütunlar

D) Ekle – Sayfa Yapısı – Sütunlar

38) Word 2010 programında yukarıdaki şekile göre aşağıdaki şıkların hangisinde sıralanış doğru olarak verilmiştir?

A) Yasla – Ortala – Sola hizala – Sağa hizala

B) Sola hizala – Ortala – Sağa hizala – Yasla

C) Ortala – Sola hizala – Yasla – Sağa hizala

D) Yasla – Sağa hizala – Ortala – Sola hizala

39) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen simge ne işe yarar?

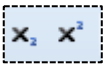
- A) Tabloya yazı yazmaya yarar
- B) Resim çizmeye yarar
- C) Tablo çizmeye yarar
- D) Kenarlık eklemeye yarar

40) Aşağıdaki kısa yollardan hangisi Bul ve değiştir işlemlerini gerçekleştirir?

- A) Ctrl+S – Shift + S
- B) Ctrl + F – Ctrl + H
- C) F4 – F12
- D) Shift + F – Shift + H

41) Bir bilgisayar sisteminde aşağıdaki programlardan hangisinin olması zorunludur?

- A) Programlama dili
- B) Veri tabanı programı
- C) İşletim Sistemi
- D) Kelime işlemci

42) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen simge ne işe yarar?

- A) Alt simge ve üst simge eklemeye
- B) X'in karesini almaya
- C) X sayısını 2 ile çarpmaya

D) Toplama işlemi

43) Word 2010 programında yukarıdaki şekilde görülen simge ne işe yarar?

- A) Tablo içerisindeki metnin yönünü değiştirir
- B) Word Art yazısı eklemeye yarar
- C) Paragrafın başında diğerlerinden büyük bir büyük harf oluşturur
- D) Yazı rengini değiştirmeye yarar

44) Word 2010 programında özel bir kâğıt boyutu tanımlamak için hangi menü sekmesinin hangi seçeneği kullanılır?

- A) Sayfa düzeni – Sayfa yapısı
- B) Sayfa düzeni – Kenar boşlukları
- C) Sayfa düzeni – Sütunlar
- D) Sayfa düzeni – Heceleme

45) Word 2010 programında belgenin herhangi bir noktasında iken belge başına gelebilmek için aşağıdaki seçeneklerin hangisi yapılmalıdır?

- A) PageUp
- B) PageDown
- C) Ctrl + Home
- D) Ctrl + End

46) Windows 7 işletim sisteminde yukarıdaki simgenin görevi nedir?

- A) Kullanıcıların kayıt ettiği belgelerin tutulduğu yerdir
- B) Silinen dosya ve klasörlerin tutulduğu yerdir
- C) Kullanıcının kendi kişisel ayarlarını tanımladığı yerdir.
- D) Başka bilgisayarlarla bağlantı kurabilmek için ayarlamaların yapıldığı yerdir

47) Düz metin yazarken Ctrl + ENTER tuşlarına basmak Word'de ne anlama gelir?

- A) Kelimeler arası boşluk verir
- B) Yeni sütun başına geçer
- C) Yeni paragraf başına geçer
- D) Yeni sayfa başına geçer

48) Klavyedeki tuşların üzerindeki 3.karakterin yazılmasını sağlayan tuş hangisidir?

- A) Shift
- B) Altgr(Sağ Alt)
- C) Ctrl
- D) CapsLock

Ek 2. Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi

		Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	İçeriğini ilk öğrendiğimde, bu derste dikkatimi çeken ilginç bazı şeylerin olduğunu gördüm.	5	4	3	2	1
2	Dersin işleniş şekli ve derste kullanılan materyaller dikkat çekiciydi.	5	4	3	2	1
3	Derste kullanılan materyallerde yeterli bilgi yoktu.	5	4	3	2	1
4	Derste kullanılan materyallerde bilgilerin işleniş şekli dikkat çekiciydi.	5	4	3	2	1
5	Bu derste dikkat çekici şeyler vardı.	5	4	3	2	1
6	Derste bazı dikkat çekici yeni bilgiler öğrendim.	5	4	3	2	1
7	Alıştırmaların, materyallerin, sunumların çeşitliliği dikkatimi derse vermeme yardımcı oldu.	5	4	3	2	1
8	Derste kullanılan materyallerde işlenen konunun önemini gösteren hikâyeler, resimler ve örnekler vardı.	5	4	3	2	1
9	Derste kullanılan materyaller benim için uygundu.	5	4	3	2	1
10	Derste öğrendiğimiz bilgilerin nasıl uygulamaya yansıtılabileceğine dair açıklama ve örnekler vardı.	5	4	3	2	1
11	Derste kullanılan materyallerin gerek içeriği gerek sunumu konularının öğrenilmeye değer olduğu izlenimini uyandırıyor.	5	4	3	2	1
12	Dersi anlamak beklediğimden daha zor oldu.	5	4	3	2	1
13	İçeriğini ilk incelediğimde, bu ders kapsamında neler öğreneceğimi anladım.	5	4	3	2	1
14	Derste kullanılan materyallerde çok fazla bilgi verildiğinden nelerin önemli olduğunu ayırt edemedim.	5	4	3	2	1
15	Verilen ödevleri yaptıkça konuları öğrenebileceğime dair kendime güvenim arttı.	5	4	3	2	1
16	Dersteki alıştırmalar ve uygulamalar oldukça zordu.	5	4	3	2	1
17	Ders konularını çalıştıktan sonra, bu dersten geçebileceğime dair güvenim arttı.	5	4	3	2	1
18	Ders kapsamındaki konuların birçoğunu tam olarak anlayamadım.	5	4	3	2	1
19	Derste konu diziliminin iyi olması dersi öğrenebileceğime dair güvenimi artırdı.	5	4	3	2	1
20	Dersteki uygulamalar/alıştırmaları tamamlamak bende başarı hissi uyandırdı.	5	4	3	2	1
21	Dersten zevk aldığım için, derste konular hakkında daha çok şey öğrenmek istiyorum.	5	4	3	2	1
22	Derse zevk alarak çalıştım.	5	4	3	2	1
23	Ödev sonrasındaki dönütler ve derste diğer yorumlar emeğimin karşılığını aldığım hissini verdi.	5	4	3	2	1
24	Dersi başarıyla tamamlamaktan mutluluk duydum.	5	4	3	2	1

Ek 3. Eğitsel Web Sitesi Değerlendirme Ölçeği

EK-1. EĞİTSEL WEBSİTESİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Değerlendirenin adı:.....	Değerlendirme Tarihi:.....
Değerlendirilen websitesinin adı:.....	Oluşturulma tarihi: .....
Web adresi:.....	Kapsamı:.....
Websitesini hazırlayan kişi /kuruluş:.....	

Bu ölçek aracılığıyla, incelemiş olduğunuz eğitsel websitesinin aşağıdaki özelliklerini 0 ile 4 (0: 0 puan/Gözlenmedi, 1: 1 puan/Zayıf, 2: 2 puan/Orta, 3: 3 puan/İyi, 4: 4 puan/Çok iyi) arasında puan vererek değerlendirebilirsiniz. Lütfen ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak değerlendirmelerinizi yapınız.

Öğr.Gör. Alev ATEŞ - Ege BÖTE

	Eğitsel websitesinin özellikleri	0	1	2	3	4
A. Hedefler						
1	Hedefler açıkça belirtilmiştir.					
2	Hedefler öğrenci düzeyine uygundur.					
3	Hedefler gerçekleştirilebilir özelliktedir.					
4	Hedef kitlenin sahip olması gerekli önkoşul bilgiler belirtilmiştir.					
B. İçerik		0	1	2	3	4
5	Sitenin içeriği günceldir.					
6	İçerik, nesnel (objektif) bilgi sunmaktadır.					
7	İçerik, hedeflerle tutarlıdır.					
8	Yazım ve dilbilgisi kurallarına uygun bir dil kullanılmaktadır.					
9	İçerik, öğrencinin gelişim özelliklerine uygundur.					
10	İçerik, ırk, din, politika, cinsiyet yanlılığı ve şiddet unsurlarından bağımsızdır.					
11	Ticari amaçlı tanıtım, reklam içermemektedir.					
12	Sitede geçen terimler için açıklayıcı bir sözlük bulunmaktadır.					
C. Öğrenme-öğretme süreci ve Değerlendirme		0	1	2	3	4
13	Öğretimsel etkileşimler hedeflere uygundur.					
14	Belirli bir öğretim stratejisi, öğrenme kuramı temel alınmaktadır.					
15	Eğitsel içeriğe uygun alıştırma ve uygulama olanakları sunmaktadır.					
16	Sitede yer alan eğitsel etkinlikler güdüleyicidir.					
17	Sitedeki eğitsel etkinliklerin etkileşim düzeyi yüksektir.					
18	Farklı öğrenme biçimleri dikkate alınmaktadır.					
19	Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri bulunmaktadır.					
D. Tasarım ve Görsel bileşenler		0	1	2	3	4
20	Resim(ler) içeriği ifade etmede etkili biçimde kullanılmıştır.					
21	Video(lar) içeriği ifade etmede etkili biçimde kullanılmıştır.					
22	Ses(ler) ve müzik(ler) içeriği ifade etmede etkili biçimde kullanılmıştır.					
23	Sitenin tasarımı, görsel tasarım ilkeleriyle uyumludur.					
E. Yönlendirme ve Kullanım Kolaylığı		0	1	2	3	4
24	Site, kolaylıkla gezilebilmektedir.					
25	Site içerisindeki bağlantılar hatasız çalışmaktadır.					
26	Site içi arama özelliği kullanılabilirliktedir.					
27	Site dışı arama özelliği kullanılabilirliktedir.					
28	Kişiselleştirebilme özellikleri (Örn. yazı boyutu ve renk tercihleri) bulunmaktadır.					
29	Görme engellilere yönelik farklı erişilebilirlik seçenekleri sunmaktadır.					

F. Gizlilik ve Güvenlik	0	1	2	3	4
30 Site, kullanıcı gizliliğini sağlamaktadır.					
31 Site içeriğinin kaynak ya da kaynakları açıkça belirtilmiştir.					
32 Sitenin güncelleme bilgisi verilmektedir.					
33 İçeriği hazırlayan kişi ya da kurumun iletişim adresi açıkça belirtilmiştir.					
G. Teknik Özellikler	0	1	2	3	4
34 Sitede öğrenci yönetim sistemi (öğrenci kayıtlarını tutma vb. işlevler) etkinidir.					
35 Gerekli teknik özellikler (çözünürlük, tarayıcı ayarları) belirtilmiştir.					
36 Yardım ve ipuçları sunma özellikleri bulunmaktadır.					
37 Yorum ekleme, forum, anket gibi etkileşim olanakları sunulmaktadır.					
38 Sitede kullanılan resim(ler) yüksek kalitededir.					
39 Sitede kullanılan ses(ler) yüksek kalitededir.					
40 Sitede kullanılan video(lar) yüksek kalitededir.					
41 Sitede kullanılan canlandırma(lar) / animasyon(lar) yüksek kalitededir.					
TOPLAM PUAN					

Siteyle ilgili eklemek istediğiniz görüş ve yorumlarınız:

**Ek 4. Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 47256827/44/271250 Sayı ve 09/01/2015
Tarihli Resmi İzin Belgesi**

**T.C.
BİNGÖL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 47256827/44/271250
Konu: Anket Çalışması

09/01/2015

VALİLİK MAKAMINA

**İlgi : Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterliğinin 29/12/2014 tarih ve 11611387/044/
20669 sayılı yazısı.**

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Danışmanlığımı Yrd. Doç. Dr. Ahmet TEKİN'in yaptığı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mustafa ÖNCEL'in "Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Dönüştürücü Öğrenme Kuramına Göre Hazırlanmış Bir İçerik Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması Merkez Halk Eğitimi Merkezi ve ASO Müdürlüğünde yapılması ilgi yazı ile talep edilmektedir.

Söz konusu; Mustafa ÖNCEL'in "Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Dönüştürücü Öğrenme Kuramına Göre Hazırlanmış Bir İçerik Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması Merkez Halk Eğitimi Merkezi ve ASO Müdürlüğünde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Yusuf TOKUŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
09/01/2015
Yakup SARI
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

EKLER: İlgi yazı ve ekleri (20 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
12.01.2015
Müsteşar AKGÜNDOĞDU
V.H.K.I.

İl Milli Eğitim Müdürlüğü BİNGÖL
Adres: Hükümet Konağı Kat: 3 12090
e-posta: bingolmem@meb.gov.tr
Web: http://bingol.meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Süleyman BUDUNOĞLU Şef
Tel: (0 426) 2132585
Faks: (0 426) 2134847

Ek 5. Orjinallik Raporu

Turnitin Turnitin Orjinallik Raporu

Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında
Dönüştürücü Öğrenme Kuramına Göre
Hazırlanmış Bir İçerik Yönetim Sisteminin
Değerlendirilmesi Mustafa Çönel tarafından
Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında
Dönüştürücü Kuramına Göre Hazırlanmış
Bir İçerik Yönetim Sisteminin (Eğitim
Bilimleri Yüksek Lisans Tezleri) den

Benzerlik Endeksi	Kaynağa göre Benzerlik
%14	Internet Sources: %13 Yayıncı: %7 Öğrenci Ödevleri: %8

21-Ara-2016 10:38 EET de İşleme
kundu
NUMARA: 755431071
Kelime Sayısı: 26219

kaynaklar:

- 1 1% match (15-Nis-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Atıfın Kocatepe University on 2016-04-15
- 2 1% match (28-Kas-2014 tarihli internet)
http://dihgm.meb.gov.tr/vayimlar/deroller/Milli_Egitim_Derisi/196.pdf
- 3 1% match (19-May-2016 tarihli internet)
<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869511.pdf>
- 4 1% match (22-Ağu-2015 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Niğde University on 2015-08-22
- 5 1% match (07-Ara-2015 tarihli internet)
http://oucer.com/indfer/e_book_2_4.pdf
- 6 1% match (07-Haz-2015 tarihli internet)
<http://aynozturk.blogspot.com/2013/05/ogrenme-yonetim-sistemleri-ve-sanal.html>
- 7 < 1% match (22-Ağu-2015 tarihli internet)
<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/26930/TEZ.pdf>
- 8 < 1% match (14-Ara-2014 tarihli internet)
<http://okulveyasam.blogspot.com/2013/12/moodle-efront-karsilastirmas-ogrenim.html>
- 9 < 1% match (01-Tem-2015 tarihli internet)
[http://acikerisim.dicle.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11468/851/%C3%98%20örelmenlerin%20ya%20am%20boyu%20C3%B6%20renme%20e%20özelliklerinin%20incelenmesi%20\(Diyarbak%20r%20il%20C3%B8me%20\).pdf?sequence=1](http://acikerisim.dicle.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11468/851/%C3%98%20örelmenlerin%20ya%20am%20boyu%20C3%B6%20renme%20e%20özelliklerinin%20incelenmesi%20(Diyarbak%20r%20il%20C3%B8me%20).pdf?sequence=1)
- 10 < 1% match (14-Ara-2014 tarihli internet)
<http://inet-tr.org.tr/inetconf13/sunum/115.pdf>
- 11 < 1% match (15-Eki-2012 tarihli internet)
<http://ab.org.tr/ab09/bildiri/133.doc>
- 12 < 1% match (08-Oca-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to TechKnowledge Turkey on 2016-01-08
- 13 < 1% match (20-May-2015 tarihli internet)
<http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1935/294145.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 14 < 1% match (05-Haz-2012 tarihli internet)
http://www.ozlemozan.info/index.php?option=com_content&view=article&id=1177
- 15 < 1% match (21-Mar-2015 tarihli internet)
<http://elearning.org/pdf/EJERCongress2014-BildiriKitabi.pdf>
- 16 < 1% match (yayımlar)
"ALGİSAL ÖĞRENME STİLLERİNE DAYALI ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİN BAŞLANGIÇ
PIYANO EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLERE#0130." e-Journal of New World Sciences Academy
(NWSA)/13063111_20110101
- 17 < 1% match (17-Tem-2010 tarihli internet)
<http://ab.org.tr/ab06/bildiri/179.pdf>

26.12.2016
Doç. Dr. NURİT EKİNER
Enstitü Sekreter Vekili

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Mustafa ÖNCEL

Uyruğu: T.C.

Doğum Yeri ve Tarihi: Besni/Adıyaman 22.11.1983

e-mail: oncelmstf@hotmail.com

EĞİTİM

Lise: M. Erdemoğlu Anadolu Lisesi Besni/Adıyaman

Üniversite: Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü İstanbul

İŞ DENEYİMLERİ

2007-2011 Üçgöz İlköğretim Okulu Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

2011-2017 Vali Kurtuluş Şişmantürk Ortaokulu Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

YAYINLAR

Öncel, M., & Tekin, A. (2016). Ortaöğretim Öğrencilerinin Facebook Bağımlılık Düzeyleri Ve Kullanım Amaçlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 179-197.

Öncel, M., & Tekin, A. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ve Yalnızlık Durumlarının İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(4).